H. De Baene
Pb.
Poperinghanus

HET
LEVEN
VANDE
H. MAEGHET
ROSALIA
PATRONERSE
TEGHEN
DE PESTE.

Beschreven door eenen Priester der
SOCIETEYT IESV.

Verlicht met Beelden,
en
met Poësie.

T' ANTWERPEN,
Bij de Wedue ende Erfgenaemen van Ian Cnobbaert bij het Professenhuijs der Societeijt IESV in S.te Peeter. A.o 1658. Met Gratie en Privilegie.

AEN DE
ACHT-BAERE ENDE LOF-RYCKE
IONGHMANS
SODALES
VAN DE
H. MAGHET
MARIA
ONDER DEN TITEL
VAN HAERE
H. GHE-BOORTE

Prefect.

CAROLVS HASSINCKX

Aſsiſtenten.

Ioannes vanden Kerckhoven.
Thomas de Liſſou.

Secretaris,

Petrus Zegers.

Threſoorier,

Henricus van Langhenbergh.

Consulteurs.

Ioannes Palma.
Ioannes Baptista Adriaenssens.
Theodorus Boyermans.
Philippus Fruytiers.
Antonius Couvreur.
Franciscus Charlé.
Gaspar de Witte.
Iacobus Guiot.
Gaspar van Woonsel.
Ioannes Carolus Batkin.
Iacobus vanden Kerckhoven.
Iacobus Schoof.

Tweeden Secretaris.

Iacobus de Loose.

Als oock aen alle andere oude Præfecten, Officiaelen, ende Sodales der selver Sodaliteyt, vergadert in de Saele van het Profeſſen-huys der Societeyt Iesv tot Antwerpen.

Acht-

SODALES.

EEn weenich yſere vijlſel ghehaelt vande ketenen vanden H. Petrus, ende dat gheſoudeert inden rinck van een ſilvere ſleuteltjen, was eertijts een cleene maer weirdige nieuwe-jaer-gifte daer Albertus Koninck van Enghelandt van den H. Gregorius Magnus mede wierdt beſchoncken. Den onverghelijckelijcken Paus ſchreef daer deſe woorden by die hy beneffens de gifte naer Enghelandt over ſtierde: *Parva Xenia tranſmiſi quæ vobis parva non erunt; quia ex Beati Petri Apoſtoli benedictione ſuſcepta. Ick heb gheſonden een kleen nieuwe-iaerken dat uwe Majeſteyt ghelieve ſal niet kleen te achten om*

S. Greg. in epiſt. ad Albert.

dat het komt vande benedictie ende seghen vanden H. Apostel Petrus.

Ick come oock godtvruchtige Sodales met een groote goet-jonsticheyt een cleene gifte V. Lieden vereeren, en op-dragen, dat is, het Leven van de Heylighe ROSARIA, waer in ick vry al wat goudt-blinckende vijlsel van haere uyt-muntenste deuchden, ende weldaeden hebbe besloten, wenschende dat dit boexken mach dienen voor eenen sleutel om daer mede de herten van veele (die dese H. Patronerse noch weenich kennen, en noch weenigher beminnen) te openen, ten eynde dat daer eene liefde, yver, betrouwen, en vaste hope mach voortaen ingheplant worden, ghelijck wy door Godts ghenaede in V Lieden herten, en sielen

sien

sien jeudich bloeyen, en soo veel in eenen godtvruchtighen wasdom sien toe-nemen, als sy toenemt in jaeren, en met betrouwen dat op uwen meerderen dienst oock haeren meerderen seghen sal daelen.

Den eersten grondt-steen van dese Godtvruchtigheydt is gheleet in het jaer 1627. als wanneer haere HH. Reliquien versocht ende vercreghen door eenen Pater der Societeyt IESV, alsdan regeerende de Sodaliteyt der Ionghmans (door den Eerw. P. Ioannes de Tollenaere uyt Italien binnen Antwerpen overghebrocht, ende van mijnen Eerwerdichsten Heere Ioannes Malderus Bisschop voor waerachtighe Reliquien aenghenomen, en geapprobeert) met licht, en flambeeuwen; met

muſieck, en het luyden der klocken, met grooten toe-loop des volckx, en met ghelijcke Godtvruchtigheyt heerlijck ſijn verheven. Alſdan heeftmen t'haerder eere de H. Miſſe Solemneelijck gaen ſinghen, alſdan hebben de preck-ſtoelen haere deuchden gaen vercondighen, alſdan hebben de pennen haeren lof gaen uyt-blaeſoenen, alſdan hebben de edelſte pinceelen, (beſonderlijck dat van den ſeer conſtigen ende wijt-vermaerden Schilder Antonius van Dijck, die alſdã oock Sodales was) deſe H. Maghet gaen ſchilderen in doecken, en door de doecken in onſe ghedachten, hier van gheeft ghetuygheniſſe dat edel ſtuck, het welck daghelijckx met meerder ende meerder verwonderinghe gelijck

het

het wordt aengheſien, ſoo wordt het oock van de ſelve lief-hebbers der conſte ten hoochſten gepreſen.

In naervolghende tijdt is de devotie (gelijck wy ſien, dat de rivieren in't loopen hier en daer ſydelinx nieuwe beken ontfangen, daerſe door aenwaſſen) is deſe devotie, ſeg ick, hoe langer hoe meer gaen groeyen. Doch en is noyt ſoo oogh-ſchijnlijck vermeerdert als in't jaer 1656. als wanneer den Magiſtraet doen dienende geraetſaem heeft gevonden, datter jaerlijcks een Solemneele Miſſe in het muſieck t'haerder eere ſoude geſonghen worden. Wat eene devotie en waſſer niet int ſelve jaer als de Sodales eene beſondere feeſte uyt danckbaerheyt tot de H. ROSA-

LIA

LIA inſtelden, merckende dat de geheele Stadt, die vande peſt over al dapper was aengegrepen, nu teenemael van het vier was gheſuyvert?

Deſen yver door diergelijcke weldaeden aengeſloockt, heeft heeter beginnen te vlammen in de herten, men heeft begonſt te peyſen, van deſen Heyligen Schat (ghelijck het groote treſooren ſijn) in meerdere eere op te ſteken de ghepeyſen wierden datelijck heerlijcke wercken, want door de loffelijcke mildtheyt der voorſeyde Ionghmans iſſer een conſtich ſtuck uyt witten marmer geſneden, in het welck de HH. Ghebeenten ruſtende met alder eeren ſijn opgheſloten. De aerdighe ſchilderije, die ghy daer by ſiet, heeft een gheeſtich pinceel

van

van eenen Sodales gheſchildert ende ſijn gunſtich hert heeftſe aen de H. ROSALIA opghedraghen wiens naeme, mits hy noch in't leven is, ick verſwijghe.

Wat ſal ick hier nu verhaelen de printen, en lof-dichten die t'haerder eere, en t'onſer verweckinghen ſijn uyt ghegheven? wat de devotie en betrouwen op haere beelden (die als heylighe Sauveguarden op de borgers deuren geplackt wierden) op haere beelden, ſegh ick, en noch veel meer op haere HH. Reliquien? Als het vier vande peſt in het jaer 1657. wederom herſtack, ſtrax ſaeght gy wederom eene nieuwe devotie branden; men heeft verſcheyde Solemneele Miſſen ſoo in de Sodaliteyt, als in de Kercke t'haerder eere, en aenroepinghe

ge-

geſonghen, de welcke altemael met de miltdaedighe handen (die ſy daghelijckx in hunne gebeden tot de H. ROSALIA opheffen) vande Godtvruchtighe Sodales ſijn bekoſticht, ghelijck ſy altijt oock met een heerlijck licht de HH. Ghebeenten vergeſelſchappen, als die naer de Kercke met glans en luyſter worden ghedraghen, en uytgheſtelt tot trooſt vande yverighe Ghemeente.

Siet hoe groot is de goet ionſticheyt, dienſt yver, en betrouwen vande Sodales tot hunne Patronerſe! ende voorwaer in hunne hope; ende in haeren byſtandt en ſijn ſy niet bedroghen. Want men heeft met ſcherp onderſoeck bevonden datter in twee à dry iaren niet meer als eenen Sodales van de haeſtighe ſieckte

sieckte en is gheſtorven, daer het getal van deſe Ionghmans nochtans ſoo overvloedich is, datter de Doot al veel af ghetreft ſoude hebben, ten waere de H. ROSALIA met haeren ſchildt van beſcherminghe die vierighe pijlen hadde afghewesen.

Deſe uwe Godtvruchticheyt dan Sodales ſoo groot weſende, ende noch dagelijckx aen groeyende, ſoo dunckt my, dat haer de H. ROSALIA ten hoochſten mach roemen met deſe woorden: *Radicavi in populo honorificato, & in plenitudine Sanctorum detentio mea. Quaſi plantatio Roſæ in Iericho, quaſi olina ſpecioſa in campis. Ick ben ghewortelt in een eerlyck volck, ende in de deelen myns Godts is de erffeniſſe van dien. Ick ben ghelyck eene plantinghe der Rooſen in Iericho, gelyck eenen ſchoonen olyf-boom in de velden.* Ecclef. 24. cap.

Waer-

Waerachtich jae Sodales ghy lieden, en de Godtvruchtighe borgherije van Antwerpen, ghy lieden, segh ick, sijt inder waerheyt *Populus honorificatus*, ghy lieden sijt dat *Eerlijck volck* daer de H. ROSALIA haeren roem op magh draeghen. In Sicilien, dat is in het Vaderlandt vande H. Maghet, was eertijts een Stadt diese den toe-naem gaeven van *Triocala*, dat is, *Tria cala*, in grixs, en in onse taele: *Dry schoon saecken*. Dese waeren, het eerst de fonteynen, het tweede de wijn-gaerden; het derden de steen-rotsen. Maer wat sijn dese soose beneffens de dry loffelijck saecken van uwe Stadt ghewoghen worden? hunne schale wordt verre van dese opghehaelt, ende hunnen lof dapper door de glorie van dese verduystert.

P. Cressolius Ant. tom. I.

ſtert. En deſe dry ſijn den heerlijcken bouw vande huyſen, de treffelijckheyt vande Borgheren, de vierichеydt van Godts dienſt, en van ſijne Heylighen.

Ende van deſen eer-laurier ſie ick V Lieden Sodales als eenen vande ieudichſte tacken ſtaen bloeyen ſoo dat ick voorwaer eene onverantwoordelijck onheusheyt ſoude begaen, ſoo ick het Leven vande H. ROSALIA V Lieden niet en quam opdraeghen. Sy is eene Enghelſche Maghet van leven, ſy is een alderghetrouwſte Patronerſe teghen het ſterven, welcker byſtandt in de Peſte mits ick hier naerder breeder ſal verhandelen, ſoo vind' ick my hier als verbonden om de weirdicheydt van haere ſuyverheyt (eene doorluchtighe perle

van haere kroon) met eene lofreden te verghelelschappen.

Doch van waer sal ick de gloritels van dese deucht beghinnen Sal ick seggen dat de Maeghden met een besonder kransken inden hemel sullen vereert worden? Dat sy sijn by het Lam op den bergh Sion? Dat sy den naem Christi, en vanden Hemelschen Vader op haer voor-hooft ghescbreven hebben? Dat sy een liedt singhen dat niemandt en can singhen? Dat sy het Lam volghen alwaer dat het gaet? Ick sie dese deucht heeft sulck een voordeel datter den Wijsen-man met groote verheffinghe in deser voeghen af redent: *O quam pulchra est casta generatio? &c. Och hoe schoon is een suyver ghesiacht met klaerheyt! haerder ghedenckenisse is onsterffelijck; want sy is by Godt bekent en by de menschen.*

Och jae Sodales sy is bekent in hemel en in aerde, by Godt, en byde menschen. De Heydenen selfs hebben de Maeght gestelt, en gheplaetst onder een vande twelfve tekenen die de hemels-wijck daer op de Son haren loop nemt, besitten. De triumphante Roomsche Keysers ontmoetende een Maeght Vestalis, traeden vande karosse, ende leyden aen haere voeten hunne victorieuse laurieren, die feulje mort scheenen ten opsichte vande Maeghde kransen.

Ende dat sonder eene besonderlijckste voorsichticheyt Godts niet en kan ghebeuren, noyt en isser eenighe H. Maeghet onteert gheweest, siet de H. Agnes, de H. Cecilia, Agatha, Catharina, Barbara, Lucia, Dorothea iae door-

loopt de heele Leghende der HH. niet teghenſtaende dat die onnooſele ſchaepen rondſom beleghert waeren van die grijpende wolven. Dat meer is, daerſe onder duyſent tormenten al lanck te vooren hadden moeten beſwijcken, ſoo ſijnſe door Godts ghenaede of onghevoelijck in de pijnen, of wel datelijck gheneſen geweeſt van haere wonden. Maer alſer boven het hooft honck den blinckende ſabel, dan gedooghde Godt dat het waeren ghewiſſe ſlaeghen, op dat ſy door het ſweirt, als die van edel gheſlacht ſijn, mochten ſterven. De H. Cecilia en ontfonck inden hals van dry ſlaeghen maer dry ſtreepkens als dry licktekens daer naderhant dry hemelſche perle-ſnoeren ſouden hanghen. Iae onſe H. Maeghet,

ghet, en Patronerſe ROSALIA is inden Heere ontſlaepen ſonder van de Doodt, of Doodts pijl geraeckt te worden. Ende voorwaer te vergheefs ſou de Doodt haere ſchichten op diergelijcke Maeghden verſchieten die lanck te vooren als een lijck waeren, en haer ſelven in haer eyghen ſelven hebben verſtorven.

De H. ROSALIA dan was eene Lelie des velts daer Salomon met alle ſijne groodt-daedicheyt en glorie niet mede en koſt vergeleken worden. Hierom als den Hemel op eenen tijt gunſtich viel aen Vranckrijck, ſoo heeft hy die voor een waepen als het edelſte dry Lelien (want te vooren voerdent dry padden in ſijnen ſchildt) door twee Enghelen afgeſonden. De eere der Lelien was altijt de

glorie der Maeghden. Iae doorluchtighe *Glorie*, waer op uyt der maeten seer wel slaen de troostighe woorden met de welcke veel gheluckx ghewenscht wierde aen de edele Proba ende Iuliana als wanneer haere Nichte Demetrias aen Godt almachtich beloofte van Suyverheyt opghedraeghen hadde : *Quantum in comparabiliter glorioſius habet ex veſtro ſanguine feminas Virgines Chriſtus, quam viros Conſules mundus* ? Maer hoe rijckelijck vloeyt hier op noch elders uwe gulde penne ô H. Auguſtine : als ghy schrijft: *My wierdt aen die ſijde daer ick mijn aenſicht naer ghewendt hadde, en daer ick ſchroomde te gaen, met eene bequaeme geſchicktheyt verthoont de eerweirdighe Suyverheyt, Doorluchtich ende liefelijck om te aenſien ; blijde maer niet onghe-*

Aug. ep. 179.

lib. 8. Conf. c. 12.

ſchickt;

ſchickt; ſmeekende maer eerbaer: op dat ick derwaerts ſoude komen, ende langher niet en ſoude twijfelen. Sy ſtack uyt om my te ontfanghen, ende te omhelſen haere Godtvruchtighe handen vol van vergaederinghe der goeder exempelen Ende alſoo ick niet en quam, vermaende ſy my ſchimps ghewijſe, ende ſeyde: Hoe naer en ſult ghy niet konnen doen dat deſe, en die doen? Of vermoghen deſe en die dit door haer ſelven, ende niet door haeren Heere haeren Godt? Den Heere haer lieder Godt heeft my haer ghegheven.

Soo ſprack den H. Auguſtinus als hy nu ſtont op den laeſtē trap van ſijne bekeeringe doē hy voor d'eerſte reyſe beſchouwt hadde de uytnemēde ſchoonheyt, vañ Suyverheyt, van welcken tijt af ſijn oogen geluckelijck bedorven waren, om daer voortaen mede te ſien de ſterfelijcke ſchoonheydt.

Hy ſach oock dat de Suyverheyt een Hemelſche gaeve was, en dieſvolghens is de H. Maeghet ROSALIA van boven daer mede begaeft geweeſt ! Auguſtinus noemt de deucht *Doorluchtich*, en inder waerheyt ſy is doorluchtich, iae Hemels, iae Enghels, iae Goddelijck, ſoo dat hier door de weirdicheyt van de H. ROSALIA dapper moet aenwaſſen. Inder voegen dat al en vonden wy in haer gheen ander ſtof van prijſen, noch en ſouden wy met onſe tonghen, en loſ-ſpraecken t'gene ſy hier door verdient, niet konnen naer den eyſch verheffen. Dan haere deuchden, en weldaeden en ſijn ſoo engh niet beperckt, noch met ſoo nauwe paelen beſneden, gelijckerwijs ick V Lieden in haer leven breeder ſal aen-

aenwijſen. Het welck eer ick aenvanghe ſoo hebbe ick eene kleene vraeghe dat ghy lieden deſe mijnen aerbeydt met eene vriendelijcke, ende jonſtighe ooghe wilt bejeghenen ende t'ghene van ſoo weirdighe Maeghet niet weirdich ghenoech gheſtelt en is te verſchoonen. Ondertuſſchen wenſch ick V Lieden een ſalich nieuweiaer, biddende Godt almachtich dat hy over V Lieden ſijnen ſeghen, en de H. ROSALIA haere voor-ſpraecke laeten daelen.

Hier meenden ick mijnen brief te beſluyten, doch om dat ick verwitticht worde van het Iubilè vã vijftich jaren, dat deſe Sodaliteyt in dit tegenwoordich 1658 is vierende, ſoo wenſche ick V Lieden veel gheluckx met deſen voorſpoedighen, en ghewenſchten voort-

voort-ganck, daer ick wel af mach segghen:

SIET EENS HOE DEES SO-
DALITEYT
GROEYT-AEN DOOR HAE-
RE ACHTBAERHEYT!

Wat dient hier voorders by-ghevoeght? als

PLuckt cruyden, tijmis, roosmarijn,
Pluckt eglentier, en margelijn,
Strooyt corfkens vol van bloem-gewas,
Het schoonste dat oyt Flora *las*
Plant in de vensters groenen mey,
En schiet fuseyen op fusey,
Laet d'orgels clincken, en cornet,
Speelt op de trommels, en trompet,
Dat al de Ionckheyt sy verheucht,
Het is een Iubilè van deucht,
Een Iubilè van vreemden aert,
VVant hoe het meer en meer veriaert,

Hoet oock meer wast in schoonicheyt
Ghelijckt meer groeyt in Heylicheyt.
Toont dan Sodales, toont iolijt
Die met dit iaer begifticht sijt,
En maeckt dat dees Sodaliteyt,
Die nu soo groeyt in achtbaerheyt,
Door u noch voordeel winnen mach,
En nemen toe van dach tot dach;
Dat wensch ick nu een ygelijck,
Daer naer voor loon het Hemels-rijck.
Gewis dat d'alder-reynste Maeght,
Die gy u ionst, en herte draeght,
Soo seer, iae meer haer dienaer mint,
Als eenich Moeder lieft haer kint,
En dat sy vreucht schept uyt het goet
Dat meenich vlytich Ionghman doet.
Saeyt dan t'saet van Godt vruchticheyt,
Soo maeyt gy vrucht wanneer gy scheyt.

Door eenen Priester der Societeyt IESV, Lief-hebber vande eere vande Heylighe Maghet ROSALIA.

Naerdere uyt-legghinghe ende verklaeringhe ſpelende op de titel-plaet.

DE Heylighen ô Siel die hier beneffens den anderen ſtaen uyt ghebeeldt, die maecken my indachtich eenen ſchoonen Tempel van Griecken-lant, den welcken van buyten rondſom verciert was met de koſtelijcke Marmere beelden vande doorluchtichſte Perſonagien die of in wijsheyt, of in kloeckmoedicheyt, of in rechtveerdicheyt ten dienſt van het Vaderlandt hadden uyt gheſchenen, en tot verweckſel vande nae-komelinghen ſtondt daer onder met groote duydelijcke goude letteren gheſchreven : *Eritis ſicut hi, ſi fueritis ſicut hi. Gy ſult ſijn gelijck als deeſe, iſt dat gy leeft gelijck als deeſe.* Waer op de gulde penne van Chryſoſtomus is ſegghende : *Och iae, Wy connen genoech ſijn dat deſe ſijn, als Wy de deuchden oeffenen die in hun ſijn.* Hy ſprack van de uyt-muntende Heylighen die in de triumpheerende Kercke blincken: Ende voorwaer hádden wy de liefde van

van eenen H.Rochus, de ſtandtvaſticheydt van eenen Sebaſtianus, de ootmoedicheydt van eenen Borromæus, den yver van eenen Xaverius, de kloeckheyt van eenen Adrianus, het ghebedt van eenen Antonius; de verloocheninghe des werelts, de eenicheyt de penitenten van eene H. ROSALIA, hadden wy die ſoo waeren wy ghelijck als ſy.

Dan midts deſe voorghenoemde Heylighen ſoo hel in luyſter hier niet by-ghebrocht en worden ten opſicht van alle hunne deuchden, als wel om datſe teghen de peſte, als Patroonen gheviert worden, ſoo ſal ick oock op den ſelfſten ſin dit naervolgende lofdicht t'haerder eer (het grootſte deel nochtans daer van aen u altijt ô H. ROSALIA met eẽ nederich gemoet opofferende laten vloeyen. Dienende my hier in voor ſtock-regel de Godtvruchtichyt der Chriſtenen, de daeghelijckſche ervaerentheyt, het ſeghen vanden H.Thomas, die leert dat den bermhertighen Godt voor verſcheyde ſieckten en quaelen, oock ver- *Perard. tom.1. fol.239.*

verscheyde Heylighen tot onsen trooſt, en baet heeft gheſtelt en verkoſen. Ick ſegghe dan als met eenen vingher in het voor-by-gaen wijſende op het verſ je vanden Poeet:

Non omnis fert omnia tellus.

Geen Lant brenght ſoo veel voort alleen,
Als all' de Landen in't gemeen.

O Siel t'is Godt, voor diet bevroeyt,
Waer uyt dat allen ſegen vloeyt,
Godts Heyligen en ſijn maer beken,
Waer uyt de jonſt, en trooſt, en baet,
Waer uyt geneſing' vroegh, en laet
Door Godts genaeden op ons leken.

Godts vrienden ſijn veel in getal,
Niet een nochtans en gevet al,
Verſcheyden jonſt verſchende handen:
Soo ſiet gy meenich Koninc-rijck
In goederen heel ongelijck,
Beſonder vrucht beſonder Landen.

Heeft Engelandt *niet ſijnen ſchoot*
Vol van Wit ten, vol van bleeck loot?
En ſpijſt daer mede heel Euroopen?

In

In tegen-deel Noor-weghen *cout,*
Al ſit het midden in ſijn hout,
Dat comt ſijn maſten hier vercoopen.

Als Denne-marcken *ſeyndt ſijn vee,*
Stiert Sweeden *coper over zee.*
En Pruſſen-lant *geeft bont, en graenen,*
Hoe meenich ſchip wordt vol getaſt,
Met duyſent en met duyſent laſt,
En ſeylt naer d' Amſterdamſe *kraenen?*

Den Necker, *en den claeren* Rhijn.
Die ſchencken ons den coelen wijn,
Den Moeſel *heeft druyf-rijcke Landen,*
De Maes *ſmeedt meenich ijs'ren ſtaf,*
En voert geduerich colen af,
En doet vier heeter als vier branden.

Is Vranckrijck *niet vet terwe-landt?*
Met wijngaert rondſom dicht beplant?
Daer toe begaeft met ſoute-mijnen?
En wat is datmen niet en vondt
Caſtillien *op uwen grondt.*
Van oli, wol, van ſtael en wijnen?

En boven al dees vrucht-baerheyt,
Heeft Godt u ſegen toegeleyt
Van alle die uytheymſe waeren.

Wat

Wat rijcken Cargo *crijchje niet*
Daer u Peru *ſtaegh med' verſiet.*
Wanneer u vlooten jaerlijckx vaeren?

Van Smirna *comt de beſte ſij,*
Van Iakatra *de ſpecerij,*
Amboin *pluckt naegels ende noten,*
Molucen *geven ſoet caneel,*
En Ormus *meenich ſchoon juweel,*
Braſil *dat vult de ſuyck're-vloten.*

Gaet by den ſwverten Indiaen
Gy vindt daer gimber, en ſoffraen,
Te Goa *perlen en, robijnen,*
En ſoo gy naer Guinea *ſeylt*
Daer wordt het beſt ywoir geveylt;
En binnen China *porcelijnen.*

Siet ſoo heeft Godts voorſichticheyt
Een ieder een wat toegeleyt,
Om met malcanderen te leven,
Maer ſoo dit ymandt al beſat,
En had alleen des werelts ſchat,
Dat ſou veel ongemacken geven.

Deelt Godt niet op den ſelfſten voet
De gaeven oock van 'themels goet,
En ſplijt die onder ſijne Vrinden?

Op

Op dat den menſch nu hier, nu daer,
Naer dat hy ſteckt in droef gevaer,
Trooſt by de Heyligen ſou vinden.

Beſoeckt eens ieder eens autaer,
En nemt de offerhanden waer,
Al ſijn ſy ſtom, ſy ſullen ſpreken
Voor wat een ſieckte quael, of pijn
Dat ſy by Godt Voor-bidders ſijn,
Voor wat ellenden, en gebreken,

En gy voor eerſt Lucia *Maeght,*
Die op u handt twee oogen draeght,
Vyt louter kuysheyt uyt-gegraeven,
Gy hebt al meenich cranck geſicht
Van ſchellen en van pijn verlicht,
Die u naeſt Godt daer d'eer van gaeven.

Iont Appollonia *niet baet*
Voor tand-pijn, voor dat vinnich quaet!
Die doof ſijn vieren u Lutfilde,
En Blaſius *genas de graet,*
Maer de hert-cloppingh vveirt Piaet
Wat hert vvaſt dat hy niet en ſtilde?

Die inde kortſen light en brandt,
En ſiel-braeck op ſijn ledicant,
Die comt ô Ioſeph *tot u vluchten,*

Hoe ſijnen pols meer vvordt gejaeght
Hoe hy u meer beloften draeght,
Hoe hy meer ſnellen doet ſijn ſuchten.

Die in't cout yſer ſit geboeyt
Siet hoe dat die het herte gloeyt,
Hoe die vlamt naer u Leonaerde?
Hy vvil de boeyen, en den bout
Doen ſmeden uyt puer lauter gout,
Voor die hem uyt den ſtrop bevvaerde.

O Barbara *den laetſten ſtoot*
Den boogh, de pijlen vande doot,
Daer ſy den menſch med' quam bevechtē
Die ſchermde gy cloeckmoedich af,
Tot datmen hem ſijn teer-ſpijs gaf,
Tot dat hy had ſijn Kercken-rechten.

Soo heeft ô Siel Godts vvijſen raet
By't ongeluck gevoeght ſijn baet,
En by de ſiecten medicijnen,
Och jae! vvy hebben alle daegh
Beſchermers tegen ieders plaegh,
Godt geve vvat het ſijn voor pijnen.

Maer als ſoo rondſom Wieroock rijſt
Waer doormen eer, en dienſt bevvijſt,
En ſchulde danc-baerheyt gaet toonen,

Schonck

Schonck dan, peys ic den goeden Godt
ROSALIAM, *ooc niet haer lot,*
Ded' sy niet vveirdichs om te loonen?

O Siel siet maer de titel-plaet,
En vvat daer in gesneden staet,
En vvat daer onder staet geschreven,
Hoort Suyden, Noorden, Oost, en West,
Dit sijn Beschermers voor de pest,
Siet hier ROSALIA *verheven.*

Maer vvat is doch voor een Prelaet
Die ginder in het purper staet,
En draeght die Cardinaelse cleeden?
Hy stelt tot blusching' vanden brandt
Sijn eygen bloedt, en siel te pandt,
Hy biedt sijn hooft voor sijne leeden.

O Borromee, *edel Bloet!*
Doorluchtich Huys; ô groot gemoet!
V deirt d'ellende van Milaenen,
Gy laet u Hof, en u gemack,
Gy cruypt hier in een strooyen dack,
En daer in stinckende kabaenen.

Maer u ken ic Sebastiaen
Door't bosch van schichten die daer staen,
O Campioen van veel laurieren!

Doch dat gy hebt de Peſt geſtut,
En al haer pijlen afgeſchut,
Voert dat voortaen in u banieren.

Maer wie ſtaet aen den and'ren cant
Met dat ſwaer aenbeeldt op de hant,
Wil dat niet Adrianus *weſen?*
Ah! ſonder uwe jonſt voor-waer
Lagh meenich lijck al op de baer,
Waer meenich menſch in't graf gereſen.

Eylaes! wat vier heeft u gevat
O Naepels, *ô getrouwe Stadt!*
Wie cant' getal der dooden noemen?
Ah hoe moor-dadich groeyt de Peſt?
Siet al u volck dat ſterft al meſt!
Hoe ſal de doot haer hier van roemen!

Neen, neen, ſchept moet ô Borgery,
Want ſiet Xavier *die ſtaet u by,*
Die ſluyt de Doot en Peſt in boeyen:
Den regen-boogh ſoo bly geverft
Verhoet dat niemant meer en ſterft,
V coopmanſchap gaet weder bloeyen.

Den Edelman van Monpelier
Die brant, en bluſt een anders vier,
Hoe leeft die inde lazaretten?

Siet

Siet die een ieder een verliet
Die en verlaet nu niemant niet.
Iae gaet de Peſt door Peſt verpletten.

Soo lanck de gulde Son ſal ſtaen,
Soo lanck als blinckt de ſilvre Maen,
Soo lanck den daegeraet ſal criecken,
Soo weet ô Roche *datmen ſal*
V Wieroock branden over al,
Die heel de werelt door ſal riecken.

MAer u die hier in't midden ſtaet,
Tot wiens lof mijn dichten gaet,
V deughden gaen wy hier verbreyen,
Met orgels, en met ſoeten ſanc,
Met fluyten, en met ſnaeren-clanc,
Met cithers, luyten, en ſchalmeyen.

ROSALIA! *ô Koninxs Bloet!*
Ons droefheyt ſiet u te gemoet,
Gy ſijt een pool ſterr' in het Noorden,
Soo gy matroos niet en bevrijt
Die door de blaeuwe baeren ſnijt,
Wat baet hem maſt, en ſeyl, en coorden?

O Perle van't Palermſche ſtrant!
O toevlucht van ons Vader-lant!
O trooſt voor die geen trooſt en vinden,

Als Vader, Moeder vluchten gaet,
Dan blijft gy ſtaen! ô toeverlaet!
Men kent in noot de beſte vrinden.

Ah wilt u oogen neder ſlaen!
En laet daer ooc u jonſte gaen,
Hoort hoe de ſiecken, hoeſe claegen!
Hoe gerne waeren ſy verloſt!
Den pols, en doot die gaen te poſt,
Het vier begint hun hert te knaegen.

Ah! reyckts' een Patronerſens hant!
En bluſt, t'is tijt, ah bluſt den brandt!
Siet hoeſe daer voor u beswijcken!
Wel aen, ic ſie dat gyſe hoort,
De Peſt en pijn die ſchuyven voort,
Ey ſiet! nu leven vveer dees lijcken!

Dies ſullen vvy u danckbaerheyt
Bethoonen inder eeuvvicheyt,
V, die de Peſt vveirt, en deſmerte,
Ontfanght dan ieders gift ô Maeght
Die hy van gout, of ſilvre draeght,
In ieders gift ſteeckt ieders herte.

Dat ieder een nu weet ô Maeght,
Waerom dat gy het dootſ-hooft draeght,
En houdt dit been in uwe handen,

Het

Het is om dat gy Peſt, en doot
(Wat felle pijlen ſy ooc ſchoot)
Verdreeft uyt Rijcken, en uyt Landen.

Wel aen dan Engels ſoete ſchaer'
Vlecht lauwer-cranſſen boven haer,
En wildt dit weerdich hooft ver-eeren;
Iae tot Doots ſpijt, en Peſtens ſtraf
Breckt over al de latten af,
En doet den rouw in vreucht verkeeren:

En jaeght Gekerm, en droef Geclagh
Naer't Landt dat noyt geen Son en ſagh,
Verr' achter Weſt, verr' achter Noorden,
Daer niet en is als duyſterheyt,
Tot in den nacht vol grouwſaemheyt
Daer niemant oyt van menſch en hoorde.

En ſoo daer ſtaele rotſen ſtaen
Slaet daer de Peſt met boeyen aen,
En houdtſe daer in dwvanck, en beven,
En eer de Doot ons weer ver-raſt,
Maeckt die daer in den af-gront vaſt.
Op dat wy ſonder vreeſe leven.

En brenght in plaets Geruſticheyt
En Peys, en Vree, en Vruchtbaerheyt,
Met haren ſchoot vol rijcke gaeven,

Op

Op dat het Landt geſondt, en bly,
Van oorlooch, Peſt, en dierte vry,
Eens ſeylen mocht naer vremde haeven.

Wie ſal my geven dat ic ſagh,
Eens deſen Wenſch, en deſen dagh,
Weirt om met louter gout te coopen!
Iont ons dit eens ô goeden Godt,
En ſegent ons met ſulck een lot,
En laet de Guld' Eeuw' *weer loopen.*

Waerom en ſullen wy dat van u niet hopen! beſonderlijck door de ghebeden en verdienſten vande H. ROSALIA. *Want gy en verheucht u niet in ons bederf; Want naer tempeeſt brenght gy kalmte ende naer het vveenen en traenen ſtort gy over ons verheuginghe.* Tob. 3.

TOT

TOT DE GODTVRUCHTIGHE, ENDE LEES-SUCHTIGHE SIELE.

GODTVRVCHTIGHE SIELE,

DEn ouden Schrijver Philo wendt voor eene ſoete en ſinrijcke vraeghe; te weten: waerom dat de deuchden hebben naemen van vrouwen, en worden af-ghemaelt in de ghedaenten van Maeghden? *Quare virtutes omnes habent appellationes fœmineas?* Soo ſien wy dat het Gheloof, de Hope, de Liefde, de Voorſichticheyt, de Rechtveerdicheyt, de Maeticheyt, de Sterckheyt, ende meer andere als ſoete, ende eerbaer ſchoone Dochteren gheſchildert worden. Philo beantwoordt ſijn eyghen ſelven, en ſeghter de reden van te weſen, om dat in Heylighe Vrouwen, ende Godtvruchtighe Maeghden dierghelijcke deuchden overvloedigher worden bevonden als in mans perſoonen. Sijn ghevoelen is ontfanckbaer ſoo wy de ſaecken in eene oprechte weegh-ſchaele ophanghen. En ghy ô edel Stadt van Palermo ſult ſtandt doen aen de woorden van deſen vermaerden Schrijver door het voorts- *Lib. de profug.*

brenghen vande alder-doorluchtighſte Maeghet ROSALIA, door wie allen de deuchden beſeten, alle de deuchden uytghebeeldt konnen worden. Voorwaer Siel de Heylicheyt en de glory-rijcke daeden vande H. ROSALIA verdienen daerom door alle pennen by alle Volcken ver-eeuwicht te worden. Want wat iſſer dat ymant in eenen hellen luyſter kan ſtellen, dat by haer in vollen over-vloet niet en wordt bevonden? Sy is die alder-doorluchtichſte Princeſſe die uyt Koninckliycken ſtam, in de hitte haerder jeucht, in het vleyen van het Hof, in het aen-lachen vande Fortuyne ſtantvaſtich is ghebleven in de liefde Godts, ende onbeweghelijck als eene rotſe, heeft in een rotſe haer begheven, ten eynde ſy, af-ghe-ſneden van allen wereltſen handel, meerderen tijt, en gheleghentheyt ſoude vinden om ſich met den Hemel te vereenighen. Eer ick hier nochtans eenighe openinghe doe om haer te prijſen, ſoo ben ick van ſin een koſtelijck bloemmeken te plucken om daer mede onſe Rooſe, dat is, ROSALIAM te beſteken.

In Abaſſynen groeyt een bloeme teenemael aerdende naer onſe Sonne-bloemen, haere rooſe beſtaet in duyſent blaedekens ſoo rijck van coleuren, datter niet een tot haer volmaecktheyt, en cieraet en is ontbrekende. Den geur daer van is immers alſoo aenghenaem aen den reuck, als de coleuren aen het geſicht; ſy be-ooght, ende volght altijt de Sonne, ſoo

datſe met deſen onderganck haere edele bloeme oock begint toe te luycken. En dat noch wel de meeſte verwonderinghe weirdich is, haer wordt vande nature een vogeltjen voor *Sauvegarde* aen gheweſen in groote niet ongelijck aen het Dyſtel-vinxken, maer van pluymkens ſoo ſchoon, datter de Papegaeyen, en Paeuwen met afgunſt op ſtaen en kijcken. T'is ongheloofelijck wat een vlyticheyt dit vogeltjen aen-wendt om deſen ſchat, die hem bevolen is, teghen alle vyanden, en on-heyl te beſchermen; rijſter eenighe vuylicheyt inde bloem, die weet het met ſijn bexken af-te-leſen. Iſſer eenigh blaeyken uyt ſijn orden verſchoven, dat brenght hy weder in ſijn eyghen plaetſe, en als nu alles in goeden ſtandt is, dan gaeter dit koraeltjen ontrent ſitten ſinghen om die te verwecken, en te verluſtighen. *Lyræus in Triſagio.*

Siet ghy wel ô Siel dat dit als met den vinger wijſt op de H. ROSALIA, dat is op die ſchoone Rooſe, en dat ſy die bloem is, waer van de wacht aen de Hemelſche Voghelen, dat is, de Heylighe Enghelen is bevolen? My dunckt dat ghy beluſt ſijt om een breedere kenniſſe van deſe edele Maeghet te hebben. Ick ben te vreden, ick ſal haer leven voor u als in een tapijt gaen ontvouwen, u biddende dat het ghene ghy hier van my ſult vinden met woorden beſchreven, dat ghy dat ten naeſten by met uwe wercken oock wilt naer drucken, want dat is het oogh-merck, en het doel-

wit dat de Schrijvers voor hebben, dat is, sy beschrijven de levens der dooden, om die levende, (de welcke dick wils sijn als een stilstaende, en slaeperachrich water) te beroeren, en te verwecken. Soo bekent den H. Augustinus dat het met hem is af-gheloopen als hy de kracht daer van ghevoelende de naervolghende woorden uytboesemde. *Exempla servorum tuorum congesta in sinum cogitationis nostræ urebant, & absumebant gravem torporem.* *De Exempelen, en de levens van uwe dienaeren vergaedert in den schoot van onse ghepeysen, deden branden het ghemoet, en verslonden onse swaermoedighe traecheyt.* Lib. 9. cap. 2.

Op welcken sin oock ghevoeght kan worden het Sinne-beeldt van eenen brandt-spieghel die de heete straelen vande Sonne ontfanghende de selfste schiet op strooy, of hout datter door begint te voncken, en te vlammen, de devise is:

Fulgor unius ignis est alterius.

Dat is:

Den schijn van hier
Stoockt ginder vier.

Soo dat de Heylighen sijn als brandt-spieghels bequaem om door hunne uytschijnende deughden de flaeuwe, ende koele menschen een vlammeken aen het hert te legghen.

Soo ghy ô Siel maer het minste ervaeren en sijt in de *Legende* der Heylighen, soo hebt ghy al

Augusti-

Auguſtinum, Ignatium en andere ghevonden, die op het licht van dierghelijcke vier-baecken aen-gheſeylt hebben, ende heylich ſijn gheworden door het aendachtich leſen vande levens der Heylighen. Ende wat was doch de echtighe oorſaecke van uwe onverwachte ende gheluckighe bekeeringhe ô H. Columbane? Laet my toe dat ſaecken, die tuſſchen vier muerenghelchiet ſijn, dat ick die mach uyt-blaeſoenen door de vier gheweſten des werelts. Het was ontrent den noen als ghy verhonghert thuys keerende ſaeght den kouden heirt waer door ghy ſelfs van gramſchap ſijt gaen branden, ſcheldende met harde woorden nu de onachtſaemheyt van uwe huysvrouwe, nu de luyicheyt van uwe dienſtmaecht, laſterende haer alle beyde voor twee groote klappeyen, en twee vuyle commeeren: Edoch uwe huys-vrouwe (alſoo vol van verduldicheyt, als ghy ydel waert van ſachte ſinnen) ſpoeyden terſtont met alle vlyticheyt *In vita.* te keucken in, en eer ghy om-gheſien hadt, het vier aen, het water gheput, den ketel over, d'ammelaecken op taefel, en om wat tijts en ſoete woorden by u te winnen, gaf ſy u in handen de Levens der Heyligen, die ghy door onverduldicheyt door de keucken ſmeet ſoo verre alſſe koſten vlieghen. Even wel ſoo uwe grammoedicheyt wat verkoelde, ende uwe op-loopende ſinnen wat begoſten te ſtillen, ſoo hebt ghy den verworpen boeck wederom

op-ghenomen, en daer, om u korſelheyt te paeyen, wat in leſende, ſijt door Godts ſchickinghe ghevallen in het leven vande H. Maria van Egypten die groote ſondaereſſe. Och hoe diep ſchoot u die leſſe in het hert! wat voncken, wat ginſters, wat vlammen begonſten u ghemoet te ontſteken? elcken reghel was eenen brandenden ſchicht die u liepen door het binnenſte van uwe ſiele, ghy riept met eene grondt-hertighe ſtemme: *Sullen dan de Publicaenen, ende openbaere ſondaereſſen ons het voor deel afſien, ende de eerſte ſit-plaetſen in het Rijck der hemelen gaen erven?* Wel hoe? is de bermhertigheydt Godts dan ſoo groot dat geene overvloedicheyt van ſonden het olijf-taxken van ghenade en hebben konnen verdrincken? ſijn de goede wercken, ende eene gronthertighe bekeeringhe ſoo edel inde teghenwoordicheyt Godts dat haer de doorluchtichſte kroonen inden hemel tot vergeldinghe worden aen-gheweſen? wat wonderen ſlagh vande gratie Godts is dit ô Maria dat ghy eenen poel van modder verandert in eenen luſthof van bloemen? een ſlaevinne van onkuysheyt wordt eene meeſterſſe van reynicheyt? dat ghy, die eertijts waer teenen brandt-ſtock der hellen, wordt eenen Seraphin door de Goddelijcke liefde? Siet die tot noch toe was een proye der duyvelen, die is ghe worden een ghenuchte der Enghelen.

O Godt die met u Wonder handt
Vyt killich ijs ſlaet heeten brandt,
En Waeter doet uyt rotſen ſchieten,
Die olie uyt de ſteenen druckt,
En vijgen vande dyſtels pluckt,
En doet de doorens druyven gieten!
Wie is ſoo boos doch van ghemoet,
Iae inde bel met eenen voet,
Die, als hy maer begint te weenen,
Ghy met genaey niet in-en-wacht?
En maeckt licht vanden bruynen nacht,
En Abrams Soonen oock van ſteenen.

Waerom dan ô Siel en be-yveren wy niet met de ſelfſte vlyticheyt onſe ſaelicheyt ende het eeuwich leven? waerom en om-helſen wy niet eens voor goet deſen gheſonden raedt? wat ſchroomen wy ſoo voor den ghemaeckten bitebouw van ſwaericheden? of en ſullen mannen miſſchien niet konnen uyt voeren, daer teere dochters en vrouwen ſoo kloeckmoedelijck mede ſijn deur-ghetreden? *Tu non poteris quod iſti, & iſtæ? Alſſer Wereltſe ſaecken voorvallen, dan ſijn wy ſoo ſterck als reuſen, maer als het gaet op wat goets te doen dan en ſijn wy maer alleen krachte-looſe naentjens. Om onſe eere uyt té voeren ſijn meule-ſteenen maer lichte pluymen, maer om iet té yveren voor de eeuwighe glorie, vallen ons de pluymen ſoo ſwaer als meule ſteenen Ongheluckige Salamanders als wy ſijn die in het dompich vier van begheerlijckheydt leven, en ſwieren, en in de ſoe-*

te ſtraelen vande Son ver-ſlaenwen en beſwijmen.

Soo mocht ſpreken ô Siel Columbanus ter wijlen ſijne huys vrouwe den keucken-koſt bereyde, niet wetende dat aen haeren verhongherde man dit edel, en hemels ſausken was toe-gheſonden. Hy dan voor, en al eer het nutten van eenighe ſpijſe gheeft aen ſijne vrouwe te kennen de krachtighe, ende goddelijcke invallen die hem in het bedencken van het leven van de H. Maria van Egypten waeren van boven in-gheſtort, ſegghende datter nu eenen anderen appetijt in hem verweckt was, overſulcks verſoeckt het goet behaeghen van haer om ſich voortaen inden houwelijcken ſtaet te onthouden, ſijn wooninghe te veranderen in een gaſthuys, vreemdelinghen ter eere Godts te herberghen, ſy, die in de Godtvruchticheyt geconfijt was, ſtondt terſtondt ſijn verſoeck toe, en ſy waeren daer nae als twee Seraphinen brandende van enckel liefde tot Godt, en haeren even-naeſten; ende volherdende in haer ſalich voor nemen, leefden ſy met malkanderen ghelijck de gulde Son, ende de ſilvere Maen die d'een d'an der altijt verlichten ſonder malkanderen te raecken. Siet wat een kracht dat doet het leſen, oock met weder-wil, van eene Heylighe Sondareſſens leven.

Ick weet ô Siel dat den gront van u hert in vruchtbaerheyt aen niemandt en moet wijcken,

ken, en dat ick my ſonder vermetentheydt eenen ghewenſchten ooghſt magh beloven, alſſer maer goet ſaet (ghelijck het leven vande H. ROSALIA is) in en wordt ghe worpen, ick betrouwe vaſtelijck dat ſy door het leſen haerder deuchden u een eeuwighe naer-volghinghe ſal in-ſcherpen: dat ſy, ſoo daer eenighe is, uwe uyt-gheſtortheyt ſal beſnijden, uwe ſlappicheyt ſal verkloecken, uwe liefde ſal ontſteken, uwe Godtvruchticheyt ſal aen-wackeren, uwe eenicheyt ſal verſoeten.

SOo deſen ſpiegel tot u ſtraelt,
En op u hert met vlammen daelt,
En mach ſijn voncken op u ſchieten,
Gewis gy ſult door deſen ſchijn
Haeſt in een vlam verandert ſijn,
En vier gaen van haer vier genieten.
T'is waer de Rooſen van ons landt
Sijn tot verkoelingh' vanden brandt
En konnen t'bloet ververſching' geven,
Maer onſe Roos' eens wel geleert,
En door't verſtandt gediſtilleert,
Doet vlammen uyt haer water leven.

Ah Siel, pluckt, leeſt, en doorleeft deſe bloem, die door haere princelijcke deuchden in ſulck eenen helderen glans heeft uyt-gheſchenen! leght u ſomtijts daer van een blaeyken aen u herte, en ghy ſult bevinden dat deſe Rooſe voor u teenemael ſal medicinael we-

ſen. O! wat onbeleefderick was dat die de bloemen van ſijnen hof gonck beſtrijken met vergif, en fenijn, om dat ſijne af gunſticheyt niet en koſt ghedooghen, dat ſijnen aermen ghebuermans biekens (die eylaes! van't een broodt aen't ander niet en koſt gheraecken) daer eenich honich, of waſch uyt ſoude leſen. mocht ick wenſchen, (doch vraeck-gieric-heyt en is ons niet ghe-oorloft) hy verdienden dat hem elcke bie het hooft tot eenen ſaen-pot ſoude gheſteken hebben. Dit perijckel en is hier niet ô Siel, in teghen-deel en iſſer in deſe hemelſe Rooſe niet als louter, en heylſaem vochticheyt te haelen, niet als eenen nectaerſen honich te vinden. Wordt maer ô Siel een vlijtich, en on-vermoeyelijck Bieken, ende ghy ſult op korten tijt uwe gheeſtelijcke honich-raeten vervullen, en het bie-korfken van u hert ſal ſoo ghelaeden, en ſoo ſwaer worden, dat ghy u ten hoochſten bedancken ſult als gy ſult ſien dat door ſoo kleenen aerbeydt ſoo grootevruchten u als van ſelfs ſijn inden ſchoot ghevloghen. Sijt dan ô Siel van haer altijt een getrouwe dienaereſſe, ſoo hebt ghy haer eene ghetrouwere patronerſſe, en de vruchten, daer van ſullen u ontmoeten, dus.

Quintil. in declam.

Sÿt met dit Woort voor't laeſt ghetrooſt,
Een vlieghent' Bieken dat haelt ooſt.

Laet ons nu komen tot de ſaecke, en het leven van de H. ROSALIA wat breeder uyt gaen

gaen ſpreyden, om van deſe Patroonerſe te
eeren, t'ghene naer haer exempel, ende ons
alich, ende andere dienſtich mochte weſen.
Ende als ick dit ſchrijve ô Siel dan valt my in
ene denck-weerdighe gheſchiedeniſſe die
ons den Eerw. P. Barrij by gheſchrift heeft
chter-ghelaeten. Eenen Predikant, ſoo ver-
elt hy't, ſprekende met dry Maeghden, no-
ende den Patroon vande Stadt daer hy
preecktede, ende verſtaende datter of ghee-
nen en was, of wel waſſer eenen, hy was
van ſoo gheringhe vermaertheydt, dat ſij-
nen naem ſoo verduyſtert was, datter quae-
lijck ymandt af wiſte te ſpreken. Dit ver-
ſtaen hebbende, ſoo heeft deſen Predikant
met ſoo aendringhende redenen, en ſoete
beweeghſelen deſe drye Maeghden beje-
ghent, datſe eene van dry moeſten kieſen,
die ſoo heylich ſoude leven, datſe voor eene
Patronerſe mochte aenghenomen worden.
T'is van hem verſocht, t'is van haer ghedaen,
en daer den keus op viel, daer is den yver, en
deucht, en heylicheydt in overvloedicheydt
toe-ghevallen, inder voeghen datſe voor
eenen ſpieghel aen die Stadt koſte op-ghe-
hanghen worden. O Siel dat wy oock ſoo
verſtandich waeren om de leſſe van heylic-
heyt te vatten!

Op

Op het beeldt vande H. ROSALIA;

ALs gy ROSALIAM *besiet,*
T'is eenen Engel doet het niet?
Iae d'Engels daelen om haer neer,
Soo ist een' Engel, en noch meer:
Nemt dan Aerts-Engel dit tot lof,
Gy spant de kroon in't hemels Hof.

AEN

AENSPRAECKE TOT DE H. ROSALIA

Vervattende de gedenck-weerdighſte ſtucken van haer leven.

O! Maeght ROSALIA
uyt s'Koninx bloet geſproten,
Waer in Godt heeft een Siel
veel edelder beſloten,
Weet dat gy d'aerde ſeer,
den hemel meer behaeght,
Mits dat u Koninx hooft
geen Koninx kroon en draeght.
In't groenſte van u jeucht
gaet gy met d'Engels reyſen,
En kieſt een rouwe klip
voor t'Hof, en voor Palleyſen,
En boven de ſpelonck
ſchrijft gy in harde ſteen:
Dat gy een Dienaeres
van Chriſtus zijt alleen.
Wat trouwen Echo ſal
u deucht aen my verhaelen?
Hoe dickwils hy daer ſach
den bruynen nacht in ſtraelen,
Hoe dickwils dat de rots
van diſciplinen klonck,
Hoe dickwils dach, en nacht
u hert uyt t'herte gonck?

Wat isser niet al troost
in eenicheyt te vinden
Wanneer een suyver Siel
soeckt vierich den Beminden!
Sy maeckt dat haer spelonck
en deel des hemels wort,
Soo is sy heel met troost,
en soetheydt overstort.
Seght my ô Engelen
die uyt des hemels saelen
Met bloemen sijt tot haer,
met roosen komen daelen,
Als Wast dat ieder een
van u de fraeyste las
En docht u niet dat sy
noch verr' de schoonste Was?
Wat Wonder dan ô Maeght
dat gy uyt Christi handen
Sijn Lichaem hebt genut
dat uwe Siel deé branden?
Dat vier ontstack u vier,
en trock u Siel om hoogh,
Soo dat sy menichmael
met vleugels opwaerts vloogh,
Gy stierden tot Godts throon
u minnelijcke klachten,
En dat het Was u doodt
soo langh u doodt te wachten,
En dat gy niet soo seer
naer roosen hadt gehaeckt,
Als Wel by hem te sijn
die selfs de roosen maeckt,

V ſuchten ſijn verhoort,
vvaer op is af-gekomen
MARIA, die met haer
tVee Princen heeft genomen,
Waer van den eenen t'ſweirt,
en d'ander ſleutels droegh,
En IESVS op den ſchoot
die u ſoo ſoet beloegh:
En boven deſen lach
heeft hy aen u gegeven
Een kroon van rooſen hier,
daer van fijn gout gedreven;
En t'Was, dunckt my, tot u
ſtilſwijgende geſeyt:
V jonſt die is voor my.
mijn Rijck voor u bereyt.
Hier op begaeft gy u
een Weenich om te ruſten
Met d'oogen vol van vaeck,
maer met een hert vol luſten.
O Wonderlijcken ſlaep
Wie ſach oyt uWs gelijck!
Want als ſy Wacker Wierdt
vondt s'haer in s'Hemels Rijck.
Haer Siel die gonck om hoogh
maer t'lichaem is geſoncken,
Haer graf Wierdt eenen ſteen
in't midden der ſpeloncken,
Die dat vijf hondert jaer
in ſich begraeven houdt,
Soo langh ſchuylt in dees Mijn
dat edel liefde-gout,

Waer toe noch meer verbeydt?
ontWaeckt O Stadt Palermen
Als gy u borghery
ſoo ſuchten hoort, en kermen,
Siet hoe ſy altemael
als bleecke dooden gaen,
Hoort eens hoe menich lat
ſy voor hun deuren ſlaen.
Verbidt het vlammich ſweirt
dat op u is getogen,
Siet hoe de Peſt tot u
in't doots-hooft komt gevlogen,
En hoes' op eenen dagh
wel hondert vijftich ſlaet,
Soo datter over al
het gras Waſt op de ſtraet.
Ontgraeft het lichaem dan,
en gaet dees Maeget eeren,
Sy kan, en ſal de Peſt
geſtaedich van u keeren,
Iae daer en is voor u
noch trooſt, noch Medicijn
Of wel ROSALIA
moet uwe toevlucht zijn.
O Wonderlijcke jonſt!
o Goddelijcke gaeven!
Haer graf dat open gaet
dat ſluyt der borgers graeven;
Men draeght met grooter eer
haer lichaem door de Stadt
En t'ſedert dien tijdt
en heeft noyt Peſt gevat.

Ontſteeckt Palermen dan,
ontſteeckt u vreuchde-vieren,
En wilt de blijde ſtadt
met loof, en bloemen cieren,
Roept met trompetten-ſlach
Suyt, Ooſt, en Noort, en Weſt
Hoe dat ROSALIA
u heeft verloſt van Peſt.
WY hebbent al gehoort
in onſe Neder-landen,
Waer u Gebeent ô Maeght,
Waer die rijck-gaeve panden
Antwerpen oock beſit,
en ſamen met den ſchat
Beſit ſy vaſte hop',
van byſtant aen de ſtadt:
Siet de Sodaliteyt,
ſiet daer u Beelt verheven,
Siet daer de beſt bloem,
van Ionghmans ingeſchreven,
Siet hoe hun miltheyt u
daer ſtelt in wit albaſt,
En hoe van dagh tot dagh
de liefde tot u waſt.
Ey! komt met danckbaerheyt
ſoo goede dienſten loonen,
En wilt dees edel Stadt
by Godt van Peſt verſchoonen,
Niet om dat ſy is rijck,
of ſterck, of trots gebout,
Maer om dat ſy Godts dienſt
ſoo ſeer in weirden hout,

Wel aen ROSALIA
ô noyt genoech gepreſen!
Wilt ons in deſen druck
een Voorſprakerſſe weſen,
En dan ſult gy ô Maeght,
ſoo gy dees jonſte doet,
Die ſtaet op den autaer,
oock ſtaen in ons gemoet.

IN dit voorgaende dicht ô Siel hebt ghy het leven vande H. ROSALIA in't kort, ende gelijck als in't verſchiet, laet ons nu elck in't beſonder wat breeder ontvouwen, en wat ſcherper door-ſnuffellen : Laet ons deſe Maget, wiens minſten lof is dat het is een Koninckliycke Princeſſe, laet ons die ten toogh van het gants Chriſtendom gaen ſtellen: Laet ons van die doorluchtighe rooſe-plant leeringen, en exempelen plucken. Dat ſulcke doorluchtighen ſchat naer t'verloop van ſoo veel eeuwen in onſen tijt is ghevonden, dat en is anders niet als een voor-booyken van byſtant ende van eene gheluckighe uytkomſte.

Ten tijden vanden wijt-beroemden zeeſlach door Don Iuan d'Auſtriche inde golfe van Lepanten (waer in wondere ſaecken gebeurt ſijn, onder andere dat de doode lichaemē der Turckē warē op hunnē buyck vlotteñ, en die vande Chriſtenen op hunnen rugghe en met het aenſicht naer den hemel, d'andere ſaghen naer den grondt, en den af-grondt der helle,

P. Stengelius tom. 1.

helle, daerſe hunne neer-lage gongen vercondeghen) ten tijde ſegh ick, van deſen ſlach, ſoo waſſer te Venetien (die hunne eſquadre van ſchepen daer oock by hadden) een groote hope dat de ſaecke tot eene ghewenſchte victorie, ſoude uytvallen, en dat ter oorſaecke datſe ſaghen datter op de merckt van Venetien ſoo verſche rooſen verkocht wierden in *Barry*, October als oft ghe weeſt hadde in den Mey, en groenen lenten ſegghende dat dat ſtof was om kroonen te vlechten. En ſalder dan noch ymant twijfelen, daer wy deſe ROSALIA in onſen tijt ſien gevonden, of alles ſal tot Godts glorie, tot eer van deſe Doorluchtige Maeght, tot gheluck van ons altemael beſtiert worden.

Laet ons hier een blaeyken keeren, ende eens ſien waer, en van wie deſe doorluchtighe Princeſſe is gheboren? ondertuſſchen ſoo ſegghe ick:

HOe groot dat gy ſijt Edel Bloet,
Hoe hoogh dat gy ſeylt van gemoet,
Hoe out dat gy ſijt van geſlacht,
Hoe machtich dat gy ſijt van pracht,
Brenght uvven Boom geen deughden voort,
Al vvoont gy in een goude poort,
Soo vveet dat uvven Adel groot,
Is vanden meeſten glans ont-bloot.

Salighe gheboorte, ende kindtsheyt vande H. ROSALIA.

Ick kreegh haer licht
Vroegh in't geſicht.

VYT-

VYT-LEGGHINGHE

Van het voor-gaende Sinne-beeldt.

SIet hoe de gulde Son op-ſtaet,
Naer dat den purp'ren dageraet
Heeft met een tſwÿfelachtich licht
Ont-ſegelt t'ſlaeperich geſicht.
Hoe bly iſt dat de Werelt lacht,
Wanneer ſy naer den bruynen nacht,
Soo rÿckelÿck Wort overſtraelt,
En weder een nieuw leven haelt?
Het kruyt verſilvert vanden douw,
Het gras verbeten vande kouw,
De bloemen vanden ganſchen Hof
Die geeftſe vveder moet, en lof.
Maer die het meeſt naer haer verlanght,
En vviens leven van haer hanght,
Dat is de Sonne-bloem voorwaer,
Want deſe ſtaet, en Wacht op haer,
Soo dats' al vanden daege-raet
Sy met haer hooft ten Ooſten ſtaet,
En vanden vroegen morgen-ſtont
Gaet ſy met haer de Werelt ront.
Al drÿven uyt den weſten-kant
Die ſwerte Wolcken overt landt;
Al komter on-weer op te ſtaen,
Al hoortmen groove donders ſlaen,
Al ſtort den windt noch eens ſoo ſtÿf
Ons hagel-buyen op het lyf,

Al blaeſt den Noorden kout, en fel,
Sy vindt nochtans, en volghtſe wel,
Iae naer dat haer de Sonne roert,
Soo wort dees bloem oock om-gevoert.
Doch t'geen dat deſe Sonne bloem
Tot glori ſtreckt, tot loſ, en roem,
Dat ſelfſte vind' ick, iae noch meer
In u ô kindt, en Maeget teer,
In u ROSALIA volbrocht;
Gy hebt al vroegh de Son geſocht,
En keerden noyt u oogen af
Van die u d'eerſte leven gaf.
In't kippen vanden daege-raet
Wanneer u leven bloeyen gaet,
Van d'eerſte wiegh, en kintſche jeucht,
Siet gy op Godt, en op de deucht,
Die trecken ſamen u gemoet,
Gelijck den ſeyl-ſteen d'yſer doet.
Hoe meenich vlaegh, en liſt, en laegh
Sie ick in't Hof ſchier alle daegh?
Wat is daer gouts, fluweel, en ſy?
Wat is daer ſoete leckerny?
Wat is daer niet al poppe-goet?
Het lock aes van een jonck gemoet?
Dat om ſijn kleen ervaerentheyt,
Wordt van ſijn Son licht af-geleyt.
Maer ô vals Hof! al Wat gy viſcht,
T'is al om niet, den noop die miſt!
Meent gy te locken door't vermaeck
ROSALIAM aen uwen haeck?
ROSALIA van edel bloet,
Is edelder noch van gemoet,

Sy heeft wat anders in't geſicht,
Daer ſpeelt op haer een ſoeter licht.
Want ſiet het kriecken vande Son,
Dat eens voor al haer herte won,
Dat treckt, en leydtſe over al,
En die iſt die ſy volgen ſal
O Siel hoe wel waer hy bedocht!
Die met dit kint ſoo vlytich ſocht
Godts Liefde, en de ſalicheyt!
Want al de reſt is ydelheyt.
Ah! dat ick niet van jonxs af aen
Met haer de deucht ben in-gegaen!
Ick waer van veel quaey rancken vry
Die ſtaedich kanten tegen my.
Waer is myn jonckheyts groenen tyt?
Ah ick ben't beſte bloeyſel quyt!
En wat ick wenſch, of niet en wenſch,
Ick ſie dat t'leven vanden menſch
Gelyck een ſnell' rivier paſſeert,
Die eens voor by, noyt wederkeert.
Daerom wil ick met alle vlyt
Gaen paſſen op den ſnellen tyt,
Op al de daegen van het jaer,
Of elcken dach een leven waer:
En van den vroegen morgen-ſtont
Die ons maeckt heylich, rijck, gheſont,
(Soo ras den nacht weer onder wyckt,
Soo ras de Son weer boven kyckt,
En met haer erſte ſtrael van al
Op deſen wyſer ſchieten ſal)
Wil ick gaen ſtieren myn gemoet
Tot Godt myn alder-hoochſte goet;

En yveren ſoo veel te meer
Hoe ick my ſpaeder tot hem keer
Geluckich dan ROSALIA
Die van jonxs volght haer Sonne na!
En die al vanden morgen vroegh
Tot Godt haer eerſte jaeren droegh.
Daerom is hy oock beſt verſint,
Die kleen den grooten Godt bemint.

I. CAPITTEL.

Waer in verhandelt wordt van het Vaderlandt, Ouders, Gheborte vande H. ROSALIA.

HIer ſiet ghy ô Siel de onnooſele Duyve met den olijf-tack komen aen-gevlogen. Duyve om de ſuyverheyht haers levens, olijf-tack om de voorſpraeck, en byſtant in de peſte. Hier ſiet ghy eenen ſpieghel vande jonckheyt, een perle van de Maeghden, een Son van Sicilien, eenen diamant vande H. Kercke, eenen Engel van het paradijs. Laet ons deſe doorluchtige ROSALIA in een ſchoon licht ſtellen om van alle Maeghden oogen geſien, om van alle Maeghden herten naer-ghevolght te worden. De beſchrijvinge dan wort van my vereyſcht, de naervolginge ô Siel ſtaet tot uwen laſt, laet ons dan alle beyde vlijtich yveren om teghen alle baeren op te ſeylen gelooft my het heeft al ſijn ſwaericheyt ſoo wel eenen Heylighen te wor-

worden, als eenen Heylighen te beſchrijven.

Och waer ick ô Siel ſoo gheluckich als die Bloemmiſtine Glijcera (daer ons dien goeden Biſchop van dat boos Geneva afis vermanende) die ſoo aerdich en verſtandich was in kranſſen van bloemen, en kruyden onder een te vlechten, dat Pauſias ſelver den roem van alle de pinceelen, gerne bekenden datſe hem overtreften, en dathy met alle ſijn koleurē, ſoo ſterck en hoogh gloeyende, behalvens de ſchockeringe, verre moſt aen hare cranskens wijckē. Rooſen en ontbreken my hier niet ô Siel, maer my ontbreken de handen van Glijcera om van deſe rooſen een kransken ter eeren vande H. ROSALIA u, op-te-draeghen. Och dat ick dit naer de konſte wiſt uyt te wercken, en naer de edelheydt voor ooghen te ſtellen! t'is alle beyde verre buyten mijn be-reycken dies ſoo legghe ick ô ROSALIA mijne penne aen uwe voeten, ende verſoecke met een nederich ghemoet dat (aenghe-ſien mijne ſnaeren tot uwen lof worden gheſpannen) dat u ghelieve door eene heylighe voorſprake een hemels licht op dit mijn wercxken te verſoecken, ten eynden dat ick u, die in die blinde duyſterniſſen, ende onbekende ſpeloncke u ſelven meer hebt begraven, als verborghen in uwen verdienden ſchijn mach verthoonen, en dat uwe onbekende deuchden uyt dien langhen nacht moghen ghehaelt worden weirdich om met de *Sales.*

gulde ſtralen vande Son beſchreven te worden.

Het Rijck van Sicilien liggende in de middelantſche zee heeft van alle tijden, en eeuween een wyt-vermaerdt Landt gheweeſt door gheheel Europa, want het en was niet alleen de ſchuere vande machtighe Republicke van Roomen, maer een Luſt-plaetſe van het menſchelijck gheſlachte. Onder andere plaetſe van dit Coninckrijck is de aenſienelijcke Stadt Palermo die ſich ten hoochſten mach roemen op de bequaemicheydt haerder zee-have, als om de doorluchticheydt vande Coninckſlijcke Palleyſen, ende wooninghen. De Hiſtorie-ſchrijvers getuyghen dat Palerme om de jeudicheydt van het ſaiſoen, (dat daer ſchijnt te ſtaen in eenen ghedurighen groenen lenten tijdt,) den naem voerde van *gheluckighe*, ende den *Hof* van alle die nabuerighe Landen.

In deſen ſoo edelen Hof is onder veele doorens ghebloeyt die alder-edelſte Rooſe, dat is, de H. ROSALIA. Haren Heer-vader was Sinibaldus Prince van Quiſquine, ende van Rooſe, eenen man ſoo doorluctich van huyſe, dat hy naer maegh-ſchap was met Guilielmus doen ter tijdt Coninck van Sicilien, dit is dan den ſtruyck daer deſe uytgheleſen bloem op is ghewaſſen.

Iſt by aldien ô Siel dat het ghèoorloft is uyt eenighe voorgaende ſaken een verſekeringe te giſſen van een goet naervolgende geluck, ſoo

dunckt

dunckt my dat den lieven naem van ROSALIA soodaenich is datter de hope van alle goet in is besloten; waerom en sal ick niet tot haerder eere segghen, dat dien Poët, in sijnen tijdt tot ymants lof heeft ghescreven:

NOmen cum violis, rosisque natum, &c.

Dat is te segghen:

O Naem van het Palermse strandt
Soo klaer, soo hel als diamant,
O naem schoon als den daegeraet!
O naem soet als den honich-raet!
O naem als een Provencij roos!
Soo geurich datse Flora koos!
O naem meer bloemich als een bloem!
O naem! ô alder-naemen roem!

En peyst niet ô Siel als ick aen den soeten, en doorluchtighen naem ROSALIA sulck eenen lof, en voor-deel, toeschrijve, dat ick eenen tuttel gae boven de weirde. Ick en weete niet wat dat het is, immers dat weete ick, dat lieffelijcke ende gheseghende naemen, altijdt gunste boven de andere bekomen. Slaet maer alleen eens open de Chronijcken van Vranckrijck, ende ghy sult bevinden dat van twee gesusters *Vrraca*, ende *Blanca*, waer van d'eene most Coninghinne van Vranckrijck vvorden, datse *Vrraca* sijn voor-by-ghegaen, hoe wel noch- *P. Barri. l'Année Sainct.*

nochtans de outſte, ende dat *Blanca* de kroon heeft op het hooft gekregen, om dat den naem *Blanca* ſoeter was als *Vrraca*, wat gheluck en hebben wy dan niet te vermoeden, jae voor gewis te verſekeren vande H. ROSALIA wiens naem anders niet en is als bloemen, en rooſen?

Iae, plachtmen in Indien de nieuvv-geboren Coninckx kinderen ſoo voorſichtelijck te draghen datſe gheen aerde en mochten raecken, hoe veel te meer moet ick dat ghelooven van onſe H. ROSALIA die nimmermeer ghemeynſchap met de aerde, maer altijdt kenniſſe en vrindtſchap met den Hemel, ende hemelſche Gheeſten heeft onderhouden?

Ick magh dan ſegghen:

ROSALIA u reyn gemoet,
Dat ſpringht als een Fonteyne doet,
Die komt uyt d'eirde ſonder eirde;
Want van den eerſten oorſpronck af,
Schoon u de werelt alles gaf,
En hielt de Werelt noyt in Weirde.

ROSALIA is eene van die verheven ſielen
Cant. 2. die *ghelijck eenen appelaer groeyt tuſſchen de Wilde boomen*: eenen appelaer, ſegh ick, die niet alleen en behaeght als hy ſtaet ghelaeden met vruchten, maer is oock aenghenaem als hy draeght ſijnen lieffelijcken bloeſem. Vande eerſte bottekens af ſaghmen ghenoech watter

al

al voor vruchten metter tijdt souden vallen te trecken. Ende ist by aldien datmen de nieuwgheborelinghen van Coninghen in goude wieghen placht te legghen, misschien op datse niet als goude ende costelijcke droomen en souden hebben, wie twijffelt daer aen of de H. ROSALIA dat Conincks Bloedt, dat groot licht van Palermo, die schoone Roose van Sicilien heeft al kostelijck gedroomt om deughdelijck te ontwaecken en heylichlijck te leven. *Callimachus.*

Ick vinde dat *Godefridus in cunis*, dat is, *Godefrooy in de Wieghe* jonck Hertooghsken van Brabandt op-ghehanghen aen een wilghen-boom ver-oorsaeckt heeft aen de sijne de victorie, ende aen den vyandt de neder-laeghe.

Als in't gesicht van altemael
Honck desen cleenen Generael,
Doen kreegh het Heir Weer hert en moedt
Door 'tsien van dit onnoosel bloedt;
Sijn schreyen Was een cloeck vermaen,
Meer dan als de trommels slaen.
Soo dat doen Brabandt met gewelt
Sloegh heel Grimbergen uyt het velt.
Den vloedt die doen de Senne schoot,
Die Was heel bloedich purper-root.
Ick groet u grooten Vorst van't Landt,
Want gy het leger hebt vermandt,
Als Hercules soo heeft u macht
T'serpent oock in de Wiegh' verstmacht.
Soo sijt gy Maeght van d'eerste jeucht
Capiteynerse tot de deucht. *Hareus, In Annal.*

Gy geeft ons moedt, gy treckt voor ae
Om s'werelts Heir uyt veldt te slaen.
V Wieghsken in't gesicht geset
Dat slaet soo hel als een trompet.

De H. ROSALIA dan sal van jonxs af de ydelheyt tot verwonderinghe, ende vercloeckinghe vande gantsche werelt gaen onder de voeten treden, ende ons een verweckſel gaen op-hanghen, ten eynden wy haere voetstappen en exempelen aenmerckende ons verkloecken met dien: *Tu non poteris quod isti & iste?*

O Siel, die op haer daeden merckt,
VVordt door haer daeden oock versterckt,
Den geur dies' in't beginsel stort,
Als die eens wel gheroken wordt,

Is sulckx, dat hy verquicken sou, *lib. 8.*
Een Siel in deuchden traegh, en flauw. *confess.*
Soo gaf een spoor slach tot de deucht *cap. 11.*
Aen Augustinus eens de jeucht
Doen hy trock uyt teer kinder-bloet.
Een vroom, een mans, een cloeck gemoet.

Laet ons de soete Engelen vrindelijck gaen nooden, om het wieghsken vande H. ROSALIA met hun spel, ende met Sinnen-sanck te verlustighen.

KOmt ô Engels neder-daelen,
En verlaet u gulde saelen,
Daer den hellen diamant
In de mueren staet, en brandt.
VVilt u soete stemmen paeren,
Met den clanck van sil'vre snaeren,
Menght de velen met de luyt,
En de cithers met de fluyt.
VVilt ROSALIA verkonden,
Met u Seraphinse monden,
Singht tot haerder eer, en los
Die de eer is van het Hof.
VVilt haer Wieghsken gaen vercieren
Met groen kruyt, en eglentieren,
Strooyt hier bloemen soet van geur
En noch fraeyer van coleur.
Strooyt genoffels, violetten
(Die haer op kleyn steeltjens setten)
d'Animony vroegh gebloeyt,
En t'graenactjen dat soo gloeyt.

Dat geen muggen, booſe dieren
Hier ontrent dit kindt en ſwieren,
Dat geen ongeruſte vliegh
Komt verſtooren deſe wiegh.
Voorders wilt het wieghje trecken,
En door onruſt ruſt verwecken,
En dan ſingen na, na, na,
Slaept lief kindt ROSALIA.
Nu een kindt, maer die naer tijden
Sult als een Reuſinne ſtrijden,
Tegen peſt, en bleecke Doot,
Trouwe toevlucht inden noot.
Gy ſult niet alleen Palermen
Van dat vlammich ſweert beſchermen,
En verloſſen uyt den brandt
V doorluchtich Vaderlandt:
Neen, van nu af ſien ick loopen
Heele Steden van Euroopen,
Heele Landen ſien ick gaen,
Heele Rijcken komen aen.
Siet, y! ſietſe tot u draeven
Met de handen vol van gaeven,
Sietſe vallen u te voet
Met geſchenck in overvloet.
VVat ſie ick al ſilvre lampen,
Rondſom voor u beelden dampen,
VVat al vvieroock aen den Heer
Op-geoffert t'uvver eer?
De Seciliaenſe ſtranden,
Ooſtenrijckſch', en Poolſche Landen,
En het Schelt dat roept u aen
Eer de peſt hun komt te ſlaen.

Dat voortaen geen ſwerte latten
Hier op onſe deuren vatten,
Naer dat deſen Weirden pandt
VVordt ge-eert in Neder-landt.

DIt is dan ô Siel de doorluchtighe Princeſſe ROSALIA die ter werelt brenght en het edelſte bloet (als een die Carolum Magnum door maeghſchap is bereyckende) en het edelſte ghemoet dat van jonxs af de deucht gonck omhelſen. Sommighe oude ſchrijvers ghetuyghen dat de bloemen die in Egypten groeyen ſonder geur en reuck worden bevonden, en ſeggen d'oorſaeck daer van te weſen de miſtachtige locht, en de dompē die uyt den Nil oprijſen. Al koſt dit in ghelijckeniſſe ghetrocken worden, en dat ymandt ſou willen ſegghen dat de Palleyſen, en Coninckxhoven van veel ydelheden ſoo be-waeſemt worden, datter het ghedurich bloeyſel der deughden veel mede heeft te lijden, ſoo ſoude ick op ſtaende voet het teghendeel daer van doen blijcken door onſe uytmuntende hoofſche ſpruyte, onſe volgheurighe ROSALIA, wiens aenghenaemheyt niet alleen en wierdt vernomen als haer leven nu teenemael was deucht-ſaem, maer als het beginſel ſelf daer van ſich eerſt begoſt te vertoonen. Soo rijckelijck is ſy vanden hemel, ſoo overvloedelijck van Godt almachtich gheſeghent! Soo dat ick tot haren lof mach toe-paſſen die oude, en goude

ſpreucke die ſeght : *Magnorum fluminum ortus navigabiles eſſe. Groote rivieren draegen Waters genoch oock in haeren eerſten oorſpronck om beſeylt te worden.* Dat is, uytnemende Heylighen (onder de welcke de H. ROSALIA om de meenichvuldicheyt haerder deuchden gheſtelt wort) bekomen inde eerſten aenvanck ſoo groote volmaecktheyt, datmer met volle ſeylen, en lof-reden kan door-varen,

O Siel dat de jonckheyt, jae de kintsheyt altijt ſoo vroegh tot de deucht, ende de vreeſe des Heeren wierdt gheboghen, men ſoude naederhandt ſoo veel ſpeels niet hebben om die op een beter plooye te herſtellen. De eerſte kroken, en manieren die van ionxs af ons ghemoet bemachtighen, die ſtellen haer terſtondt ſoo vaſt, datſe ſelden, of nimmeermeer vande eerſte gheneghentheden connen af-gheleydt worden. In ghelijckeniſſe ghe-ſproken. Ghy hebt wel gheſien die korfkens die van de fijnſte wiſſen ſijn ghevlochten om daer fruyt of iet anders mede voor te dienen, ontdoet die eens ſoo't u belieft, ghy ſult bevinden dat elck wisken, of teentjen in ſijne kromte, en vlechtjens ſoo verhert is, datter qualijck, jae niet moghelijck en is, jet anders van goet fatſoen af te maecken, en effen ſoo veel iſſer gheleghen aen de eerſte kintſche jaren alſe tot godtvruchticheyt, of tot de ydelheydt worden ghevlochten. Want d'eerſte plooyen blijven de leſte plooyen,

Ende

Ende daerom sal ick hier legghen den eersten steen van alle de lof reden die de H. ROSALIA toe-comen, ende ick segghe:

O Maeghdeken, ô reyn gemoet!
Niet eenen druppel van u bloet
En is verbastert in u jeucht,
V eerst gesicht viel op de deucht;
En van den eersten oogen-blick
Saeght gy de Werelt aen met schrick:
Den biteboudw docht u soo groot,
Gy vluchten in MARIAS schoot.
En daerom had geheel het Rijck
Noch jonck, noch oudt aen u gelijck.

Maer laet ons eens gaen sien hoe de H. ROSALIA midden in het Hof is op-ghewassen, ende wat soeten geur sy door hare deuchden onder den adel heeft ghedreven. Heylich te sijn in het Hof is eene saeck lichter om segghen, als om uyt te voeren. Soo dat het een cloeck gemoet is dat vast kan blijven staen in het ghedrangh, en met de hoofsche baeren niet af-en wort ghedreven. En dit ghevaer gaf aen u ô H. Antoni sulck achterdencken, dat gy vanden Keyser Constantinus genoot om oock maer voor een reyse in het Hof te verschijnen, weygerich vielt aen sijne begerte, seggende: *Si vadam, ero Antonius; si maneam, ero Abbas,*

Dan t'is tijdt dat wy de H. ROSALIA, ende hare deuchden daer gaen bemercken.

Handel, en wandel van de
H. ROSALIA in het Hof.

Al watje ſiet
Ten vat hier niet

Bree-

Breedere uyt-legghinghe van het Sinne-beeldt.

KOmt, leest een weenich dit gedicht
Dat saemen beeldt, en geest verlicht;
Het leert hoe dat een cloecke Maeght;
Sich in den strijdt voorsichtich draeght;
En hoe ROSALIA het Hof
Heeft by-gewoont met eer, en lof.
En midden in de ydelheydt
Bleef vol van alle heylicheydt.
Gelijck de Son geen slijck en haelt
Schoon dat sy op den modder-straelt;
Maer blincken houdt haer gulden hooft;
Dat noyt van glans en wordt berooft.
Soo wast dat dees Princesse gonck,
En altijdt schoon, en schoonder blonck.
Hoe dickwils heeft de Ydelheydt
Haer netten op haer uyt-gespreyt?
En haer bekoort met hoofschen pracht?
Met schoon gesteent', met goude dracht?
Met Croonen, met den Koninckx staf,
Die sy met volle keffers gaf?
Met jock, en lust, met spijs, en dranck?
Met luyt, en fluyt, met soeten sanck?
Met al wat ymandt droomen mach,
Dat brocht sy listich voor den dach.
Maer siet het herte vande Maeght
Dat sonder vanck soo wordt gejaeght,
Siet hoe dat poppe-goetje schuyft,
En t'alle kanten henen stuyft,
Sy blaest dat Windt is inden windt,
Is dit niet een cloeckmoedich kindt?

En houdt haer herte ſuyver ſtaen,
Want niet een ſier en cleefter aen.
En of ſy hoofs naer haeren ſtaet,
En ſomtijdts oock beperelt gaet,
Sy acht dat kraem als kinder-ſpel,
Iae minder als een raepe-ſchel:
Wat is van al dat fraey, en mooy?
T'is buyten goudt, en binnen ſtrooy.
Schoon dat gy als een paeuwken gaet
(Iſt dat de ſiel ontbreckt cieraet)
Al badje al het gout aen't lijf,
En gonckt van all' de Moden ſtijf,
T'is al om niet wat datje draeght,
Soo ghy daer door Godts oogh miſ-haeght.
ROSALIA die verder ſagh,
En die geen Hof in't hert en lagh,
Als was die midden inden vloedt.
Bleef on-beroert in haer ghemoedt,
En by den krielen Edeldom
Stonts' als een blancke Leli-blom:
Sy wierdt geſtreelt, ſy wierdt gevkeyt,
Sy wiert gelockt met ſoeticheyt,
Sy wierdt gelief-kooſt vande Ieucht,
En nochtans hiel ſy't by de deucht;
En bleef vol-herdich in het goet,
Wijſt een Princes diet noch ſoo doet:
Daerom ſult gy ô witte ſwaen
Altijdt ontrent dees Maeget gaen;
Want midts dat ſy in't Hof ſoo leeft,
Dat niet een ſtofken aen haer cleeft;
En gy het water door-laveert,
En ſonder nat uyt 'twaeter keert;

Soo

Soo wordt sy aen den swaen ghelijck,
En gy een Maeght in't Coninck-rijck:
En haelt soo alle bey den lof,
Hier uyt den vijver, daer in't Hof.
Leert onder-tusschen die dit hoort
Voor u een less', een dienstich woordt:
Houdt over al u herte net,
En mijdt u voor de minste smet:
VVant in't gewoel, en in het spel
(T'en sy gy waeckt als Sentinel)
In wulpsheyt, en in over-daet,
In al dat goet daer schuylt het quaet.
Al staet een kraem dan voor u vey!,
Ick bid u hebt een oogh' in't seyl,
Gewis gy siet haest datse lieght,
En met den schijn het hert bedrieght.
Daerom gy die deughden bemint,
Hebt duysent ooghen, en sijt blint,
Gy moet sien dat gy niet en siet,
En dat ghy siet, en siet dat niet;
Sy sach den hoof-schen valschen schijn,
En onder schijn sach sijt fenijn.
Sy sach de deught die niemandt sach,
En waer volcomen ruste lach,
Och dat u oogh soo geestich waer!
V hert waer suyver als het haer,
Gy bleeft heel sneeuw-wit van gemoet
Gy wiert een Swaentien inden vloet.
Daerom sijt wijs gy die dit hoort,
Het is een kort maer sappich woort:
Waer naer dat loopt een ygelijck,
Dat is het meest bedriegelijck.

II. CAPITTEL.

Stelt voor oogen hoe de H. ROSALIA midden in het gevvoel, van het Hof, en tusschen de ydelheyt heylichlijck is levende.

KOnnen de rivieren ô Siel, die met eenen straffen val de Zee in-stroomen, ettelijcke mijlen verre haere soeticheyt van water behouden, sonder datse brack oft versout worden, wie twijfelt of de H. ROSALIA heeft midden in het ghewoel van't Hof, en tusschen die soute baeren van ydelheyt de soeticheyt bewaert van haeren Godts-dienst en devotie. Het edel en doorluchtich bloet en is niet lichtelijck af te leyden, dat gaet altijt vergheselschapt, en omringelt van Voorsichticheyt.

En die dat manhaftich, en stantvastich connen uytvoeren dat sijn voorwaer echtighe, en Christene Amazonen, dat sijn sielen die meer in haere couragie, als in haere lichaemen leven. Laet ons hier van eens hooren Mercurium Trismegistum dien gheleerstен van al de gheleerden, als hy onder de schorse van eene fabel of verstieringhe dese waerheyt heeft bekrachticht. Hy seght dan dat als de sielen gheschaepen worden, dat Godt almachtich dan afftiert eenen Herault, dat is, eenen van sijne Engelen, en dat dien heeft eenen seer grooten silveren kop vol van Nectar, of hemelschen dranck, ende gevende den selfsten kop aen elcke Siele om te drincken, soo seght hy: *Couragie Siel, plonst u in dit seldsaem nat, en drinckt met alle crachten uyt den kop des gheests.* Hier op drinckt elcke Siele,

Causin. tom. 1.

d'een meer d'ander min; ende naer datſe verſchillen in het drincken van veel, oft luttel nats ſoo verſchilléſy naderhant oock in couragie en kloeckmoedicheyt. Den Schrijver die deſe paſſagie ontleent aen Triſmegiſtus die doet het tot deſen eynde dat hy beveſtighen ſou dat doorgaens den Edeldom, dat is, die Hoofſche Sielen eenen hertelijcken teugh ende haer volle bekomſte uyt deſen drinck-beker nemen, en diesvolghens haere kloeckmoedicheyt, ende vroomicheyt daer uyt drincken.

Ick weet wel ô Siel datmen aen dit voorgaende verhael niet meer gheloofs en moet gheven als,aen een wel-verſierde fabel die uyt den ſpin-rock is ghetrocken: evenwel hebben de Wijſe oock van dien tijt eenen ſtercken in-val ghehadt datter oock al puyck is onder de Sielen,en dat den eenen gheeſt verre boven den anderen gheeſt in vroomicheyt is uytmuntende naer de maete dat den eenen meer als den anderen van dien Nectar,dat is,van Godts milden ſeghen heeft ghenoten. En of wy hier van gheen ander bewijſen en hadden, ſoude ons de H. ROSALIA door haer heylich leven in het Hof niet eenen onwederlegghelijcke ghetuyghe ſijn, van vromicheyt die onder het goudt de armoede,tuſſchen de banquetten de maeticheyt, onder de wulpsheyt een eerbaer ghemoet,onder het gherucht en gewoel een heylich vertreck, midden in de ydelheyt eene noyt gehoorde heylicheyt can oeffenen? Moyſes ſeyde: *Vadam & videbo viſionem hanc*

magnam quomodo rubus ardeat, & non conburatur.

STaen in de vlamm', en blijven groen,
O kloecke Siel die dat kan doen!
Het vier, en 't' boſch die ſijn vermenght,
En niet een blat en wordt verſenght!
Soo oock een Eremijtens lof
Diep in't gewoel van s'Koninxs Hof,
ROSALIA naer mijn verſtandt
Dat is groen blijven inden brandt.

De H. ROSALIA dan ô Siel is ſoo rijckelijck van Godt almachtich geſegent, ende met ſchoonicheyt en alle gratien overgoten, is opgevoedt in het Hof, ſchietende terſtondt op alle kanten eenen ſoeten glans die haer ſtelden in ſulck een licht datſe van een yghelijck gheacht, van een yghelijck is bemint ghe worden. Rogier Koninck van Sicilien, ende Conſtantia Keyſerinne ſijne Dochter die hielen ROSALIAM voor de ſchoonſte perle van allen de Koninckrijcken. Maer Margareta dochter vanden Koninck van Navarra, die ten houwelijck wiert gegeven aen Guilielmus Sone van den voorgenoemdé Rogier, die beminde ROSALIAM met ſulcke eene teere, en ſtercke liefde, dat een ygelijck daer uyt alleen genoech koſt af-meten de uytnemende weirdicheydt van deſe onſe jonge en H. Princeſſe, de welcke hoe ſy haer beleefder en ootmoediger droegh, hoe oock haere volmaecktheden meer uytſtaken, gelijck wy ſien dat de diamanten ſoo veel helder ſtaen, als den grondt bruynder is daerſe op af-ſchijnen. Soo ſchoon blonck en ſtrael-

den ROSALIA in de ooghen van allen de Hoofsche Princen, en Damen. Soo dat t'ghene de Son is onder de Planeten, het vier onder de Elementen, het goudt onder de mineralen, de Roose onder de bloemen, dat was ROSALIA onder de Hovelinghen.

Waerom en sal ick dan niet seggen? *Quàm pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia principis!* Cantic. 7.

Hoe schoon is heele daegen lanck
O Edel Dochter uwen ganck!
Men vindt door het voor-sichtich gaen
De stappen van u deughden staen.

Eertijts droegh de Hoofsche Joncheyt sappynen die onder beslagē warē met silvere gefigureerde nagelen en druckten, daerse gongē, in't sant, bloemē, en sterren, en diergelijcke beelden. Maer waer ROSALIA gaet en komt, daer drucktse voetstappen daer ootmoedicheyt, rijpicheyt, heylicheyt, eerbaerheyt in is te lesen. Clem. Alex.

En dit was de sorge van haeren Heer Vader Sinibaldus dat haere op-voedinghe, ende manieren op het schoonste souden ghepolystert worden. O wat een groote saecke is de eerste op-queekinghe! en hoe veel ouders sijnder die daer kleen werck af maecken! Ons hert ô Siel willen wy de saecke wat tot de waerheyt toe uyt-pluysen, ons hert, segh ick, is ghelijck aen de perle-moeder. Als dese uyt den grondt oprijst, en op den oever gaet sitten, dan hanght al haer gheluck, en ongheluck aenden genen daerse af sal bejeghent worden, en naer dat de ghestelteniſſe des hemels sal sijn, Want Plinius.

t'is seker: *Si purus ros influxerit, candorem conspici.* Wordtse met eenen suyveren douwe beghistight, soo salse een silvere perle baeren. Maer soo daer een brandende locht van eenen blixem komt inghestaeghen, *degenerat in vilem rem sperata gemma.* Soo ist bedorven werck, en ten sal nimmermeer een stuck ter eeren wesen.

P. Cres solius Antil. fol. 134.427.

Voorwaer een oprechte afbeeldinghe van het ghene ick hier handel. Sijt ghy deuchtsaem, of gaet ghy om met deuchtsamen, deuchtsaem sult ghy worden, en deuchtsaem sult gy blijven, maer wijckt ghy van het recht spoor af, soo sult ghy onder de verwilderde haest oock verwilderen. O wat eene sorgeloose onbedachtheyt vande ghene die hierom maer een wanschepsel sijn, daerse kosten de uytgheleesentste perlen wesen vande gantsche wereldt, en dit

wordt

wort van den Engel de Siel in het beeldt aengewesen. Dese gestelteniſſe vande perle paſtede den Eerw. P. Creſſolius op de opvoedinge der Ionckheyt; het welck alle ſorchvuldighe Ouders vermaent een ooghe in het ſeyl te hebben, ten eynde ſy met eene rijpe aendachticheyt ſchoolen, en huyſen voor hunne kinders op-ſpeuren daer alle daeghen eenen hemelſchen in-vloet van goede leeringhe, en Godtvruchtighe oeffeninghe komt gheresen.

Hier door is nu lichtelijck af te meten ô Siel wat eene ſuyvere perle gheweeſt is de H. ROSALIA, die in eenen geduerighen hemelſchen douwe was levende, ô dien ſilveren reghen! die goddelijcke invloeyingen die reesen op hare ſiel, die vercierden hare manieren datſe ſcheen niet een Ioffrouwe van een aerts Hof, maer een Princeſſe van een Hemels Palleys te weſen. Sy was een van die vroome Sielen die eenen ghewenſchten teughe uyt dien ſilveren cop hadde ghenoten. Laet het my ghe-oorloft ſijn ô doorluchtichſte Princeſſe dat ick in uwen ſleyp magh ſtellen eene van onſen tijdt die in het Hof van Vranck rijck ghebloeyt heeft gelijck een Lelie onder de doorens, ende van haer geſpreyt (*Habent & mores ſuos odores*) ſoo deuchtſamen geur, dat een treffelijck Edelman placht te ſegghen, dat als hy door onghe-oorloofde begheerten, en ſnoode herts-tochten tot eenich quaet ſoude gedreven worden, dat

P. Suffrain l'Annee Chreſt.

dat hy dan alleen door het aenſien van hare heuſche eerbaerheyt, ende ſtaetighe manieren genoch ſoude weder-houden worden, en dat haer ſtom weſen crachtich ghenoch was om hem tot ſijne ſchuldige plichten te vermaenen.

Dan ick keere weder tot onſen Hoofſchen ſpieghel, tot de H. ROSALIA, die voorwaer in haren ſchilt wel magh voeren den witten Swaen om de ſuyverheyt, en heylicheyt in haren handel, en wandel met deſe deviſe:

Tangor, non tingor ab unda.

Hoort hier op ô Siel de klinckende ſtemme van eenen Herder, een velt-ſuchtich knaepje en treckter voor u een gheſonde leeringhe uyt die onder de ſchorſe van het Sinne-en-ſeden-beeldt is verborghen. Peyſt dat ghy hem ſiet ſitten op den oever vanden vyver daer den Swaen over en weer is laveerende. Soo ſprack hy met verwonderinghe ſiende den eyghendom van deſen voghel:

WAt kondt gy mijne ſtemm'
op heden nutter ſingen
Als die gy laeſtmael ſaecht,
die ſin-verborgen dingen?
Te meer om dat het ſtreckt
ROSALIA tot lof,
ROSALIA den luſt,
en bloem van s'Koninck's Hof.

Het

Het was ontrent den Mey:
en ick ſat met mijn ſchapen,
Daer groenen claever Waſt,
daer tijmis is te rapen,
En midts ick effen ſagh
daer eenen vijver ſtaen;
Soo ben ick in het lis
daer neffens ſitten gaen.
In't midden ſat den Svvaen
die met ſijn roode pooten
Gelijck den roeyer doet,
ſy ſelven wiſt te ſtooten,
Dan ſwom hy hier, en daer,
dan klom hy op den neſt,
Die met een kleynen tuyn
ſtondt uyt den grondt geveſt.
En als hy Wederom
Was op het landt geklommen,
Soo Was hy alſoo droogh
of hy noyt had geſwommen.
Hy ſloegh ſich niet eens uyt
gelijck den Waeter-hondt,
Die naer't geſchoten wildt
den Wey-man jaegen ſondt.
Iae ſchoon een koeltjen blies,
en ded' den vyver ſchuymen,
Niet eenen druppel nats
bleef hangen aen ſijn pluymen.
En als hy met den hals
tot aen den grondt toe gonck,
Men ſagh noch ſlijck, noch jet
dat aen ſijn veiren honck.

Af-beeldinge van d'eerſte Eeuwe fol. 136.

Ick

Ick ſey : dit is een Siel
die ſich ſoo weet te ſpaeren,
Die van geen nat en weet
ſchoon ſy door't nat moet vaeren,
Die midden inden ſtroom,
in't Woelen vanden vloet
Behoudt een ſuyver hert,
bewaert een reyn gemoet.
T'is Witte ſwaenen Werck
te ſwieren gantſche daegen
En alſmen ſich vertreckt
geen klad met ſich te draegen:
Men laeyt ſoo haeſt Wat ſlijckx,
men vat ſoo licht een pleck,
VVie hiel oyt ſuyver kleedt
in't midden van het peck?
Och Maeght ROSALIA
den SWaen die ſuyver ſpeelden,
Die ſagh ick dat hy u,
en uwen ſtaet verbeelden,
VVant gy blijft Wit, en net,
en in u vverelts Hof,
En vveet gy noch van nat,
noch van het minſte ſtof.
Ah vviſt de jonckheyt oock
ſoo reyne ſtreeck te vieren,
En midden door't gevvoel
op d'eerbaerheyt te ſtieren!
Ah hiel ſy t'allen tijt
haer pluymen net, en ſchoon!
VVat kreeghſe hier niet lofs,
Wat naemaels voor een kroon!

Soo

Soo deughdelijck leefden dan de H. ROSALIA in t ghesicht, ende onder de ooghen vanden Edeldom, ende het Hof van Sicilien, maer hoe heylichlijck datse op wies inde teghenwoordicheyt Godts, dat weet Godt, en de HH. Enghelen die daghelijckx van boven afgheveirdicht wierden om ROSALIAM te onderwijsen, en te eeren. Haer inwendich wesen en was niet onghelijck aen haeren uytwendighen schijn. Sy was ghelijck die Koninckx dochter de welcke al was sy van buyten rijck ghepalleert, had nochtans het meeste cieraet van binnen.

Maer ist dan ghenoech ô Siel dat wy de H. ROSALIA ende haer doorluchtich leven in het Hof prijsen, en verheffen? ist daer mede ghenoech dat wy haere deuchden aenwijsen? dunckt u niet dat het ons toestaet soo loffelijcke voetstappen naer te treden, en oock iet te doen dat lof weirdich magh gekeurt worden? waerom en worden wy oock niet eens eenen spieghel, die ons altijt in andere moeten gaen spieghelen? waerom en blincken wy niet als een noort-sterre daer de andere op seylen? waerom en bloeyen wy onder de wereltse Ionckheyt niet gelijck lelien onder de dornen? waerom en yveren wy niet meer voor de eerbaerheyt onder de geene die besmet sijn met verbastaerde manieren?

Ick sluyte dit met een kort, edoch sappich treckje. Eene edele uytheymse maeght (wiens

deucht my meer bekent is als haeren naem) willende afschaffen een deel rouwe ghesellen welcker aensprake haer niet weenich en koste hinderen, dede tot dien eynde een Sinne-beeldt schilderen, en 't was een rondt ghepelijstert reliquaire daer de vlieghen met hare pootjens sochten op te sitten, en om de gladdicheyt van het suyver kristael en hadden sy gheen vatten: hare devise was:

Nil mihi vobiscum est.

Het welck ick soo oversette:

Wech vuyl ghespuys
En laet my kuys,

Seght dat al dichwils ô Siel, seght dat al dickwils met ROSALIA: *Nil mihi vobiscum est.* Ongheselschap. *Nil mihi vobiscum est.* Eersuchtighe, ende af-gunstige Hovelinghen: *Nil mihi vobiscum est.* Pluym-strijckers, en vleyers met vosse-sterten: *Nil mihi vobiscum est.* Ontuchtighe Camer-speelders en Comedianten. *Nil mihi vobiscum est. Wech vuyl gespuys en laet my kuys.* Dat spreeckt ROSALIA in't Hof dagelijcx meer met hare wercken, als met haere woorden. Sy wist dat ghelijck in den kouden en fellen Noorden de helste sterren staen, en glinsteren, dat oock alsoo in een kouw-vorstich Palleys uytmuntende lichten,

en

en vierighe ſtraelen konnen gheſchoten worden.

Als gy dit alſoo ſeght ende oock alſoo doet ô Siele (want ſeggen ſonder doen dat en gelter niet) dan ſult ghy ten deele ghelijck vormich weſen aen de H. ROSALIA die in het Coninckſ Palleys woonden, maer ſoo woonden oftſe in eene Eremitagie ghewoont hadde, konnen goede meeſters van allen hout pilen maecken, wat iſt wonder dat de H. ROSALIA over al ſtoffe vondt om ſchichten van de Goddelijcke liefde te ſnijden?

Hoe veel te meer dan ô Siel ſijn vvy tot de oeffeninghe der deuchden verbonden die de Eenicheyt voor de deur, jae binnens huys hebben: En oft ſoo vvaer dat ghy in een vvoelende leven van meenichvuldighe beletſelen vvaert vlottende, evenvvel ſoo is de deucht den principaelſten laſt van allen uvve laſten. Peyſt dat ghelijckmen op den grondt vande vvoeſte zee perlen kan viſchen datter oock alſoo in het diepſte van u bekommert hert eene claerblinckende Godtvruchticheydt, eene vereeninghe met Godt behoort ghevonden te vvorden.

Doch ick ben nieuvvſ-gierich om te vveten of de H. ROSARIA ſich langhen tijdt in het ghevvoel van het Hof ſal vernoeghen, ick ben van opinie neen; laet ons het naeſten blaeyken keeren, dat ſalder ons miſſchien eenige tijdinge af mede brenghen.

De H. ROSALIA vlucht uyt den ſorghelijcken ſtaet van het Hof.

T'is liſt, en laegh
Hier alle daegh'.

Uyt-

Uytlegghinghe van het voorgaende Sinne-beeldt.

WAt is het Hof een ſnooder dinck!
Songh David een fris Ionghelinck,
Wanneer hy door ſijn herp geluyt
Des Koninck's duyvel banden uyt,
En voor ſijn konſt, en dienſt-bedrijf
Kreegh Sauls lancie ſchier door't lijf.
Doen ſach hy eerſt wat ruſt, en vree
Hy had te vooren by ſijn vee;
En dat den klaever inde wey,
En dat den tijmis op de hey,
En dat den Boer in ſijn beleyt
Is rijcker van geruſticheyt.
Het Boeren-leven, die't verſtaet,
Dat is gheſeghent boven maet,
Ten weet van haet noch bleecken nijt
Die ſtaegh in't Hof den Adel bijt,
Den huyſman ploeght, den huyſman ſaeyt,
Den huyſman pickt, den huyſman maeyt,
En als den man niet ſlaeven mach,
Dan is hy moey den heelen dach,
Hoe ſlaept hy in een ſchaepe-kooy?
Hoe ronckt hy op een buſſel ſtrooy?
Hoe bijt die in een geele ſtruyf?
Hoe ſnoept die aen een blauwe druyf?
En dat dit altemael noch kroont,
Is dat hy ſonder vreeſe woont.
Waer haelden oyt Palleys of Hof
Soo grooten, en ſoo weirden lof!

Wat segh' ick los? al wat gh'ier siet,
Is list, en laegh', en anders niet,
En blinde suycken inden grondt
Daer niemandt in den uytganck vondt.
Siet ghy dit beeldt wel voor u staen
Dat wijst u al dees rancken aen.
Dat wijst u klaerder als den dach
Soo meenich vreemd', en hofschen slach.
Wat dool-hoof isser die soo d'waelt?
Wat weghen soo in een ghemaelt?
Men gaeter, en men blijfter gaen,
En al met weenich voor deel aen:
Die achter wil, die komt van voor;
Die voor wil, komt in't achter spoor.
Is dat niet wel een slecht bescheyt?
Den wech wordt vanden wech geleyt.
Dan isser noch een ongeval,
En dat het broste wel van al.
Als gy dees slimme wegen reyst,
En t'minsten op gheen quaet en peyst,
Dan stort gy ergens in den gracht,
En blijft in uwen val versmacht.
Roept dat gy berst, en bidt, en smeeckt,
Op dat u wierd' een hand' gereeckt,
T'is niet, ô vriendt, al riepje seer,
Want vriendt is dan geen vriendtje meer.
Wilt mijne pen noch verder gaen
En wijst dit spinne-gaeren aen
Dat kleen, en schier onsienbaer net
Wat heeft dat Groote vast geset?
Den bleecken Nijdt sit daeghen lanck,
En past, en loert op synen yanck,

En t'is wel een voorſichtich man
Die ſijne Webben mijden kan.
Men raeckter ſoo onnooſel vaſt,
De cloecktſte ſijn het eerſt verraſt.
Wat bleef daer menich ouden vos,
En raeckten noyt ſijn leven los?
Ah! hooffſche ſlaeven! Edel bloet!
Viert, bid' ick, viert u hooch ghemoet.
Hoe lanck ſult gy met ſlecht profijt
Verſpillen uwen gulden tijt?
Wat ſlaeft gy deſe ſlaevernij?
Van ſweet, en vreeſe ſelden vrij?
Wordt ghy van d'eerſucht ſoo vervuert,
Soeckt eer, maer eer die eeuwich duert;
Siet hoe't ROSALIA verſtaet,
Die uyt dees ſtricken vluchten gaet,
ROSALIA die edel Maeght,
Aen Wie het Hof ſijn jonſte draeght,
ROSALIA ſoo rijp van ſpraeck,
En s'Keyſerinnens meeſt vermaeck
En die den Koninck ſoo groot acht,
En daer't geluck ſoo ſoet op lacht,
Wat meentje dat ſy niet en ſiet
Dat al die vreucht is vol verdriet?
En dat het grondt-ſop van dit ſoet
Daer naer het ſoet verſueren doet?
En dat de gratie, eer, en pracht
Sijn ſprock als ijs van eenen nacht?
Sy kent den dool-hof al te wel,
En hoe de ſpin loert op haer ſpel,
En daerom vol van heylich vier,
Soo ſcheytſe met dit Woordt van hier:

Stiert mijnen ganck ô grooten Godt!
Gy mijnen Al, en eenich lot!
Stiert mijnen ganck tot dat ick ben
Daer ick maer u, en my en ken,
Daer uyt dees swaere slaeverny
Ick leef in u, en gy in my,
Laet uwen Engel Raphaël
(Tobias trouwen mee geset)
Laet die aen mijne syde gaen,
Tot daer de hooge rootsen staen;
En daermen op Erecta jaeght,
Die sijne kruyn ten hemel draeght:
Iae daermen schier in jaer, en dach
Noyt mensch, noch menschs gelijck en sach.
(Hoe ick van menschen verder gae,
Hoe ick u Godt kom' dichter nae)
Ah! dat hy my en kluyse socht,
Een holle klip, een steenen krocht!
Op dat ick daer in duysterheyt
V dien ô licht der eeuwicheyt!
Want buyten u en isser niet
Of t'is door-reegen met verdriet.
En gy valsch Hof soo schalck, en boos!
Hoe is u vreucht doortrapt, en loos?
Hoe wort het haexken dat ons lockt,
Met een snooy pierken op gerockt?
Dies syt o Godt gebenedijt,
Die my van't vier in't vier bevrijt,
En die mijn banden hebt gestaeckt,
En met u' banden vast gemaeckt.
Dat meenich mensch eens wel verstont
Wat troost dees Maeght in't scheyden vont,

Ick derre seggen met beslayt :
De werelt liep te Werelt uyt.

III. CAPITTEL.

Verthoont hoe de H. ROSALIA door Godts liefde ghedreven vertreckt uyt het Hof van Guilielmus Koninck van Sicilien ende begheeft haer naer de Wilderniſſe.

HOe wel meende de Werelt met hare verbloemde, en geblanckette ydelheden het godtvruchtich hert van ROSALIA te verſtricken, ende in den dool-hof vande Princen-genuchtjens te verleyden? hoe wel peyſden ſy die groote Siel met dat kleen aes aen den anghel-haeck te locken ? Maer neen ô Siele neen; de klaere oogen van ROSALIA en ſpelen niet alleen op eene geſchilderde uyt weyndige ſchorſe, noch op een bedriegelijck oppervlies vande gheſchaepen ſaken, maer ſy gaen dieper, en door gronden al watter ſchuylt oock in't midden vande mergh-pijpen.

Weſende in het groot daedich Hof van Sicilien, ſtack ſy haren vinger in d'aerde, ende roock eens in wat landt datſe was ghecomen, terſtont wiert ſy overtuyght van haer gemoet, dat het teenemael ſoude ſtrecken tot naedeel van hare ſalicheyt, ende gants ſchaedelijck ſijn aen hare heylighe liefde ſooſe aldaer quam te

planten hare tenten. Laet ons dit ô Siel een weenichsken breeder uyt wercken, ende wilt de faelgrepen van mijn vonnis, dat ick hier over sal strijcken, verschoonen.

In't gemeen gesproken, my dunckt dat den grondt van een Koninckx Hof over een comt met den kley, dat is, hy heeft sijne vetticheyt, maer oock sijne gladdicheyt, dat is, om noch claerder te spreken, by Coninghen, en Princen sijn vette ampten te becomen, maer hoe schielijck cander ymandt het voetjen ghelicht worden? Soo datmen eens met verwonderinge van eenen ouden Hovelingh vraeghden hoe, en door wat loose practijcken hy't soo lanck, soo voorspoedelijck onder soo meenichvuldighen afgunst der Hovelinghen had konnen houden staen? Hy antwoorde met corte, en bondighe woorden: *Iniurias accipiendo, & gratias agendo*, dat is, *Al gal in kroppẽde, en al honich uytspouwende.*

P. Caussin tom. 1. Rolt het Hof dan ô Siel op sulcke ghevaerlijcke wielen, soo en ben ick niet verwondert dat het Hof met soo veel verscheyde lasternamen gedoopt wort. Sommighe segghen dat het Hof is eenen donckeren kelder, daer die heldre Son, en Maen selden verschijnen. Sommige maecken daer eenen kercker af, daer niet als eerlijcke Lieden sitten ghevanghen. Andere segghen dat het Hof ghelijck is aen het huys vande toovereresse Circe, dat vol was van beesten, en van alderhande waenschaepe Monsters

ſters. Den H. Apoſtel Petrus placht te ſegghen dat de werelt (het welck taſtelijck plaetſe grijpt in de groote palleyſen) ſcheen een huys vol rooxs te weſen, daer duyſterheyt is, en daer de ooghen door de bitterheyt geduerich tranen. Den nat-bekreten, en bebloeyden neuſdoeck vande Coninghinne Clotildis is eene onwederlegghelijcke getuyghenisſe daer mijn ſegghen mede wort beveſticht. S. Clem.

Vraeght my nu niet meer ô Siel waerom dat de doorluchtichſte ROSALIA uyt het ſorghelijck ghewoel van het Coninckx palleys ſich heeft vertrocken, ſy had al ghehoort met dien Hooffchen Seden-meeſter den H. Arſenius de hemelſche ſtemme : *Fuge, tace, quieſce Vlucht, ſwijght, ruſt*:

Want die vlucht, en ſwijght, en ruſt,
Die vindt over al in ruſt.

En die ſwijght, en ruſt, en vlucht,
Die pluckt meenich ſoete vrucht:

Iae die ruſt, en vlucht, en ſwijght,
VVeet dat die de kroon verkrijght.

Waren onſe huyskens altemael op vaſten ſteen ghegrondt ſy en ſouden dat ghevaer niet loopen onder de hooffche winden en baeren maer eylaes! wy ſittē op ongeſtaedich ſant ſoo datſe door de minſte winden gevelt worden

en

en door de kleynſte baren neder ſtorten. Den aenval is te meenichvuldich, de winden vallen te ſtraf, de baren gaen te hol, met een woordt: die een ſalich, iae een geruſt leven wil vangen, die en moet het in de Coninxs-hoven, en palleyſen niet gaen iaghen het out dichten ſlaet daer al te ghewis op:

Curia dat curas, ergo ſi vivere curas.
Et bene ſecurè, non ſit tibi curia curæ.

Soo dan het ghedurich en ongheruſt ghewoel der hovelinghen ſtrijdt, ende cant al te veel teghen het heylich vertreck; ende de eenicheydt t'ſchijnt dat het de plaetſe medebrenght, en dat het anders niet en can weſen. Ghelijck ſy ſegghen dat de ghene die onder uytghedrooghde walviſſchen ſlaepen datſe altijt droomen van ſtormen, en van tempeeſten, en van ſchipbraecken, ſoo valt het meenichmael oock uyt met de gene die de palleyſen bewoonen, altijdt gaen die ghedachten en maelen, en woelen ende noch ſy en ſijn gheruſt, noch en laten de andere ruſten.

En dit is d'oorſaeck ghe weeſt dat de H. ROSALIA een beter locht voor haren Godts dienſt heeft gaen opſoecken daerſe in eenicheyt, en reenicheyt Godts lof dach ende nacht ſoude ſinghen, ende den wieroock haerder gebeden opofferen. Sonder twijfel ROSALIA had geleſen de wonderlijcke bekeeringhe van die twee hovelinghen, die aen het wanckelbaer

baer gemoet van Auguſtinus oock eenen dapperen ſpoor-ſlach heeft ghegheven, deſe twee terwijlen den Keyſer, en de gantſche hofhoudinge in een ſchouwſpel ſaeten, ſijn ſy buyten de Stadt Trier een lochtjen gaen raepen: énde al wandelende, ende koutende ſijn aen de kluyſe van eenen Eremijt gecomen ende by deſen vindende eenen boeck daer het leven vanden H. Antonius in ſtont beſchreven, heefter den eenen in beginnen te leſen, hy ſach de woorden van buyten, hy voelden de kracht van binnen ende met een heylich vier ontſteken ſeyd' hy aen ſijnen medegeſelle. *Dic, quæſo te, omnibus iſtis laboribus noſtris quo amb imus pervenire? quid quærimus cuius rei causâ militamus? maiorne eſſe poterit in palatio ſpes noſtra quam ut amici Imperatoris ſimus? & ibi quid non fragile plenumque periculis & per quot pericula pervenitur ad grandius periculum? & quamdiu iſtud erit? Amicus autem Dei, ſi voluero, ecce nunc fio.* Seght my eens ô mijnen vrindt, en lieven medegeſelle, met allen onſen aerbeyt wat hebben wy voor, wat iagen wy door allen onſe hoofſche dienſten? *Noſtris iſtis laboribus.* Voorwaer ten is geenen gemeenen, maer eenen ſlaefachtigen aerbeyt van de gene die het Hof moet oppaſſen. T'is al eenen anderen aerbeyt als van die heele dagen ſpitten, en ſpaeden, als die in winden en tempeeſten ter zee varen: ô wat eenen onverdragelijcken aerbeyt. *Noſtris iſtis laboribus?* Aerbeyden ſonder loon? iae tot u eygen naedeel, ſonder vergeldinge, *Confeſſ. l. 8. c. 6.*

ge, lachen midden in uverdriet, aenbidden de ondanckbare, prijſen de hooverdige, groot achten de ongeleerde, wel doen aen de afgunſtige. Ah! wat iſt dat wy met allé deſen meer als perts aerbeyt verſoecken ? en wanneer ſullen wy't becomen? *Et quando hoc erit?* de ionckheyt

die paſſeert, onſe krachten die verminderen, onſe beſte jaren ſchieten deur, onſe inkomſte loopender in, den ouden dach ſtaet voor de deure, onſe hope en de vergeldinge is ſoo naer als d'eerſte ure. En ghenomen dat wy in ons doel wit ſchooten, en de vrintſchap des Keyſers wonnen. *Quid non fragile, plenumque periculis?* Ah deſe gunſte en is gheen ſekere haeve, want wy ſien daer alle daghen veel hovelinghen die daer ſchipbraecke lijden daer is ongheſtaedicheyt,

heyt, daer ſijn ſuſpicien, daer is afgunſt, daer is bedrogh, daer is dobbelheyt, daer is valsheyt, daer is broosheyt, daer is boosheyt. *Amicus autem Dei, ſi voluero, ecce nunc fio.* Maer ſtae ick naer de vrientſchap van Godt, ſiet op deſen oogenblick word ick voor eenen eeuwigen vriendt aengenomen en ſoo wijde verſchil alſer is tuſſchen een Coninck des hemels, ende eenen Prince vande aerde ſoo grooten onderſcheyt iſſer tuſſchen deſe twee vrintſchappen, tuſſchen profijt, en profijt; tuſſchen voordeel, en voordeel; Ick en moet het maer alleen eens voor goet willen, en allen dingen is geklocken. *Si voluero.* O menſchen verſtant waer ſijt ghy! ô ſcherpſinnige vernuftheyt waer ſteeckt ghy! ô blinde menſchen als wy ſijn! die aerbeyden tot hygens toe voor een deel ſlechte glaſen koraelen, en qualijck eenen voet willen verſetten voor die orientaelſe perlen! ô die dit eens diep in ſijn gemoet liet ſincken: *Amicus Dei, ſi voluero ecce nunc fio.*

Deſe geeſtelijcke ende vlammende redinge ô Siel heeft deſe tvvee hovelingen ſoo ontſteken datſe op ſtaende voett's'Keyſers dienſt hebben adieu geſeyt, ende veranderende hunne rijcke kleederen in een ſlechte kappe; hunne koſtelijcke huyſen, in ſtrooyen hutten; hare leckere maeltijden in vvater en broot; hunnen aertſchē Koninck, in eenen hemelſchen Monarch, ſijn ſy den Eremijt by gebleven, ſonder een vvordt te kicken aen tvvee hoofſche Iofferen, daerſe mede in belooften ſtonden, de welcke door

hun exempel verkloeckt, het Hof oock hebben verlatē, eñ hare ſuyverheyt aē Godt opgedragē.

Hier comt my te vooren een over-aerdich Sinne-beeldt van ſijn Excellentie *Savedra* voor deſen Spaenſen Ambaſſadeur tot Munſter. Hy ſchildert een doots-hooft daer het bekeneel boven rondt is uytgeſneden, en in die openinge heeft een ſpinne-kop hare webbe ghehanghen om vlieghen te vanghen. Het bedietſel is, dat de ghene die dach en nacht ſtuderen, ende hunne herſenen breken om in hovē der Koningen gevoordert, en opgheſteken te worden, dat de vrucht van hunnen lanckdurighen aerbeyt niet meer te bedieden en heeft, dan ofſe een handt vol vliegen hadden gevangen. Ende de waerheyt van dit mijn ſeggen ſloegh deſe vier hoofſche perſonagien ſoo op't hert, datſe en Hof, en Keyſer, en werelt, en al met de voet hebben getreden, en ſijn daer boven op gaen ſtaen om den hemel ſoo veel te naerder te weſen.

Vindtmen noch wel ſulcke cloecke herten ô Siel? wat ſegh ick: vintmen? met honderden, onder de welcke de H. ROSALIA, ghelijck de ſilvere maen onder de gulde ſterren, is uytſtekende. Deſe H. Maghet dan afgeſpiedt hebbende alle de onghevallen van het vleyende, ende verleydende Hof, ſeyde al dickwils met de overſchoone, en heylighe Eſther: *Tu ſcis quod abominer ſignum ſuperbiæ, & gloriæ quod eſt ſuper caput meum in diebus oſtentationis meæ, & quod nunquam lætata ſit ancilla tua ex quo huc tranſlata ſum vſque in præſentem diem, niſi in te Domine Deus.*

O Godt die ſtraelt met u geſicht
Door't binnenſte van elck gevricht!
Aen wie dat d'aldercleynſte ſier
Bekent is oock in hert, en nier;
Gy weet hoe dat mijn reyn gemoet
Noyt heeft gehelt naer s'werelts goet,
Noyt heeft geſtaen naer eer of pracht,
Naer't Hof dat ſoo de werelt acht;
Naer't ſchoon ſattijn, naer ſacht fluweel,
Naer braeſelet, noch half-juweel.
Ah dat ick al mijn hooft-cieraet!
In't ſlijck ſagh liggen op de ſtraet!
En t'ſilv're perle-ſnoer daer by,
Met all' dees hoofſche kraemerij!
Ah dat ick van hier vliegen koſt!
En van dit Schoon-vuyl *waer verloſt!*
En dat ick met mijn gantſche ſiel
Eens uyt mijn eygen ſelven viel
Hoe ſoet ſal ſchijnen dien dach
Als ick u Godt beſitten mach!
En verr' van't Hof, en hoofſche luſt,
In u ſal vinden volle ruſt,
Kloeck aen, kloeck aen ô mijn gemoet,
Kapt ancker af op ſtaende voet,
En ſpant u ſeylen metter haeſt,
Ter wijl dit hemels koeltjen blaeſt.

De H. ROSALIA dan ô Siel ghevoelende ſtercke inſpraecken om haer uyt de hoofſche netten te ontwerckē, heeft by haer ſelven vaſt, en onverbrekelijck gheſtelt, ghelijck ſy metter

daet oock uytgevoert heeft, het Hof, haere coninclijcke vrinden, jeucht, en vreucht, dat is de gantsche werelt te verlaeten. T'is eenen grooten *Adieu* ô Siel, en het sijn cloecke sielen die dit woordt in eenen aesem konnen segghen.

Ende op dat haer voornemen gheluckelijck soude uytvallen, soo heeft sy haer begeven tot het gebedt voor het beeldt vande alderheylichste Maget, ende Moeder Godts MARIA, ende voor het kindeken JESUS, van welcke twee den seghen, en vrygeley ontfangen, hebbende, vergeselschapt sijnde vande H. Engelē, is sy uyt s'Koninxs Palleys vertroecken, ende tusschen de rouwe en verlaten clippen, en steen-rotsen een hol, en spelonck gaen opsoecken daersse onbekent aen de aerde, bekent aen den hemel Godt in alle vierichеyt soude dienen.

O Siel met wat een vreucht des herten, met wat een blijschap des ghemoets, met wat een vlijticheyt des lichaems sie ick die groote siel, die edel maeght, die teer Princesse onbetreden wegen betreden? my dunckt dat ick den Echo, ende den weder-galm van hare soete stemme hoore klincken, en datse singht:

Adieu mijn Vader, adieu alle mijne vrienden
Adieu Sicilien, adieu mijn Hof.
Adieu mijn Landen, adieu die my dienden,
Adieu verganckelijck aerd', en stof.

Ende siel-suchtich met uwe ghevlamde woorden O Augustine: *O vita*, sey sy, *cui omnia vivunt*

vivunt vita quæ das mihi vitam, vita quæ est mea vita! per quam vivo, sine qua morior, vita per quam resuscitor; sine qua pereo; vita per quam gaudeo, sine qua tribulor; vita vitalis dulcis; & amabilis; vbi quæso es? vbi te inveniam, vt in te deficiam?

O Goeden Godt! ô eeuwich goet!
Naer u, naer u haeckt mijn gemoet!
O leven door wie dat ick leef!
Ghy sijt die ick mijn leven geef!
O Godt gy sijt die ick verkies,
Op dat ick my in u verlies!
Gy sijt naer wie mijn herte jaeght
Dat uwen schicht van liefde draeght!
Ah dat het u gevonden hadt!
Soo vondt t'in u den rijcksten schat.
Snelt hert dan over bergh', en dael,
Daer u noyt Werelt achter-hael?

Dese ende diergelijcke woorden boesemde sy uyt, ende wackerde hare gangen, klimmende en daelende lanx bergen en valleyen met een vast betrouwen dat den Engel des Heere haer ter ghewenster plaetse soude brenghen.

Laet my hier nu by die glorie-rijcke daden van ROSALIA het mannelijck voornemen van de H. Maghet *Iakelina* by voegen, de gheschiedenisse slaet teenemael op het geen dat wy hier verhandelen. Dese gheestige, ende geestelijcke Ioffrouwe was suster vanden seer rijcken ende doorluchtigen Grave van *Apulien*. En soose in schoonheyt en verstant haers ghelijck *Cantipr.*

niet en hadde, ſoo docht den *Grave* datſe moeſt ergens aen een treffelijck Huys beſteedt worden maer *Iakelina*, wiens liefde meer gedreven wiert tot den *Bruydegom* der ſielen, als der lichamen, die heeft haren broeder altijdt om tijt te winnen, met ſoete woorden weten te paeyen, met aerdige uyt-vluchtjens weten te verſetten,

ter tijdt toe datſe ſagh dat het op een nijpen gonck, ende doen heeft *Iakelina* haer heymelijck vertrocken, ende op de vlucht begeven. Soo raſch als ſy ghemiſt wierde, heeft den Broeder rondſom alle weghen doen beſetten, ende verſcheyde peerdē afgeveerdicht; jae is haer ſelf in perſoon nae gereden. Sy was nu ſoo verre gecomen, datſe, ghelijck de *Kinderen van Iſrael*, ſtondt tuſſchen de vervolgers, ende de zee, dat

is, tusschen den haemer, en het aenbeldt. Wat soudese doen? goeden raet was hier kostelicken raet, sy heeft liever ghehadt te vallen inde wateren als inde handen; sy maeckt een teecken des H. Cruys, ende door Godts Gheest ghedreven, springhtse van boven vande rotse inde zee. Den broeder, siende dit vremt, ende sorghelijck voornemen, verveert, ende verschrickt, slaende sijn peerdt vinniger met spooren als oyt van te voren, roept met luyder stemmen: Beminde Suster, Beminde Suster, ick bidd' u staet, ende verongeluckt u niet, ick beloof, ick sal u alle vryigheydt laten, jae sal u noch een clooster optimmeren om daer voortaen, naer uwen wil, in suyverheydt te leven. Maer *Iakelina*, die door Godts ghehenghenisse boven de wateren wandelde, gelijck oft sy gegaen hadd' door een groen velt, oft eenen hof met bloemē, heeft haer tot hem gekeert, en van beneden met dese woorden aenghesproken:

WAer toe Mon Freer', *te* Post *gejaeght?*
En dat noch naer een bange Maeght?
En gheeft het peerdt den vollen toom,
En dringht my in den diepen stroom,
En praemt noch dat ick van de ree
My moet gaen storten inde zee.
Seght eens Wat heb ick u misdaen?
Dat gy my soo voor't hooft Wilt slaen?
En dwinghen teghen mijnen danck
In slavernij mijn leven lanck;

Hebt ghy op my dan meerder recht?
Als tot een ſlaef, eft uWen knecht!
VVaer iſſer Vorſt oft Potentaet,
Die iemandt praemt tot eenen Staet?
Sy mogen raeden, oock niet meer,
VVant ieder is ſijn eyghen heer.
Voorts dat ghy my beloften doet,
Te bouWen uyt u eygen goet
Een Clooſter voor mijn leven lanck,
Ick weet Mon Freer', *ick Weet u danck:*
Nu hebje honigh inden mont,
Als ghy my niet meer volgen kont:
Te voren Was't al vyer en vlam,
Om dat ick niet den Man en nam.
Hoe zÿtje nu ſoo mildt en fijn?
Gh'en placht ſoo ſcheutigh niet te zijn.
K'vrees had gy my in u geWeelt,
'Twaer haeſt een ander liedt geſpeelt.
Al dat ſchoon voor-doen acht ick niet,
Gy loert alleen op mÿn verdriet,
T'is als het klippel-verſje ſpreeckt:
Wanneer de vos de paſſie preekt,
Wacht boeren dan u ganſen wel,
Want daer is on-raedt in het ſpel.
Daerom gaet henen, rijdt vry deur,
En ſeght aen mijnen Serviteur,
Dat hy doch naer een ander ſiet,
Geloovet my gh'en voordert niet.
VVanneer Godt eens een ſiel beſtraelt,
En dat daer in ſijn gratie daelt,
Al quaemje met een Koninghrijck,
Ick achtet dan als enckel ſlijck:

Het is al niet Wat datje roemt,
Of dat gy my de vreught verbloemt.
En oft den Lust noch eens soo vleyt,
Siet gy't niet, ick sien onderscheyt;
Het bitterste dat Godt ons geeft,
Is't soetste dat de werelt heeft.
Adieu Mon Frer', adieu voor al,
Ick hop' dat Godt my leyden sal.

Dit segghende is *Iakelina* ghescheyden, ende heeft haren mistroostighen Broeder, soo het scheen, voor goet verlaten, wandelende, ende spaceerende over die zee-wateren, siende somtijts onder hare voeten doorschieten die groote Walvisschen, die beneffens dat vreet Element verbodt hadden ontfangen van sulcke Suyvere Maghet niet te hinderen, ofte in het minste te beschadigē. *Iakelina* kost sich hier niet genoech vande goetheyt Godts verwonderen; heeft hem dan tot danchsegghinghe al gaende desen Lof ghesonghen.

O goeden Godt! maer Wie ben ick!
Dat gy in dit gevaer, en schrick
My draeght gelijck u liefste kindt,
Als op de vleugels vande windt!
Had' my geschiet gelijck't behoort,
Ick Was op staende voet versmoort,
Een golve moest met eenen slagh
My slaen soo verr' ick vliegen magh.
Maer neen, u Vaderlijcke sorgh
Blijft voor een droeve Dochter borgh,

En geeft de Elementen laſt,
Dat jeder op mijn dienſten paſt.
Den ſtercken Windt is ſelf verbaeſt
Dat hy ſtaet krachteloos en blaeſt,
Dat gy het ſwalpen vanden ſtroom
Houdt in bedwangh, en korten toom.
De viſſchers eertijts inden boot
Verwonderden u Wercken groot,
En ſaegen op den ſtaenden voet
Van hol tempeeſt, een effen vloet.
Gy ſpeelt voorwaer met zee, en baer;
Al of het maer een druppel waer:
Het woeſt, en raſend' element
Toont dat het ſijnen Meeſter kent.
Maer wat blijf ick hier langh op ſtaen?
Gy hebt dit, en veel meer gedaen:
Het Water, aerde, vyer, en locht
Die tuygen wat gy hebt gevrocht.
Doen Ionas *noch al hallif ſliep*
Wiert hy geſchoten in het diep;
Wat dé den Walviſch uwen vrient?
Hy heeft voor Roſ.baer hem gedient.
En Daniel *wiert in den kuyl*
Veroordeelt tot der Leeuwen muyl:
En ſiet gy maeckt de beeſten tam,
Soo datſe ſtonden als een Lam.
Dat vry den oven dapper blaeckt,
Als gy daer douw van vlammen maeckt,
Sy loofden u met luyder keel,
Al oft geweeſt hadd' een prieel.
Gingh Pharo *niet met gantſch ſijn Heir*
In't midden van het roode Meir?

'Twas effen wegh voor Israël,
Voor Pharo diep tot inde hel.
Wat liet en Wiert doen langhs den boort
Tot uWen lof sangh niet gehoort,
Als ieder een met blijschap songh,
Hoe't leger daer te gronde gongh?
Soo hebt gy oock mijn lijf, en siel,
Als ick in Broeders gramschap viel,
Verseckert door u stercke handt,
Die my geselschapt naer het strandt.
VVelaen mijn hert; schept klaecken moet,
Als Godt u sulcke wercken doet;
Verheught u eens in u verdriet,
En singht den Heer een danckbaer liet.
Als't vogeltjen, dat Was gestrickt,
Sijn banden heeft Weer los gepickt,
Dan slaet het wonder soet geluyt,
Daer't op groen tacken sit en sluyt,
VVanneer den Valck en sijn geweldt
De duyf ontsnapt is in het veldt,
Dan gaen haer vleugels met gedruys,
En keert als triumphant naer huys.
Het vischken selver toont vermaeck,
Als't uytgespogen heeft den haeck,
En roert sijn steertjen noch soo bly,
Om dat het is Weer los, en vry.
En u, ô Heer, die my bewaert,
En in de doodt van sterven spaert,
Sal ick u niet mijn leven langh
Herkennen met een blijden sangh?
Ick wensch de druppels vande zee,
Ick wensch de sanden vande ree,

Ick Wenſch de bladers, dat het gras,
Niet anders als pur tongen Was.
Maer ſoo daer Wenſchen niet en gelt,
En ick ben vaſt in ſchult geſtelt,
Soo ſchenck ick aen u Majeſteyt
Mijn lijf en ziel in Suyverheyt;
Ick draegh' u op, mijn hert, en bloedt,
Mijn leven en mijn heel gemoedt;
En Iakelina *die geeft haer*
Al oftet u Slavinne waer,
Ick bidd', ô Heer, neemt mijnder aen,
En Wilt op my u oogen ſlaen,
En toonen hoe dat u behaeght
Een ſuyver hert, een ſuyver Maeght.

Hier mede heeft ſy, Godt lovende, ende danckende over de zee gewandelt, ende is gecomen aen den oever van Grieck-lant, daer ſy een bequame plaetſe tot haer vertreck ende eenigheyt heeft verkoſen. Doch ſoo aldaer ſeker Eremijt ſcheen al te veel kennis met haer te willen maken heeftſe wederom de vlucht ghenomen, en inde aengrenſende wilderniſſe van Sicilien haer neghen jaren langh op eenen boom onthouden.

De voorſichtige Maeghden dan ſtellent altijt op een vluchten, wel wetende dat haer beſt wapen is gheleghen in de voeten, ghelijck ghy placht te ſingen. O David: *Poſuiſti firmamentum ejus formidinem.* Dat leerden ons de Heydenen ſelf onder de ſchorſe van eene fabel, als Daphne vluch-

vluchtende in eenen Laurier-boom, daer de victori-kranſſen afgepluckt worden, is verandert t'had dan al ſijne redenen dat *Iakelina*, dat ROSALIA uyt de werelt, dat is uyt den doolhof, uyt de netten en ſtricken waren vluchtende. Alhoe wel onſe ROSALIA daer tot noch toe wel met het lichaem maer noyt ghe weeſt en was met ter herten.

Och hoe wiſt ſy midden in dat ghewoel haer hert te verſtercken met geſonde, ende ſalige leeringen! gelijckmen uyt de bittere kruyden heeliaem water kan trecken, en van het ſlange-vleeſch goeden triakel maken, ſoo wiſte de H. ROSALIA uyt allen de Hooffche ydelheyt te diſtileren heylicheyt. Laet ons hier ô Siel ſommige van hare opmerckingen gaen aenwijſen. Opmerckingen, ſegh ick, want dat hebben die vernufte ſielen, datſe gelijck als biekens uyt de bloemen, altijdt iet ſtichtichs of deuchdelijcks uyt alle voorvallen ſijn leſende. Soo gebeurdent met den H. Anſelmus ſiende eenen geiaghden haeſe comen ſchuylen onder ſijn peirdt, den H. Ignatius ſiende de ſterren. Margareta huyſvrouwe van Philippus den III. ſiende een ſchilderije; eenen ſchaepſherder ſiende eē padde, ende hondert andere die heylſaeme leeringhen daer uyt wiſten te ſuyghen.

De H. ROSALIA dan ſiende een Coninckliick Palleys, ſey:

EN *is den menſch niet wel verblint*
Die aertſchen bouw ſoo hittich mint

Ah! daer den hemel valt te koop,
Is dit maer eenen mollen-hoop!

Sittende in een banquet.

Siet hoe de doot snel tot ons spoedt,
Tot ons, met dooden opgevoedt!
VVy eten suycker, drincken wijn,
Die selver spijs der Wormen sijn.

Siende eenigh schoon kindt.

O schoonheyt vol van soet gelaet,
Gy sijt een bloem die haest vergaet,
Gy Wordt soo licht, soo haest geschent,
Dat gy u selven niet en kent.

Siende haer selvē, of andere rijckelijck gecleet.

Hoe meenich kleedt van sacht sattijn
Heeft voeyeringh' dat doorens sijn!
VVant dickwils die de Mode draeght,
Draeght iet in t'hert, dat t'herte knaeght.

Als sy ghepresen wierdt.

VVaer op ô bobbel trots, en mooy?
Op seep-soop, en een haever strooy?
Misschien die u van vooren prijst,
Van achter ruggh' met vingers wijst.

Als sy de luyt sloegh.

Verschoont ô Godt dit tijt verdrijf,
Op dat ick in u gracy blijf!
K'en Wil geen blijschap immermeer
Die u geeft droefheyt soeten Heer.

Als sy in de karosse most rijden.

De doot, terwijlmen rijdt, en toert,
Stáet ginder om den hoeck, en loert,

En ſchoon ons perden loopen ſnel,
Nochtans ſy achterhaelt ons wel.

Als ſy een tuyltjen bloemen gonck leſen.

En is ô Siel al onſen roem
Niet teer, of teerder als een bloem?
Ons ſteeltjen vvordt haeſt kael, en bloot,
Iae ſmorgens root, en ſavonts doot.

Als ſy een druyve pluckte.

O Godt is hier ſoo ſoeten Wijn,
Hoe ſoet ſal't inden hemel ſijn!
Sa, flughs mijn hert met ſnellen loop
Daer al dit ſoet is goeden koop.

Als ſy boorduerde, ofte eenich aerdich naelde-werck maeckten.

Ter Wijl ick meenich draeyken draey,
Ter Wijl ick meenich naeyken naey,
Soo maeckt ô Heer voor my bereet!
Dat ſchoon, dat hemels Bruyloft-kleet.

Siende de ſchoone Pauw en wandelen.

VVat ſchoonder pluym! Wat vuylder voet!
Het contrepois van haer gemoet.
Hoe trots een Koninginne gaet.
Sy heeft al iet dat haer miſtaet.

Keerende naer hare bid-kamer, ſoo placht ſy haer ſelven te vermaenen met deſe woorden.

Speent u ô Siel aen Hoofſche vreucht,
En laet het mal aen malle jeucht,
En gaet daer meerder Prins u Wacht
Die vreucht vã deucht geen vreucht en acht.

Knie-

Knielende voor het H. Kruys.

O dorren Boom vol vruchtbaerheyt,
Hoe vol hanght gy van salicheyt!
Al siet gh'er soo Wat bitter uyt,
Gy draeght nochtans het soetste fruyt,

Naer haer vierich ghebedt.

Siet hoe door mijne oogen smilt
Men siel te vooren soo verkilt,
Te vooren als een ijs bevroſen;
Maer soo ick kreegh een soete vlam,
Die ick in mijn gebedt vernam,
Terstont mijn hert begost te bloſen.

Hoorende in haer Cabinet den sanck van haer voghelken.

O Vogeltjen al singht gy blij,
Gy haet nochtans u slavernij,
Kost gy u-losſen, gy vlooght uyt,
Sottinn'! die hier my selven sluyt.

Savonts ghenoodt sijnde tot een balet.

Het dansen dat comt weder aen,
T'is midder-nacht eer't is gedaen:
Ah siel! ter wijl den bas soo ronckt,
Dat gy de Werelt eens ontspronckt!

Soo mocht de H. ROSALIA spreken soo heeftse ghedaen, soo is sy de werelt ontspronghen. Want niet tegenstaende sy seer ghelieft kooft wiert, heeft het nochtans altemael met eene eel-moedige cloeckheyt verlaten. Gelijckmen van haer singht in den Hymnus:

Quidquid pater offerebat,
Quidquid Aula promittebat.

Sy en was soo onbedacht niet als die goutsuchtighe Athalanta die haer in de loop-baen door den glans vande gulde appelen de victorie uyt de handen liet ontsutselen, neen voorwaer; sy kenden den aert van al die hotsche presentjens al te wel, sy wist dat alle wereltse glorie is kortstondich, en oogenblickich, en dat de honich-korven vande palleysen vinnich ghewapent sijn met angelen, en straelen. Sy kost singhen mer u ô H. Augustine:

Quisquis amas mundum, tibi præscice qua sit eundum
Hæc via qua vadis, via pessima, plenaque cladis.

VAert Wel ô VVerelt vol bedrogh,
Gy voedt ons op met bastard sogh,
En schoon gy noch soo soetjens kalt,
Ick ken u Wel, gy zijt vergalt;
Den gouden kop die gy ons brenght,
VVat is daer naer-rouw in vermenght?
Gy doet gelijck een snooy werdinn',
Gy lockt de gasten looskens in,
En als sy nu sijn kael gepluckt,
En al hun veiren uytgeruckt,
VVat is het eynde dan van al?
Als draf, en eenen verckens-stal?
Maer Wie dat Godt oprecht bemint;
Gewis dat die Wel is versint;
Iae sijnen dienst, en slavernij
Gaet boven alle Heerschappij,
Die gaen ick dienen tot het graf
Vaert VVerelt wel, ick sweir u af.
Ah! dat ick d'aerd, die ick versaeck,
Soo lanck noch met mijn voeten raeck!

De

De H. ROSALIA alles cleyn achtende leeft in een ſpeloncke als een Kluyſenerſſe.

Die't ſoo beſiet
En achtet niet.

Uyt-

Uytlegghinghe van het voorgaende Sinne-beeldt.

GHy die de werelt kent, en ſiet,
Wat guychel beelden maeckt ſy niet?
Hoe blindt-doeckt ſy ons heel geſlacht?
Hoe diep voert ſyt in haren nacht?
T'Waer tyt dat Weer Diogenes
Ons in quam ſcherpen d'oude les,
En Weder ſijn lanterne nam,
En ſmiddaechs op de merckten quam.
Wie iſſer heden ſoo verlicht
Die niet een fael-greep door't geſicht?
En blinde ſlagen door't verſtandt?
En ſlechte coop doet voor de handt.
Laet ons eens ſien een machtich Hof,
Daer't vol is van gemaskert ſtof,
Laet ons des Werelts ydelheyt
Eens pluyſen gaen met ryp beleyt,
Wat Wordt daer trouw om hals gebrocht?
Wat Wordt daer roock, en ſmoock verkocht?
Wat Wordt daer valſche munt verdeylt?
Wat wordt daer clater-goudt geveylt?
Wie iſſer die daer ſijnen vrient
Niet met gedeckte ſchotels dient?
T'is valſcheyt, momm', bedroch, en liſt,
En niet als achter 'tnet geviſt.
En ofmen ſiet den valſchen ſchyn,
T'is niet, men Wilt bedrogen ſyn.
Dat een ſchrael muggh' haer vleugels brandt,
Wat Wonder? daer is geen verſtandt:

Maer dat een man van kloecken gheeſt,
Niet eens voor ſijne vleugels vreeſt.
Die om een hoofſche kerſe maelt,
My dunckt dat hem ſijn wijsheyt faelt.
Ah! Wat iſt Hof! en s'Werelts pracht!
Het is der blinden blinde jacht,
Men ſiet alſt al gevangen is,
Hoe cleen dat van verlangen is.
Ah! Werelts hert, ah! bicht eens claer!
Wat hebt gy al naer vijftich jaer!
Naer onruſt, angſt, vrees, en verdriet?
T'is eenen Jouw, *en doetet niet?*
Den Vorſt geeft ymandt maer een oogh,
Daer lightmen met de been om hoogh.
Soo nu een Hoofſche Ioncker taelt
Wat ſot ſtaet hier doch afgemaelt?
Die met de Werelt rijdt, en lacht,
En die ſijn bellen ſoo groot acht?
Wel hoe Monſieur? wel vraeghje dit?
Gy ſijt het gexken dat daer ſit,
Och jae, gy ſijt het lieve vrient,
Gy hebt de bellen oock verdient,
Die ſotter ſijt van ydelheyt
Als deſen ſot van ſotticheyt.
Hy draeght de Werelt in ſijn handt,
Die gy hebt in u hert geplandt.
En ſijt, en blijft een dullen gaſt,
Wat Leeuwken, en Conſcienci baſt.
Stiert dan ô Godt ons eene ſtrael
Op dat wy ſien dees logen-tael,
Den looſen handel, t'ſlim beleyt,
En s'Werelts valſche dobbelheyt,

Die alle ſaecken geeft een oogh,
Doch noyt ROSALIAM bedroogh.
Als dees uyt haer ſpeloncke ſiet
De Werelt, dien grooten Niet,
Sy vindt het altemael verkeert,
Dat hier geacht wordt, en ge-eert,
Het licht dat voor haer oogen ſpeelt,
En alles omgedraeyt verbeelt,
En met de beenen inde locht
Hoe dier, ſeght ſy, wordt dat gekocht,
O Euas kinders! blindt Geſlacht!
Gy vroet als mollen inden nacht!
T'is aerde dat gy voelt en raeckt,
T'is aerde daer gy huyſen maeckt,
T'is aerde daer gy jaeght, en vanght,
T'is aerde daer u hert aen hanght,
T'is aerde al iſt ſchoon verbloemt,
T'is aerde dat u ſiel verdoemt.
En met wat pijn, en met wat ſweet
Soeckt gy u eygen herten-leet?
Iae min of meer gelijck het gaet
Met t'kinder-ſpeeltjen op de ſtraet.
Soo ras de Ionckheyt pepels ſiet
VVat al geloop en iſſer niet?
Men ſiet dan geen vermoeytheyt aen,
Of dijſtels daer, en netels ſtaen,
En of d'een ſteeckt, en d'ander brandt,
Hier ymandts hangh', daer ymandts handt.
En ſchoon de kinders duyſentmael
Gaen kryten om een minder quael,
S'en paſſen hier op niet met al
Soo lanck den pepel vliegen ſal:

En ſiet eens wat een ſlechte jacht!
Nochtans van Kinders ſoo geacht.
Hoe ſijt gy Hovelinck verblindt,
Die pepels jaeght gelijck een kindt!
Die netten hanght voor blauwen roock,
Die fuycken ſtelt voor dunnen ſmoock,
En niet en krijght dat iet belanght
Als dat gy ſelfs u ſelven vaught,
Al om verdraeyde ydelheyt
Tot naedeel van u ſalicheyt;
De welcke ſoo gy wel beſaeght,
Gy hielt haeſt op van dat gy jaeght.
Wat dient ô Siel hier by gevoeght!
Als dat de werelt noyt vernoeght:
T'is ſoete gal, t'is ſchoon verdriet,
Het is een pitſke meer als niet.
Dus keurt dit vals, en baſtaert goet
Soo als ROSALIA nu doet.
Gewis wie ſiet des werels bol
Vyt een vertreck, of eenſaem hol,
Dat is: wie dat dit altemael
Wil hanghen in een ſcherpe ſchael
En op een aesken weghen gaet
Die ſiet terſtondt het groot verraet.
Die ſiet hoe dat den Hooffſchen pracht
Verr' boven weirden wordt geacht;
Die ſiet, al toont ſy wijſen ſchijn,
Wat daer verdraeyde gecken ſijn.
Daerom wie datſe, wel beſiet
Die lachter mee, en achtſe niet,
Noch hy en ſoeckt haer in het minſt;
VVant het verlies dat is hier winſt.

IV. CAPITTEL.

Hier wordt beschreven het strengh en heylich leven van ROSALIA Kluysenerse in eene onbekende speloncke.

GHy siet wel ô Siel dat de H. ROSALIA al rollen speelt van verscheyde personagien. In haer Heer-Vaders huys was't een lief Maeghdeken, in het Koninxs Hof een Dame vol glans en gracien: nu verandert sy wederom, en wort eene Kluysenerse. Ick geloof dat ghy somtijdts in handen ghehadt hebt die aerdighe beeldekens op talck geschildert, sy nemen een, en het selfste aensicht, en daer leggen, en passen sy op kleederen van verscheyde ghedaenten en staeten, de welcke sonder aensicht geschildert worden, maer worden verscheydelijck uytgebeelt alser dit voorgemelde aensicht onderghestelt wort. In de ghedaente van eenen Coninck toont het t'aensicht eenē Coninck, in de gedaente van eenen schipper schijnt het eenen schipper, inde gedaente van eenen jager, gelijckt het eenen jager, inde gedaente van eenen huysman, verbeelt het een huysman, van ghelijcken een vrouwen aensicht druckt uyt een Coninghinne, een boerinne, een bedelerse, naer dat u de kleedinghe van d'een oft d'ander daer op belieft te passen. Soo leef ick nu met de H. ROSALIA ontblootende haer vanden hoofschen pracht, en stellende die in het echtich wesen van eene H. Eremitinne. Naer

Naer dat deſe H. Princeſſe dan uyt het Hof was geſcheyden, hebbende tot gheſelſchap de Engelen, ende tot leydſ-man Godt almachtich, ſoo heeft ſy haer gheweyndt naer de hoochſte bergen, en rouwſte klippen van geheel Sicilien naer veel moeyten, en aerbeyts, naer veel blymoedich klimmens en klaeverens (want haer dochte dat de ſteenen die ſy op moſt, trappen waren die ten hemel recht in liepen) is ſy ten leſten op het ſop geraeckt van eenen vande alderhoochſte berghen. Hoe wiert ſy doen bevroolijckt in haer ghemoet als ſy met een vry geſicht die landouwen rontſom koſt af-meten en ſagh die ſteden, en palleyſen ligghen onder hare voeten, die ſy ſoo lanck te vooren gehadt hadde onder haer herte.

Hier weſende heeft de H. ROSALIA gaen af-ſpieden de bequaemſte, ende eenſaemſte ſpeloncke die daer was te vinden. Een ſaecke voorwaer weirdich om ten hoochſten verwondert te weſen in eene teere, ende doorluchtige Maget, want wy ſien daghelijckx dat mannen als boomen, en die nerghens ſchier op en ſchijnen te paſſē, dat die nochtans de cloeckhertigheyt niet en hebben van eenen nacht alleen in een huys, beſonderlijck als het naer ſpoock, of gheeſten ſou riecken, te gaen ſlapen, ende deſe, door de gratie Godts, nerghers ſich minder aen ſtootende, verkieſt inde wilderniſſe in die eenighe, ende eyſelijcke plaetſen, daer de nachten veel droever ſijn, daer de duyſterniſſen meer-

meerderen schrick hebben, daer de boose geesten op een bange Maghet alle moet-willighe vreetheyt konnen uyt wercken; daer, daer, segh ick, kiest sy in eene verlaten uytghebeten rotse een schuyl-plaetse, een rust-plaetse, een bid-plaetse, met een woordt, een Coninxs salet, iae eenen aerdtschen hemel.

Rust hier eens een weenich ô Siel want my dunckt dat ick u al wat vermoeyt sie door het opklimmen in het naervolgen van de H. ROSALIA. Ghy staet met haer nu boven op het sop en op de kruyn vanden hoochsten bergh. O dat ghy waert met haer soo verheven van siel, als van lichaem ghy soudt, siende met haer daer beneden ligghen die steden en kasteelen, met haer oock al segghen:

O Godt ô grooten Godt
hoe steeck blindt sijn de menschen
Die om het Werelts goet,
om lant, en sant gaen wenschen?
Sy bouwen borcht, en slot
en alst nu is gemaeckt,
Hoe leech ist altemael
dat schier de wolcken raeckt?
Palermo wijt beroemt,
soo groot van bouw, en weirden
Dunckt my van hier te sijn
gelijck een handt vol eirden,
De toorens met hun spits
die't al te boven gaen,

Die ſie ick dat van hier
als kleene ſpillen ſtaen.
En den karoſſen-reeck
die lanx de ſtadt gaen ſwieren,
Die duncken my te ſijn
gelijck de ſwerte mieren,
Siet waer het menſchen hert
ſijn ſinnen mede vleyt,
Hoe wort de edel Siel
door poppe-goet verleyt!
Iae ſchepen in de zee,
en vloeten die daer vaeren,
Die ſtaen in mijn geſicht
oft moſſel-ſchelpjens waeren,
Ah vvat iſt altemael
voor die't van hooch beſiet!
T'is ſlecht, t'is vuyl, t'is kleen,
het is den grooten Niet,
Hoe rijck vvort eene Siel
die al dit goet gaet ſchouvven,
En eeuvvich een palleys
van fijn geſteenten bouvven,
O ſchoone Son, en Maen,
ô Hemel, ô vvanneer,
Sult gy eens by my ſijn,
en ick by mijnen Heer!

Soo ſprack de H. ROSALIA met een ſoete uytſtortinge haerder ſiele. Hier dan ſijnde, het eerſte dat ſy ter hant nam, dat was op deſen bergh een verborgen ſpeloncke op te ſoecken, het

het welcke, soo't haer gheluckte, ende eene hadde ghevonden, is sy daer met groote blijschap ingetreden stellende dese rouwe klippe al verre boven de ghemarmerde palleysen. Iae dese hemelsche Eremitinne heeft boven den inganck inde steenen gekapt dese naervolgende woorden, die daer op den dach van heden noch worden ghevonden:

Ego ROSALIA Sinibaldi Quisquinæ, & Rosarum Domini Filia, Amore Domini mei IESV Christi in hoc antro habitare decrevi.

Dat is te segghen:

Ick ROSALIA dochter van Sinibaldus Heer van Quisquinen, en van Roses, hebbe vast gestelt uyt liefde van mijnen Heere IESVS Christus in dese speloncke te vvoonen.

O doorluchtighen titel! ô woorden werdich in het fijnste gout gedreven te worden! ô letteren die in glans de helste diamanten overtreffen! maer wat doet ghy ô alder-edelste Maeght? Hoe schrijft gy? *Ick ROSALIA*, stelt: *Ick Rosa. Dochter van Sinibaldus*, stelt: *Dochter van IESVS Christus. In dese speloncke*, stelt, *In desen Hemel*, die ghedurich vande Enghelen sal besocht, en vervult worden.

Waer vvas palleys dat oyt soo blonck,
Als door dees Maget dees speloncke?
Hoe rijck is sy van glans, en schijn?
My dunckt datt' al Saphiren sijn.
Dan glinstert boven diamant
Haer hert dat sterck van liefde brant.

O ſoet vertreck! ô eenicheyt!
O ſuſter van de ſalicheyt!
O Moeder van de vvaere deucht!
O Voedſter van d'oprechte vreucht!
Daelt Engels nu vry naer de eird.
Want d'eird is nu den Hemel vveird.

Dit opſchrift vande H. ROSALIA ververſcht my de memorie van een rijp antwoort van Philippus den II. Coninck van Spanien. Seker ſteen-houder offerden ſijnen dienſt om op alle de poorten van de ſteden van het Milanois Sijne Majeſteyts wapen te ſnijden Philippus ſchoot daer op uyt. *Ick had liever eenen Meeſter die mijn vvapen in den Hemel vviſt te planten.* Hy toonden hoe weenich dat hy achtede de verganckelijcke aertſche ſaecken, die ſijn oogen had gheſlaghen op die vaſte hemelſche goederen.

Dan laet ons weder tot onſe H. Eremitinne keeren. Naer dat ſy eenen ruymen tijdt in deſe ſpeloncke gelijck eenen Engel onder Engelen ghewoont hadde, ſoo wiert haer van Godts weghen veropenbaert datſe deſe plaetſe moſt verlaten, en wederom afcomen, en datſe haer naer Palermo toe moſt weynden, om op den naebuerighen bergh (doen Erćta, nu Pelgrimſbergh genaemt) te gaen woonen, de weghen die haer daer op leyden, waren boven maten moeyelijck, rouw, en ſcherp van ſteenen. Naer veel aerbeyts den bergh gewonnen hebbende vont ſy daer bovē een groene pleyn teenemael be-

bequaem om den ſchoonen hemel te beoogen ende om de vierige vlammen in de H. Meditatien weder ſijts in alle breede uyt te ſpreyen. Sy wiert gewaer datter aen den kant vanden Noorden een ſpeloncke lagh, al vry wat eeniger, en eyſelijcker als de voorgaende, ſy was rondſom dicht belommert met groene boomē, edoch teenemael onbequaem om ſich tegē hagel, en ſneeuw en diergelijcke buyen te connen bergen, ſy was ongherieffelijck door den gedurighen drup die van boven af traende, onſienlijck door het ſlijck, miſſchiē veroorſaeckt door de regen-ſlagen die daer quaemen inſtorten, ſy was hel duyſter ſonder eenighe beſcherminge nochtans tegen de ſtraffe winden ſy en vont daer noch voetſtap, noch eenigh lick-teeken van wilde gedierten, en daer geen beeſten ſich en ſouden hebben connen onthouden daer gaet een teerſte menſchke vande gantſche werelt binnen woonen, den mont vande ſpeloncwas teenemael eng, ſoo datſer met groote moeyte is ingekropen, binnen vont ſy wel een groote ruymte, maer niet eenen voet plaetſe die vanden geduerighen drup niet en wiert beregent, ten leſtē ſpeurden ſy daer binnē noch een droogh hollekē op, maer ſoo kleē dat het ſcheē naer haer lichaem uyt ghecapt te weſen daer is ſy neer-geſlagen daer lagh ſy droogh vanden regen maer daghelijcks met trooſt, en hemelſchen douw bevochticht ſoo veel te meer bekent aen den hemel, als ſy meer verborghen was voor de werelt. Daer

Daer brocht sy ô Siel haer leven over in veele penitentien, in vasten, in bidden, in waecken, ende al waren dese oeffeninghen pijnelijck, nochtans was den strijdt tegen haer lichaem veel lichter, als den oorloogh diese most uytstaen teghen de boose gheesten. Hare gewoonlijcke waepenen waren vierige schichten van gronthertige gebeden. Sy leende somtijdts van uwe herpe ô David dese troostighe woorden: *Qui habitat in adjutorio altißimi, in protectione Dei cæli commorabitur. Scuto circumdabit te veritas ejus, nõ timebis à timore nocturno. VVat isser doch soo vreeselijck of op de aerde of onder de aerde dat my ô goeden Godt achter uwen schilt, ende onder u sweert sou derren besspringen! de sieckte, de doot; de helle? jae soo daer noch iet helscher is als de helle selve? datse huylen, datse briesschen, datse vier en vlam op my spouwen, sy sullen my dienen voor peck tonnen om victorie mede te branden. Tusschen uwe ermen ô bermhertigen Vader sal ick in tempeest sijn onbewegelijck inden strijdt onberoerlijck, inde pijnen ongevoelijck, in de bleecke doot bloosende als een roose, en teenemael vrolijck.*

Somtijts, overleggende de archlistige, ende meenichvuldige bevechtinge des vyants mocht sy segghen:

VT sedet in nigro
venator araneus antro,
Insidians pennis
stridula musca tuis;

P. Hugo.

Sensit

Senſit ubi motâ
trepidare cubilia telâ,
Emicat, & trepidam
raptat in antra feram.

Woorden voorwaer die overvloeden van welſprekentheyt en teenemael rijck ſijn van luyſter, ick en kanſe ten hoochſte maer doodtverwen, ende ick ſegghe:

GHelijck de ſchalcke ſpin'
gaet in haer hol beſpien
En loert op haren vanck
van vliegen en van bien;
En ſoo maer in het minſt
haer gaeren wordt geroert
Sy uyt, en packt de prooy,
dies' in haer dooy-laegh voert.
Soo meent dit helſch geſpoock
op mijne ſiel te jagen,
En my uyt deſen nacht
in dieper nacht te dragen;
Maer mits Godt tot mijn hulp
heeft d'Engels-wacht beſet
Iaegh' ick de jagers ſelfs,
En vanghſe in haer net.

Hier doet ſich ô Siel eene have op die niet en is voor by te ſeylen, my dunckt dat ick voor my ſien ſtaen Carolus Quintus (Vijfden van naem, maer Eerſten van roem) in de geſtelteniſſe ſchier van eenen Eremijt, ghelijck hy was de

de twee laetſte jaren van ſijn leven. Dat is dien Carolus die heel Europa, en de kuſten van Afriken beplant, en vervult heeft met ſijne onſterffeljcke laurieren. Hy hadde by ſijn leven gedaen negen reyſen in Duytſlandt, ſeven in Italien, vier in Vranckrijck, thien in Nederlandt, twee in Engelandt, twee in Afriken, elf reyſen ter zee. Wat ſou hy naer ſoo veel doorluchtige, ende victorieuſen reyſen aenvanghen als ſich bereyden tot de langhe reyſe van de eeuwicheyt? Hy heefter twee jaeren mede beſich ghe weeſt, ſich eerſt ontblootende van Scepters, en kroonen, van Rijcken, en troonen, van deſe de nieuw-ghevonde werelt, ende ſy ſelven in een heylich vertreck by het Clooſter van den H. Juſtus in een kamerken twintich voeten lanck, en twintich breedt opſluytende. Soo heeft dien alderdoorluchtichſten dwingelandt, dien Chriſtelijcken Achilles, dien Godtvruchtigen Alexander een victorie gevochten tegen ſijn eygen victorien. Doen proefden hy eerſt de ſoeticheyt van eene onghemenghde blijſchap gelijck hy ſelver betuyghden, en dat hy daer op eenen dach meer loutere vreucht was ſcheppende, als te vooren in ſijne grootdadicheyt in veele jaren. Wie ſou peyſen datter in een ſlecht ſtrooyen-biekorfken ſulcken ſoeten honichraet van ruſt, en hemelſchen trooſt ſoude gevonden worden! ô waert my gheorlooft in dit heylich vertreck de vierighe oeffeningen, van die groote Siele te doorſnuffelen,

felen, wat lange gebeden, prieſterlijcke ghetijden, rouw-hertighe bichten, vierige communien, wat al bloedighe diſciplinen ſoude ick daer ghewaer worden?

Doch midts ick ter handt hebbe die doorluchtihe penne van P. Strada, ſoo ſal icker deſe naervolgende woorden af gaen leenen: *Prima homini cura poſtmodum fuit ſtatis Monachorum pſallentium precibus frequenter intereſſe: non raro ſanctorum volumina lectitare, ac pijs de rebus miſcere ſermones: ſolito crebius expiare noxarum confeſſione animam, ac cæleſti epulo paſcere, quin etiam plexo è funiculis tormento exigere à ſeſe anteactæ vitæ pœnas perſeverè cæpit. Quos inde funiculos à Philippo Rege reverenter habitos, ab eoque morti proximo afferri juſſos, &, ut erant cruore Caroli aſperſi, filio Philippo Tertio traditos, inter Auſtriacæ monumenta pietatis aſſeruari fama eſt.* Treffelijcke woorden voorwaer van P. Fabianus, ende uytmuntende wercken van Carolus!

Ick ſeggher dit op:

HIer ſchuylt in deſe enge cluys
Den glans van't Ooſtenrijck ſe Huys,
Die het Serail van lof berooft,
En heeft de Turckſche Maen verdooft.
VVat ſal Plus oultre *nu beſtaen!*
Siet Karl' op Karl' te velde gaen!
En met die handt, die meenich ſtadt
Gedondert, en geblixemt hadt,

Die

Die Hes, Vallois, Sax had gedempt,
Daer wordt Karl' ſelver med' getempt.
Door s'vyandts bloedt dat hy vergoot
Was hy by al de Werelt groot,

Maer dat hy nu vergiet het ſyn
Dat is om groot by Godt te ſyn,
Dees kraon die overtreffet al,
Die boven kroonen blincken ſal.

Soo dat hy ſich al beter als den Roomſchen Vorſt Iulius mochte roemen, en ſegghen (want dien dobbelen Arendt wel een dobbel victorie hadde ghevochten)

Ex utroque Cæſar.

Ick keere weder tot ROSALIA.

SOo weet dat uwen lof ô Maeght,
De Faem door heel de Werelt draeght,
Die om te winnen tijt in tijdt,
Op alle vier de winden rijdt,
En gaet verkonden over al,
Soo verr' de Son haer volgen sal,
Hoe dat gy ô door-luchtich Kindt
Geen Werelt inde werelt vindt;
Hoe dat gy met een cloeck gemoet,
Doet rennen af dat Conincks bloet,
Men acht die een groot Edel-man
Die veel quartieren thoonen kan;
Doch d'alder-eelste bloedt dat leeft.
Heeft die, diet' geen quartier en geeft.

Ende dit ô Siel ter oorsaecke van onse H. Eremitinne woonende onbekent inde wildernisse, ende duystere spelonckc. De penne ende de stoffe die ick handel, vermaent my, om volghens het exempel vande H. ROSALIA u de eenicheyt (dat is den *Heyligben Thuys*) aen te preken. En wilt niet segghen ô Siel ende uwe uytvlucht nemen als dat de eenicheyt is voor melanckolieke hoofden, en voor die swaere blocken, maer dat ghy enuws gelijck sijt al te levendich, dat het quick-silver van jonck bloet van natuere weghen het minste gaetjen en openinge waer neemt om uyt te snappen, met een woordt dat het u onmogelijck waer den daghelijckschen handel met alle de werelt,

oock voor korten tijdt af te ſnijden.

Ick beelde my in ô Siel dat ghy uwe geneghentheyt grooter gheveynſt, als ſy inder daet en is, ende dat u eyghen ghemoet u ſelver overtuyght datter inden *H. Thuys* niet als peys, en voordeel moet ghevonden worden. En wat belanght de levendicheyt der nature, die ſien wy daghelijckx door verſcheyde gheleghentheden gekort-vlerckt worden. Hoe meenich jonck, en weeldich hert en iſſer niet dat noyt dach en was vanden *Tour a la Mode*, noyt avont van het gheſelſchap, en nochtans ſoo Vader of Moeder komt aflijvich te worden, ſit ſy niet heele weken thuys in eenſaemheyt beſloten? Laet maer alleen het vier vande Peſte wijt, en breet de ſtadt ontſteken, en dat het ontrent u huys rondtſom ſtaet vol latten; ſiet diemen te vooren met geen ſtocken vande deur, of gaepvenſters ſoude hebben konnen afdrijven, die ſullen nu de maert of kaemenier met ſtraffe woorden bejegenen ſoo daer de minſte ſpleete vvordt open ghelaten, uyt vreeſe datter een quade lochte door mochte dringhen. Eenſaemheyt, ende den *H. Thuys* ſijn ghenoech te verdraghen, alſſer eenighen praemenden noot, of vvettige reden ons dvvinghen, tuſſchen vier mueren te blijven.

Ick en vvil hier niet by voeghen de opmerckinghe van ſommighen die ſegghen dat het vvoordeken *Domicella*, het vvelck te ſegghen is: *Ionck-vrouwe*, ofte *Iouffrouwe*, dat dat eff-

essen soo veel is als: *Cella domi.* Dat is: de *celle thuys.* Veel min sal ick aenraecken dat de Chinosen de schoonicheyt der vrouwen stellen inde cleenicheyt der voetē, de welcke sy tot dié eynde met soo eenghe schoentjens pramen dat de pijnlijckheyt haer dwinght thuys te blijven. Andere schilderen een vrouvv-persoon op den rugghe van een schilt padde tot vvaerschouvvinghe datse binnen, en in eensaemheyt voordeel souden vinden.

Siet de Heydenen selver die geen vvaerachtighe deucht en kenden, hebben nochtans vvaerachtich profijt in de eenicheyt ghevonden. Den *H. Thuys* ó Siel is de Moeder van peys, en vrede; de voester van gherusticheydt, den vvortel van blijschap des ghemoets; de fonteyn van aendachtighe ghebeden; den douvv van Goddelijcken troost; de have van een gheruste conscientie, daer in teghen-deel de overvloedighe hanteeringhe ende eene uytgestorte laveyinghe niet voorts en brenght als tijdt-verlies en groote onghemacken. Seneca selver (dat is dien standt-vastighen, ende ghepolijsterden Hovelinck) klaeght van sijn ongheval hier in, ende bekent dat het veel buyten gaen, hem van binnen veele ontstelteniſſen veroorsaeckten, want hy ghevoelden dat hem buytens huys veele ontuchticheden van sijne verbasterde eeuwe wierden aen ghevreven. Hoort sijne gulde woorden: *Numquam mores, quos extuli, refero. Aliquid ex eo quod composui, turbatur*

batur nemo non aliquod nobis vitium aut commendat, aut imprimit, aut neſcientibus allinit. Nimmermeer en keer ick weder met de ſelfſte manieren daer ick mede was uyt ghegaen. Altydt worter iet verduyſtert vanden rijcken glans die ick hadde verkregen. Niemandt en iſſer onder het volck, of hy en weet ons al een ongeregeltheyt of aen te prijſen, of in te drucken, of al ſoetjens, en onghevoelijck aen te placken.

Hier op Siel ſpreke ick voorder en klaerder de ghelijckeniſſe leenende van een ſchaep:

Wanneer het ſchaepje buyten gaet,
Siet wat al van ſijn wolle laet!
Hier blijft een vlockjen, daer een vlock,
Soo dunt allenskens ſijnen rock,
Soo wordt ſijn pelſken afgemaelt,
Alſt achter heggh', en haghen dwaelt.
Het buyten gaen is ſelden goet,
Meeſt aen een ſtil, en reyn gemoet,
Daer hapert altijdt dit oft dat
Met al dat ſwieren door de ſtat.
Men ſiet daer iet dat ons bekoort,
Men wordt geſien, dat vier gaet voort,
Men hoort iet dat is ongerijmt,
En t'wordt ons als aen t'hert gelijmt,
Men vindt geſelſchap vol, en dol,
Ah! ſchaep waer dat gy waeght u wol!
Keert thuys, bid' ick, t'is meer als tijt
Of gy wordt vlock naer vlockjen quijt.

Ick gheloove ô Siel dat deſe weenich woor-

woorden ten naeſten by den naghel vande waerheyt hebben op het hooft gheſlaghen, niet dat ick u door de ghelijckeniſſe van het Schaep wil uytbeelden, en uytbellen, Verre van daer, ghy en ſijt met dat meel niet beſtoven, ghy bewaert de eenicheyt, ende de eenicheyt bewaert u, en dieſvolghens verſekert ghy uwen naem, en u hert teghen alle ſtricken daer den H. Antonius de heele werelt mede ſach bevlochten.

En dit yverich uytvoerende ô Siel ſoo en treedt ghy niet alleen ten naeſten by in de voet-ſtappen vande H. ROSALIA (die ons door haer eenſaem leven den *H. Thuys* heeft aengheweſen) maer ghy volght oock het exempel vande alderheylichſte Maghet ende Moeder Godts MARIA, die van hare ouders, dry jaren oudt ſijnde, opgheoffert is inden Tempel, dat is, in de eenicheyt en heylicheyt ſelve. Voor wiens deure naederhandt de ſtraet met gras ſtont bewaſſen, en onfeylbaer teeken dat het in en uyt loopen niet ſeer groot en moeſte weſen. Iae in hare eerſte aenſpraecke, en is ſy van gheenen menſch, maer van eenen Aerts-Enghel begroet ghe worden, om dieſ-wille (ſoo ghetuyght den ouden Vader Ambroſius) *Ne degeneri depravaretur affatu. Op datſe door gheen baſtaerdighe en ſchaedelijcke aenſpraecke en ſoude bevleckt worden.*

Maer ô Siel wat een groote leſſe ſijn in deſe kleene woorden tot uwe onderwijſinghe,

jae wat eenen lof vanden *H. Thuys* beſloten, waerom, meent ghy, dat den H. Ambroſius op-weeght datſe van eenen Enghel, en niet van eenen menſch is begroet ghe worden? iſſer dan verſchil tuſſchen aenſpraeck en aenſpraeck? tuſſchen *Ave Maria* op een hemelſche, en een aertſche tonghe? laet ons door een ghelijckeniſſe licht geven aen de woorden vanden H. Ambroſius, en toonē datter verſchil is te vinden. Stelt eenen ſpieghel van het ſchoonſte veneets ghelas in open locht ſoo datter alle de winden op konnen ſpelen, gheen van die, hoe ſterck ſy daer op vallen, en heeft de macht den ſpieghel van ſijnen glans en luyſter te berooven. Maer laet daer ymandt een weenich op komen aeſſemen terſtondt ſalder een wolcke van dompen over ghedreven worden. Al ſijn deſe alle bey winden, nochtans om dat die laeuwe aeſſemen van het hert op rijſen, ende van daer eenighe ſubtile dompen mede te rugghe voeren, die ſy op den ſpieghel verſpreyen, ſoo ſien wy dat aen dat edel ghelas alle ſijne helle klaericheyt wordt ontſtolen. Peyſt nu ô Siel dat de aenſpraeck vanden menſch, ende den aeſem vanden menſch op een en de ſelfſte manier het ghemoet ghelijck den ſpieghel beſmetten, en ghy ſult oordeelen dat de gulde woorden vanden H. Ambroſius niet en konnen verbetert worden.

Als u dan ô Siel de eenicheyt ſal beginnen te ſmaecken, en dat ghy ghelijck een druyſken onbekent

onbekent achter een blaeyken sult rijpen in deuchden, dan sult ghy moghen segghen met die Godt salighe in de Lof-sanghen: *Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia cypressina. De kepers van onse huysen sijn van ceder boomen, ende de haen-balcken van cypressen.* Dat is te segghen, met andere woorden: mijn kamerken is net, en kuys ghetimmert van ceder boomen, en cypressen hout altemael onsterfelijcke partijen, daer noch meluen in en groeyen, noch slecken haren slym aen en placken, noch spinne-koppen hare webben en netten teghen en spannen. In't kort: T'is eenen *H Thuys.*

In eenicheyt
Is reynicheyt.

Hoe schijnt hier in mijn ooghen den glans van uwe deuchden ô H. Maghet Alexandra die onder een vrouwen kleedt meer als een manlijck hert hebt ghedraghen? uwen Serviteur (want soo noemen sy hun selven niet teghenstaende sy dick wils uyt sijn om eer, en sielē salicheyt te rooven) die was tot u met ontuchtighe liefde ontsteken, maer ghy, om hem buyten gheleghentheyt, u buyten perijckel te stellen, hebt u schoonheyt, en u eerbaerheyt in in een graf gaen versekeren, ende voorwaer wijselijck, want dierghelijcke schatten nerghens beter bewaert en sijn als onder de bleecke doots-beenderen, onder welcker af- *P. Radē. rus.*

ſchen gheen vier en wordt ghevonden. Twelf jaren hebt ghy deſe ſpeloncke ghebruyckt voor uwe ſchuyl plaetſe ſonder oyt van man of vrouwe gheſien te ſien, ſonder oyt man of vrouwe gheſien te hebben, daer uwen noot druft u door een doncker gaetjen wiert behandicht.

Deſe H. Maeght ô Siel ghevoelende dat den dach begonſt te naecken om uyt deſe duyſterniſſe tot het eeuwich licht opghenomen te worden, heeft haer ghelijck als tot ruſten gheſchickt, en is alſoo inden Heer ontſlapen. De dienſt maeght brenghende naer ghewoonte haer daghelijckx portieken, ende ſiende dat de H. Alexandra de handt niet uyt en ſtack, ende op hare vraeghe gheen antwoordt en gaf, heeft deſaecke aen de inwoonders verkondicht, de welcke de ſerck-ſteenen op-brekende hebben de H. Maghet ſien ligghen meer met eenen ſoeten ſlaep, als met de doodt bevanghen. Het was noodeloos die eenen put te maecken, die haer ſelven over twelf jaren al hadde begraeven.

Als deſe H. Siele ſomtijdts van Melania wierdt onder vraeght hoe ſy de eenicheyt, die aen veel ſoo moeyelijck valt, koſte verſetten? gaf ſy voor antwoorde: van ſmorghens tot den neghen uren ſtier ick tot Godt ſekere ghebeden; daer naer ſpin ick wol, en volbrenghe mijne taecke; naer het ſpinnen volght het leſen vande Levens der Heylighen, die het waerach-

waerachtich Gheloof met hun eyghen bloet hebben beveſticht, en bekrachticht. Het vallen vanden avondt vermaent my een weenich noodt-druft te nemen, ſnachts ſlapen mijn ooghen, maer mijn hert dat waeckt, ende verſucht altijt naer den Hemel daer ick het eynde van mijnen aerbeydt ende het beginſel van mijne vergheldinghe verwachte. Soo dat ſy levende ende ſtervende was *een fonteyn die beſeghelt was, ende eenen hof rondſ-om beſloten.* Rijck van ſilvere wateren, overvloedich van ſchoone bloemen.

Wat al klaere ſpieghels ſijn dit o Siel voor de Maeghden! niet dat ick u hier door wil aendringhen om u in een diepe ſpeloncke, ofte in een duyſter graf te gaen begraeven, neen, dat en is het doel-vvit niet dat ick hier voor hebbe, maer als ghy ſiet dat uws ghelijck haer tot ſulcke on-ghehoorde eenicheyt hebben begheven, dan ſoude ick u gherne den *H. Thuys* aen-prijſen als eene oeffeninghe, ende plaetſe daer de koſtelijcke Mijne, ende goude aeder van alle goet endeuchden onder is verborgē. En dit was de leſſe die den H. Hieronymus gaf aen Demetrias die ſchoon-blincken-de morghen-ſterre onder de Maeghden, en Adel van Roomen, *Adhibe tibi in urbe ſolitudinem, & remota panliſper ab hominibus, propius Deo jungere.* Deſe woorden gaen ick een weenichje breeder uyt-vvercken door het beſchrijven vanden *Heylighen Thuys* ende ſijne vruchten

ghy sult wel sien ô Siel in het plaetjen dat de Liefde uyt den *Heylighen Thuys* jaeght den Esel met de traegheyt, den hondt met het knorren, en knibbelen, de vleder-muys dat vuyl ghespuys, den Lazarus met sijn kleppe, al onghesonde meubelen voor een huysghesin dat de deucht, en de eenicheyt tot sijn doel-wit heeft voor ooghen,

Ick segghe dan:

DEn Heylgen Thuys (*ô edel saeck*)
Die baert aen ons vreucht, en vermaeck,
En schenckt ons rust en soeticheden;
Sijn Cornu-copîe steckt vol goet,
Vol terw', vol fruyt in overvloet,
Vol druyven, noyt soo soet ghesneden.
Den Thuys *slaept met dees maeticheyt*
Dat hy vroegh vande pluymen scheyt,
Den morghen-stondt houdt hy in weirden;
Den Thuys, *die mildt is met profijt,*
Is gierich naer den gulden tijt,
Die altijt loopt met snelle peirden.
Den Thuys *heeft eenen stillen vloer*
Verr' van't ghewoel, en van ramoer,
Sijn kamerkens die sijn vol vreuchden,
Men singht daer somtijts een fraey liet,
Het Werck dat voordert datment siet,
Men Wint daer kost, en kleer in deughden.
Den Thuys *die woont in eensaemheyt*
Verr' van het Hof van Ydelheyt,

Verr'

Verr' van den Tour, *verr' van banketten,*
Maer Wil den Thuys *eens vrolijck ſijn,*
Hy doet het ſomtijts oock met Wijn,
Doch al betuynt met ſeker Wetten.
Den Thuys *en kent gheen vuyl Laudaet*
Die buyten ſtrooyt klappeyen-ſaet,
En lanx de ſtraeten gaet commeeren;
Den Thuys *die naeyt, den* Thuys *die ſpint,*
Den Thuys *is vlijtich, en die Wint,*
En raeckt de Werelt deur met eeren.
Den Heyl'gen Thuys *en ſiet niet ſuer,*
Of Wel ten duert noyt quartier ur',
Den Thuys *is vyandt van het pratten:*
Iae, vindt hy ſulcken ſlimmen Guyt,
Hy dryft hem ſtraxs ten huyſen uyt,
Foey! die gaen knorren als de katten.
Den Thuys *en voedt gheen bleecken nyt*
Diet bloeyſel van ons herte byt,
En t'Wortel-ſap doet in ons drooghen;
Den Thuys *is ſoet ghelijck een druyf,*
En ſimpel als een tortel-duyf,
Den Thuys *en weet van gheen ſcheel oogen*
Den Thuys *maeckt ſich aen't kruyſken vaſt*
In onghelijck, en overlaſt,
En houdt gheduld in harde vlaeghen;
Al lijdt den Thuys *hier ſchimp en jouw,*
Hy ſlaet het inde beſte vouw,
En leert met Chriſto Wat verdraeghen.
Den Heyl'ghen Thuys *en acht geen bloet*
Als dat in deucht is op-ghevoet,

En d'ander ſoeckt tot deucht te ſtueren,
Den Thuys *en kent gheen kriele jeucht,*
Maer is een Woon plaets van de deucht,
Den peys, en vree ſijn ſijn ghebueren.
Den Thuys *is altijt wel ghemoet*
In ſieckten en in teghen-ſpoet,

Den Thuys *ontfanckt ſe van Godts handen,*
De Korts, den Steen, het Flerecijn,
Syn rijcker als is haren ſchijn,
Den Thuys *toetſt die voor goude panden.*
Den Thuys *is vrolijck, ende bly*
Wanneer een Weeck' is heel voor by,
Met ſoo veel wel beſtede uren;
Den Saterdach die rekent af
Wat elcken dach profijts al gaf,
Veel kleynen ooghſt vult groote ſchueren.

Den

Den Thuys *die heeft ſijn Cabinet,*
Den Thuys *die paſt op ſijn ghebedt,*
En ſtelt ſijn rekeninghen effen,
Want ſiet den Thuys *is ſinne-rijck,*
En peyſt: daer valt ſoo menich lijck
De doot die mocht my oock eens treffen.
O Siel maeckt dan den Heyl'ghen Thuys
Van uwe kamer, van uw' kluys,
En leeft voortaen een ſtilder leven,
En volght ROSALIAM ſoo naer,
Ick wedd', ghy wordt een lanck gewaer
Wat vreucht, en deucht u dat ſal gheven.
Ghy ſult terſtondt aen hert, en ſin,
Ghy ſult aent' dagelijckx gewin
Godts milden ſegen gaen verwerven,
V Cruys ſal weſen ſonder pijn,
V leven dat ſal blijder ſijn,
En ſult daer naer noch blijder ſterven.

Hier heb ick op't leſt eenen rijcken wenſch voor de H. ROSALIA ghegront op een ghedencweirdige verſieringe. Mē leeſt dat Apollo in't beghinſel maer in een rotſe en woonde, de onredelijcke ghediertjens willende hem naer ſijne weirdicheyt oock plaetſē, hebben t'ſijnder eere, en dienſt een Capelleken gheſticht, de mueren waren van waſch, de pluymkens diende voor ſchalien om een dack te maecken, waerom en ſal ick dan de kleene en beleefde creatuerkens niet gaen noodighen tot gherief vande alder-doorluchtichſte ROSALIA die

met

met soo grooten onghemack in een rouwe, ende schroomelijcke spelonck is woonende?

Ick segghe dan:

KOmt ô swermkens! komt ô Biekens!
Neerstich Volcxke, soete Liekens;
Die u raeten net gebouwt
Vol van soeten honich brouwt.
Komt gy suyver witte Swaentjens,
Sonder suchten, sonder traentjens,
Leent u pluymkens tot den bouw
Van een alder-grootste Vrouw,
En gy groene Pape-gaeykens,
En gy Pauwen wonder fraeykens,
Die in uwe sterten draeght
Al wat dat een oogh behaeght:
Het cieraet van uwe leden
Moet gy aen dit werck besteden,
O! dat schoon root, blauw, en groen,
Daer ist hier al med' te doen!
Ey! komt oock ghy Dijstel-vinxkens
Aen u hooft met roode rincxkens!
Brenght u veirkens altemael
Om te bouwen eene sael'.
Van de pluymen salmen daecken,
Van het Wasch de mueren maecken,
Van de veirkens van coleur
Moet den gevel sijn van veur.
Dander voghels moeten singhen,
En haer soete keeltjens vringhen,

Mat

Maer den laſt van het Oxael
Gheef ick aen den Nachtegael.
En dan ſullen Cherubinen,
En dan ſullen Seraphinen,
Daelen in dit jeudich Wouwt
Daer dit kercxken ſtaet gebouwt.

T'is alſoo, de Enghelen ſullen daelen in de kluyſe tot de H. ROSALIA. Is dat niet het ghene ghy oock wilt ſegghen H. Bernaerde? *Audeo dicere: Sancti Angeli cellas habent pro cælis, & æquè delectantur in cellis, ac in cælis.* Laet ons hier van de waerheyt, en beveſtinghe door het naer-volghende gaen aenwijſen, en hoe deſe hemelſche Hovelinghen hunnen hemelſchen Koninck verghe-ſelſchappen naer deſe wooninghe.

Eer ick hier ô Siel van de H. Communie ſpreeck, ſoo valt my in deſe wondere ghewoonte vande eerſte, ende yverighe Chriſtenen, dat ſy naer het nutten van het Bloet Chriſti hunne vingheren ſtaecken aen hunne vochtighe lippen; en beſtraelden daer mede hunne ooghen, om die ſoo als heylich te maecken, ende teghen de ydelheyt te verſekeren. Waerom en ſoude ick oock niet moghen ghelooven dat ſijt deden om hun te waepenen, ghelijck ROSALIA dede; en om de on-ſienlijcke vyanden kloecker te ſien onder d'ooghen? *P. Creſſ. Antil. f. 393.*

De

De H. ROSALIA ontfanght de H. Communie uyt de handen vanden Heere JESUS.

Soo daelt in noodt
Het Hemels Broodt!

Uyt

Vyt-leggingne van het voor-gaende sinne-beeldt.

O! *Godt die u voor-sichtigheyt*
Oock op het minste loofke spreyt,
Hoe claer bespeur ick t'alle kant
De Printen van u milde handt?
Ghedooght dat icker een van al
Een Weynigh over-Weghen sal.
VVie Wasser die by klaeren dach
Sulck Wonder als dit Wonder sach,
Dat eens heeft in 't ghesicht ghehadt
Augustus, en de Roomsche Stadt?
De Son die inden Hemel blonck
Hadd' rondsom eenen terWen-vronck,
Hadd' eenen krans van menigh aer
Die boorden, en die soomden haer;
En midden in het gouden licht
(Dat vloeyden uyt haer schoon ghesicht)
Soo docht my dat een aerken viel
Recht inden schoot van dese Siel.
VVel Wat is dit, sey ick terstont?
VVie sach oyt soo gheheymen vondt!
VoorWaer dit is jet onghemeen,
Het is jet groots al schijnt het kleen,
Dit is verr' boven mijn verstandt,
Verr' uyt den reyck van mijne handt.
Soo tasten ick al naer den sin,
En schoter vry Wat hersen in;
K'en sacher dach, noch schijnsel deur,
Dan als my quam dees' Maghet veur,

VVant mits dat die uyt Christi handt
Ghenoten hadd' soo Weerde pandt,
En met sijn Lichaem Was ghespijst,
Ick sey: nu sie ick Wat het Wijst,
Ick vat den sin, ick achter-hael
't Bedietsel van dit al-te-mael.
ROSALIA ô edel Maeght!
VVat jonst dat u den Hemel draeght!
Als in u Rotse Wordt ent-haelt,
Den Sone Godts die neder-daelt,
Die u spijst met sijn Vleesch, en Bloedt,
Siet Wat die Majesteyt al doet!
Dat eenen Cherub tot u quam,
En 't Lichaem Christi met hem nam,
VVaer dat niet een verheven stuck,
En voor u 't alder-meest gheluck?
Maer dat Godts Soon met eyghen handt
In plaets van eenen Af-ghesandt,
V met sijn Lichaem spijst, en voedt,
O Wonder jonst voor die't bevroedt!
Als Moyses eerst het Manna sach
Dat op den rijm gheregent lach,
Als Israël voor hongher-snoot
Las smorghens vroegh het Enghels broodt,
Naer sijne reyse door het Meir,
VVat blijschap had doen heel het Heir!
Wat vreught? Wat klanck? Wat bly gheschal?
VVat vrolijckheyt Wast over-al?
Ick Weet dat sulcke noyt nader-handt
En is ghebeurt in eenich Landt,
En dat het broodt der Wildernis
Noch heden een groot Wonder is:

Noch-

Nochtans vind' ick jet in dees rots
Waer met ick al dat Wonder trots,
Waer voor dat Aron ſtrijcken moet,
En dat is Chriſti Vleeſch en Bloet,
Dat van geen Enghels is ghehaelt,
Noch uyt geen rijcke Wolcken daelt,
Maer is van IESVS ſelfs ghebroght
Als hy dees Maghet heeft beſoght.
Seght my ô Enghels eer ghy ſcheyt
Waſt niet een aertſche ſaligheyt?
En een banquet heel Goddelijck,
Van gever, en van gifte rijck?
Ick meen dat doen haer rouw ſpelonck
Door glans ghelijck Robijnen blonck,
En dat den Hemel neder ſagh
Waer dat noch eenen Hemel lagh;
De gulde Son, de Silv're Maen
Die hadden gerne met ghegaen
Om eens te ſien die edel Maeght
Die IESVS ſulck een jonſte draeght.
Leert hier ô Siel u Weerdigheyt
Voor Wie dees ſpijs oock ſtaet bereyt,
Daer is een Son die u beſtraelt,
Daer comt een' aer' tot u ghedaelt,
V Wordt ghejont dat levende broot,
En dat de doot is vande Doot.
Ontfanght dit met een reyn ghemoet
Ghelijck als deſe Maghet doet,
Ah dat ghy Wiſt uyt deſe jonſt
Te trecken voordeel naer de konſt!
Ghy maeckten in uW' eenigheyt
Een Hof van alle Saligheyt;

Ghy ſoudt ghenieten trooſten-Wijn,
V hert ſou eenen Hemel ſijn.
O grooten Godt! ô Vader ſoet!
Die ons ſpijſt met u Vleeſch, en Bloet!
Ah! uWe liefde lieft den menſch
Verr' boven hop', en boven Wenſch!
Och jae! Want op dit Enghels Broot
En hebt ghy d'Enghels noyt ghenoot.
Ah! ſtelt dees jonſt voor eeuWich vaſt:
Blijft mijnen Weirt, ick uWen Gaſt?

HET V. CAPITTEL.

Begrijpt de treffelijcke, ende uyt-muntende Heme ſche jonſten beWeſen aen de H. ROSALIA *Eremitinne.*

DE H. ROSALIA wiſt met het go van de liefde ſoo rijckelijck alle hae wercken, te vergulden datſe den gantſch Hemel daer door uyt-ghelockt heeft, en t haere ſpeloncke ghetrocken. Hier door gh ſchiede dat ſy daghelijcks beſoght, ende b groet wierde vande Salighe Geeſten, en Heylighe Enghelen die met hun aenghenae gheſelſchap haer quaemen vernoeghen, verblijden. De Rabbinen willen ons W maecken dat de Coninginne Saba tot e proef-ſtuck van Salomons wijt-beroem wijſheyt twee bloemen gheſtelt heeft in h cynde van het Coninclijck Salet, d'ee verſch ghepluckt uyt den hof en d'ander ae

dic

dich, en naer't leven van ſijde ghemaeckt, en dat den Coninck het onderſcheyt terſtondt achterhaelt heeft met een bieken derwaerts te Laeten vlieghen dat op de waerachtighe bloeme is gaen ſitten ghetrocken door den ſoeten geur dieſe van haer verſpreyde.

Och hoe lieffelijck was den reuck, ende den geur van onſe bloem, onſe Rooſe? aenghenen die ſoete biekens, die lieve Enghelen daelden in deſe ſpeloncke om te ghenieten de aenghenaeme teghen-woordigheyt vande deſe H. Eremitinne? Hoe menichmael was die dorre, en rouwe Steen-Rotſe verſtelt als ſy die Heylighe Enghelen ſach comen vlieghen met korfkens vol van wel-riekende, ende Hemelſche bloemen om de H. ROSALIA daer mede te begiftighen, dat is om een Rooſe met Rooſen te vereeren.

Sy waeren ghepluckt inden ſelfſten hof. O Dorothea daer de uwe uyt waeren gheleſen, die ghy overſondt door eenen Enghel aen Theophilus die door dit mirakel verſterckt, en vercloeckt ſijn lichaem aen de tormenten, ſijn ziel gonck op-offeren aen het Chriſten gheloove. Maer hoe vremt en onverwacht ſcheenen hem de af-gheſonde bloemen vermenght met gout-gele appelen! Hy ſprack op-ſtaende voet met verwonderinghe, en boeſemden uyt deſe naer-volgende woorden:

O VVat vermaeck! ô wat een ſaeck!
Nu ick ghedenck door uwen ſchenck

O Maghet uw' beloften!
Wat rijcken Hof haelt deſen lof
Dat hy nu heeft een bloem die leeft,
En s'Winters tijt deeſ' often?
Het is Sprockel, den tijt is fel,
De Winter bijt, den haeghel ſnijt,
En nu te ſeynden Rooſen?
Het Landt is vael, de Bogaerts kael,
't Loof is gheſtort, jae feulje mort,
En appels verſch die blooſen!
O Enghel ſoet ſeght mijne groet'
Aen die ſchoon Maeght van wie gy draeght
Dees Herfts, en Lenten vruchten;
Ick weet 't haer danck, en hop' eer lanck
Daer ſy nu woont, en gaet ghekroont,
Te ſien haer hoofs-genuchten,
Seght hoe myn hert ontſteken wert,
En vlamt, en brandt naer dat ſchoon Landt
Daer ſy is in-ghetreden:
Mocht ick daer ſijn al-waert door pijn!
Door peck, en loot, jae felder doot!
Sa beul, daer ſijn mijn leden!
Sa, ſnijdt, en vilt ghelijck ghy wilt,
Kapt lit van lit, of braedt aen't ſpit,
Dit lichaem, 't is ten beſten:
K'en acht u vier als niet een ſier,
Noch dat ick ſterf, als ick maer erf
Den bloem-Hof op het leſten.

Theophilus dan nemende die uyt-gheleſe bloemen, ende ſchoone appelen, ende dae aen rieckende wierter ſoo door verſterck

dat hy vrijmoedelijck sy selven is gaen op-offeren om den lauwer-krans door de martelie te winnen. Ick keere tot ROSALIA.

Als de Heylighe Enghelen dan met heele korfkens bloemen af-ghedaelt waeren, op datse niet sonder vracht weder ten Hemel en souden keeren, soo vulden sy die met de aenghenaeme, ende wel-riekende ghebeden, en goede wercken, ende uyt-nemende penitentien van de Heylighe ROSALIA, ende den Hemel moeste bekennen datter op de aerde edele bloemen sijn om wie datter bloemen in den Hemel groeyen.

Boven dese Hemelsche jonste ô ziel, soo is de H. ROSALIA met een tweede noch ver-eert gheworden, want sy niet alleen besoght en wierdt van die schoone Hovelinghen, maer oock vande H. Maghet Maria Coninghinne van Hemel, en van aerde met haer liefkindt Iesus op haeren schoot alle beyde rijck van glans, en glorie vergheselschapt vanden H. Petrus, en den H. Paulus Princen der Apostelen. *Is daer het Hof daer den Coninck is*, soo was dese Rotse oock eenen Hemel. O wat een behaeghen naemen sy in dese vervaerlijcke Speloncke! wat al vreught schepten sy in dese H. Eremitinne! in dese edele Bloeme! hoe dickwils vvierdt op haer gheroemt? hoe dickvvils tot haeren lof ghesonghen? *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Mijne vrindinne is onder de Dochteren ghelijck een Lelie is tusschen de doorens.*

De Borgherije van het oudt , en vvijt-beroemt Dornick vervville-comden Ludouicus den XI. met een gouden hert vvaer in een silv're Lelie vvas besloten. Het Dochterken die hem de gift vereerde sey : *Sire, voor uwe Majesteyt is het hert van dese Stadt alleen open.* Dese schenckagie vvas rijck en kostelijck , vvordt nochtans on-verghelijckelijck over-treft van het goude brandende hert van liefde en van de Silv're Lelie van suyverheyt die aen Godt Almachtigh vande H. Maghet ROSALIA sijn op-ghedraeghen. Hier by ô ziel en can noch gout, noch Silver , noch Perlen, noch Diamanten op-ghewoghen vvorden , sy haelt alle die schaelen op naer de ghetuyghenisse vanden H. Geest selver : *Omnis ponderatio non est digna continentis animæ.*

Den soeten geur dan van dese H. Princesse heeft de H. Maghet ende Moeder Godts Maria verweckt datse dese H. Eremitinne met sulck een uyt-ghekipt gheselschap is comen besoecken.

O ziel die Hemelsche Borgherije en die Saighe Geesten die en sien niet naer de ghestoffeerde saelen, naer de goude Leiren, ofte gout-dradighe Tappijten. S'en worden niet afghelockt door de Pilaeren van jaspis, of Porphier die onder die Coninckljicke bouwen staen en sweeten. Neen voorwaer , neen : Maer daerse een suyver hert vinden en traenende ooghen daer comen sy nederdaelen, die maecken dat Speloncken en Kluysen kenbaer

sijn

sijn aen den Hemel als de vvereltsche Coninghen met hunne ghemaermerde Palleysen. Siet op vvat eenen hooghen trap van vveerdigheyt dese slechte vvooninghe van ROSALIA is ghereson, als de Moeder Godts Maria, als Iesus, als dese twee Princen neder-waerts spoedighen om een Hemeltjen verre buyten den Hemel te ghenieten Ist nu waer, dat ons schrijvers vol-acht-baerheyt hebben achter-ghelaten, dat den Reghen-boogh eenen Hemelschen reuck mede-deelt aen die bloemen daer sijn twee eynden op comen te daelen, wat eene besondere aen-ghenaemheydt moeter ghevloeyt sijn op onse Rosa, als haer de moeder van bermhertigheyt, dien waer-achtigen Reghen-boogh, boogh sonder pijl, maer vol van ghenade, met vernoeghen, en Hemelschen troost heeft comen over-storten?

Isser nu noch wel eenen hoogheren trap van jonste die wy konnen beklimmen? can daer jet glori-rijcker sijn als dat het Kindt Iesus haer niet alleen en heeft comen besoecken? maer selver eenen krans op het hooft ghestelt van Paradijsche Roosen ghevlochten? my dunckt dat al de blaederkens daer van, als soo veele tonghen, anders niet en vercondighen als dat ROSALIA is het puyck, ende de uyt-ghelesentheyt van allen de bloemen, en Roosen.

Laet ons nochtans alle dese heerlijcke gunst-bewijsinghen met noch jet heerlijcker gaen kroonen. Ick segghe dan dat de H. Ro-

SALIA van haere Speloncke ghemaeckt heeft het *Sancta Sanctorum*, daer niet alleen den opperſten Prieſter in en gonck by het Manna, over-bleefſelen vande Hemelſche ſpijſe daer Iſrael veertich jaeren mede ghevoedt was, maer dat Chriſtus ſelver ſich gheweerdicht heeft, en vernedert met ſijn eyghen handen de H. Communie, dat is, ſijn eyghen ſelven in deſe Speloncke aen de H. ROSALIA comen uyt-deelen. O goddelijcke gifte! ô goddelijcken ghever die in heyligheyt, en weerdigheyt over-treffen al watter buyten en binnen den Hemel wordt bevonden!

Hoe is u hert doen ô ROSALIA van blijſchap op-gheſpronghen! hoe wierdt uwe ſiele over-goten met vreught? Hoe ſwom u ghemoet doen in Heylighe ghenuchten! ô wat vierighe wenſchen hadt ghy doen in uwen boeſem? wat blijde traenen in uwe ooghen? wat Lof-ſanghen op uwe tonghe? alſdan wenſchte ghy om het Citerken van Eliſæus, om de Herpe van David, om den Orghel van Cæcilia, om de ſtemme van eenen Enghel, om het Muſieck vanden Hemel. Alſdan moght ghy in eene op-klimminghe uwer ſiele met de H. Agnes, die Perle vanden Roomſchen Edeldom, gaen ſinghen: *Lac, & mel ex ore eius ſuſcepi, & ſanguis eius ornavit genas meas.*

Vyt ſijnen mondt
Heb ick gheſont
Melck, en Honich ontfanghen,

En

En met ſijn Bloet
Heeft hy ſeer ſoet
Doen blooſen beyde mijne Wanghen.

Die Salighe Geeſten ſaghen malcanderen aen met verwonderinghe om de ſoetigheyt van u weſen, en de traenen van uwe oogen die als Silv'ren douw over u Enghels aen-geſicht quaemen rollen. Ende mits de H. ROSALIA ô Siel ſchier dach en nacht in Godts Lof ſanghen placht over te brenghen, ſoo en geeft het geen bedencken of ſy en heeft naer dit groot wel-daet gheſpannen allen haere ſnaeren, en op de naer-volghende wijſe gheſonghen : leert van haer dit liedeken met vrught en met vreught ſinghen.

LAet ons ô Ziel een liedt
uyt danckbaerheyt gaen ſinghen,
Op't Wonderlijckſte ſtuck
van alle Wonder dinghen,
Ah dat ick niet en heb
een Seraphinſe tongh!
De ſoetſte die daer oyt
van Chriſti liefde ſongh!
Want maer gheringhen lof,
en die vlieght langhs der eirden
Is om ſijn kleenigheyt
hier als van geender Weirden,
Het moet al Hemels ſijn,
en Enghels, jae noch meer,
Op dat het dienſtigh ſy
tot lof van deſen Heer.

Komt

Komt Enghels lieve ſchaer,
comt, bid ick, neder-daelen,
En brenght u chooren me,
voert af die ſoet' oxaelen,
T'! maeckt door mijn verſoeck
muſieck in mijn Speloncк
Soo aenghenaem als oyt
in uwen Hemel klonck!
't Is reden dat ghy hier
ſijt mildt in uwe conſten,
En dat ghy hoogh verheft
dees noyt ghehoorde jonſten,
Ick ſalder met verlof
dees dichten tuſſchen ſtaen
Ghedooght ô Enghels-Hof
dat ick com' achter aen.

Soo ſprack de H. ROSALIA, ende dieper en dieper daelende in haere ver-ootmoedighde nietigheyt, ontdeckte daer nieuwe goude aderen vande goddelijcke liefde, ende ſprack voorder met eene uyt-ſtortinghe des ghemoets:

O Heyligh Sacrament,
ô ſpijs van't eeuwigh leven!
Waerachtigh Vleeſch, en Bloet
in't avontmael ghegheven,
O Dierbaer Offerand'
eerſt bloedigh op Calvaer,
Maer nu tot s'Werelts trooſt
onbloedigh op't autaer!

O! Mau-

O! Manna met u comt
den hemel ſaemen daelen,
Op dat nieuw Iſrael
hier ſou zijn voedtſel haelen,
Had Moyſes immermeer
t'gheluck van ſulck een broot
Dat vol van ſaligheyt
ons reghent inden ſchoot?
Hier is dat Ieſus ſchuylt
ghelijck hy eertijts dede
Doen hy als pellegrim
naer Emaus quam ghetreden;
Als ick ſie op't autaer
de Remonſtrantie ſtaen,
Dan ſegh ick: t'is 't kaſteel
daer hy is inghegaen.
Hy die lagh op het ſtroy
in die kouw noortſche vlaeghen
Hy die aen't ſchandigh Cruys
met naeghels is gheſlaeghen,
Hy die in Hemel-rijck
ſit aen ſijns Vaders handt,
Die is Waerachtigh hier
in deſe Offerandt.
O Goddelijck Banquet
Waer aen te moghen dienen
Waer d'aldermeeſte eer
oock voor de Seraphienen,
Nu vlieghen ſy rondſom,
en met een Heyl'ghen nijt
Miſ-gunnen ſy ô ziel
dat ghy ghenoodicht ſijt.

Iae ghy, Want Wie zijt ghy?
een ſchepſel vol miſdaden,
En hy Godts Soon, en Godt
met gratie over-laden,
Wiens Majeſteyt dat maeckt
ſelf oock ſijn Enghels ſchouw.
Den Hemel is niet Weerdt
dat hy hem draeghen ſouw.
En die, die comt tot u
met duyſent rijcke gaeven,
Die comt met Vleeſch, en Bloet
u ſpijſen, ende laeven,
En daelt in uWe Siel
met Wat hy heyligh heeft,
Soo dat hy nu in u,
niet ghy in u en leeft.
Siet hoe de Majeſteyt
haer comt by u verlieſen,
Als ſy gaet uWe Siel
dat kleyn vuyl huyſken kieſen?
En uWe arremoed'
begifticht met haer goet,
VoorWaer het is te veel
dat Godt de menſchen doet.
AlWaer de aerd' van gout,
de zee van edel Wijnen,
De boſſchen van kaneel,
de berghen van Robijnen,
Noch Waer de Werelt dan
met ſoo veel prachtich goet.
Niet Weerdich dat hy daer
ſou ſtellen eenen voet.

De

De Cherubinen ſelfs
die gaen hun vleughels recken,
En door een heyl'ghe vrees
hun aenſicht daer met decken,
Soo groot is deſen Godt,
ſoo hoogh zijn Majeſteyt,
En ghy die hem ontfanght
hoe ſlecht zijt ghy bereyt?
Als Petrus ſagh den boot
met viſſchen over-laeden,
Soo viel hy hem te voet,
en badt ſijns lijfs ghenaeden,
En ſey met eenen ſucht:
O Heer ſcheyt doch van my,
Want ghy een ſondigh menſch
hebt ſtaen aen uwe ſy.
Siet tot Capharnaum
den Capiteyn eens ſchroomen
Als IESVS ſey dat hy
Wouw t'ſijnen huyſe comen,
Soo dat hy heel verbaeſt
met alle eerbiedingh ſprack:
k'En ben niet weerdigh Heer
dat ghy comt in mijn dack.
Sy woeghen hunnen Niet
met ſijn on-eyndigheden,
En ſaeghen hoe ſijn ſchael,
hoe diep ſy gonck beneden,
Godt ſtellen by den Menſch,
't verſchil dat is te wijt,
O Siel daer gaet veel toe
eer ghy hem weerdigh ſijt!

Al koſt u Salomon
den tempel over-laeten
Verciert met Ceder-hout,
bedeckt met goude plaeten,
Dat rijck, dat edel ſtuck
ſoo konſtich over al
Waer voor ſijn Majeſteyt
koos eenen vuylen ſtal.
O Godt Wat is den menſch,
Wat kan u daer behaghen,
Dat ghy u hert op hem,
en ooghen hebt gheſlaghen?
Het is u louter jonſt,
het is u hemels vier
Dat ghy u ruſtplaets kieſt
by een ſoo ſnoodigh dier.
Wel aen dan Chriſten menſch
Wilt ſoo u Siel bereyden,
Dat als hy by u comt
geen oorſaeck vindt van ſcheyden,
Gheniet u groot gheluck,
ghebruyckt dit ſaeligh lot,
Wie had voor ſijnen gaſt,
voor ſpijs oyt ſijnen Godt!
Wie is als onſen Godt
meught ghy met David ſinghen?
Die in het hooghſte Woont
daer d'Enghels hem omringhen
En kent ſich niet te goet
ſijn ooghen neer te ſlaen,
Op ons die Wormen ſijn,
en naer de Wormen gaen.

Hy neemt ons uyt het ſtof
niet Weerdigh om te tellen,
En gaet, hoe ſlecht Wy zijn,
ons by ſijn Princen ſtellen,
Iae hy ghenaedight ons
al verr', al verr' voor haer,
Al of den Hemel hier,
en daer de aerde Waer,
O Siel koſt ghy nu eens
gheheel in traenen vloeyen
Om u onWeerdigh hert
in deuchden te doen groeyen!
Och dat verduldigheydt,
en vrede in u ſtont,
Dat hy daer ſuyverheydt,
en liefde binnen vondt!
Men acht hier ſijd', noch gout,
noch oock de fijnſte kanten,
Noch perlen om den hals,
noch 't hooft vol diamanten,
Hier dient een ſuyver hert,
hier geldt een reyn ghemoet,
Toont vrij van buyten rijck,
maer zijt van binnen goet.
Al draeght ghy ſacht fluWeel,
en edele ſattijnen,
Al gaet ghy in u pan,
en Hooffche armoſynen,
Noch is hier 't ſchoonſte ſtof
dat ghy u acht voor ſtof,
Och jae, d'ootmoedigheyt
haelt hier den meeſten lof.

Eer ghy dan den Autaer,
en dit banquet komt naecken,
Soo proeft u ſelven eerſt
om u bequaem te maecken,
En bidt dat Godt u ſchenck
ſijn gratij u cieraet,
Op dat ghy met het kleedt
des bruyloffs ſitten gaet.
Och dat ghy waert ſoo ſchoon
ghelijck der ſonne ſtraelen,
Ghelijck het Firmament
de flickerende ſaelen,
Koſt ghy, maer wat wenſch ick!
zijn als Godts eyghen throon,
Want hy die in u ruſt
dat is Godts eyghen Soon.
Ten minſten mijne Siel
had ghy die ſpecerijen
Die Magdalena droegh,
en Iudas gonck benijen,
Hadt ghy het droef ghemoet
van dien Publicaen
Die niet een oogh alleen
dierf naer den Hemel ſlaen.
Komt Enghels my tot hulp,
komt met u neghen Chooren,
Laet hier u ſoete ſtem,
en blijde ſnaeren hooren,
En belght u niet mijn hert
ſoo vuyl als eenen ſtal,
't Muſieck is voor den Heer
die by my ruſten ſal.

't Muſieck is voor den Heer,
komt hem in my begroeten,
Ah! Wilt met uWen lof
mijn boerſheyt Wat beſoeten!
Verſchoont dat my ghebreckt,
Weirt dat in my miſhaeght;
Want hy is de fonteyn
Waer naer mijn herte jaeght.
En ſoo ick hem als nu,
noch meer mael magh ghenieten,
Soo ſal hy dit kout hert
Wel haeſt in brandt gaen ſchieten;
Want of de menſchen maer
van ſtof, en aerd' en zijn,
Hy maeckt, alſt hem belieft,
van elck een Seraphijn,

Ende dit al-temael beſluytende met grondt-hertighe woorden, en vierighe wenſchen, ſoo ſey ſy:

Ick danck u grooten Godt;
ah! had ick duyſent tonghen
Die niet als uWen lof,
en uWe goetheyt ſonghen!
Een heb ick metter daet,
millioenen met den Wil;
Dus ſWijgh' ick door ghebreck,
niet door begeerten ſtil.

Soo ſongh de H. ROSALIA ô Siel, naer dat ſy uyt de handen van Chriſtus ſelver de H.

Communie ghenut hadde. O dat ghy dierghelijcken toon oock wist te vatten, wanneer ghy weder keert van de tafel des Heeren, ende ghespijst zijt met het Broodt der Enghelen!

Dese Hemelsche jonsten versterckten de H. ROSALIA seer in dese eenigheyt daerse dickwils menighen herden strijdt teghens de duyvelen moest uyt-staen. Edoch, soo ick mijn ghevoelen hier oock op magh segghen, ick gheloof dat de meeste verkloeckinghe haer quam van het nutten van het Lichaem ons Heeren. Ghelijck sy segghen, dat als ymandt met het bloet van eenen Leeuw is bestreken, dat hy dan is buyten alle ghevaer van in bosschen door eenigh wilt dier aen-ghegrepen te worden, om dies-wille datse het bloet van hunnen Koninck riecken, uyt wiens eerbiedinghe sy hunne tanden, en klauwen t'huys houden; soo liep het af met de H. ROSALIA sittende als eenen Daniel onder die briesche nde Leeuwen, ende helsche draecken.

Eer ick hier op-houde, ende mijn riemen in-haele, soo leert ô Siel waer dat ghy de beste waepenen moet soecken ten tijden van bekoringhen, en aen-vechtinghen. Ons leven is eene oorloghe op der aerden, en even-wel en ist geenen krijgh daermen vecht met blauw erwetten. Onse vyanden zijn fel, hunne tornigheyt is groot, den strijdt duert langh, dies-volghens voor-siet u van waepens die weiren, en deiren, en strijdt vromelijck onder den standaert vanden ghekruysten IESVS; seght:

Ick

Ick kom' te veldt als eenen Heldt;
Want Heer u Bloedt dat gheeft my moet:
Dus wie ghy zijt, sa komt ten strijt,
Ick acht de hel nu kinder spel.
Sa, sa, komt voor, ick slaender door,
En win de kroon voor mijnen loon;

Nemt dese gheschiedenisse ô Siel hier op noch mede binnen Roomen wasser eenen soo dapper op sijnen vyandt ghebeten, dat hy alle vlijtighe boosheyt aen-weyndē om een eynde van sijn vraeck-sucht, en van des anderens leven te maecken. Hy verwachtede hem tot dien eynde eens in een doey straetjen, ende soo hy aen-quam, schoot hy hem in als eenen bloct-dorstighen wolf, en willende hem met eenen moort-priem herten, soo voelt hy sijn handt en erm met eene lammigheyt ghesla-gen, waer op roepende; sey hy: O ghy schelm wat draeght ghy over u voor tooverije? hy antwoorde: *Christum fero. Ick draegh het lit-baem Christi*, want hy recht te voren ghe-communiceert hadde, soo verwon hy sijnen vyandt. *Ianus Nicius Exemp. 19.*

Ghelijckse de H. ROSALIA oock heeft ghewonnen. Laet ons nu eens voorder sien hoese de kroon heeft behouden.

De ſalighe doodt, en het ont-ſlaepen inden Heer vande H. ROSALIA.

Wech met u Seyſſel,
Hier valt geen meyſſel.

Vyt-

Vyt-legginghe van het voor-gaende sinne-beeldt.

AL is u macht, ô felle doot!
Al is u Heerschappij soo groot,
Dat ghy't met uwen bogh van stael,
Met uwen schicht velt altemael;
Nochtans besnijdt wat uwen roem,
Want siet hier staet een teere bloem
Die uwen Seyssel scherp, en fel
Niet meer en acht als kinder-spel.
Daer is jet, hoe u pese slaet,
Daer uwen pijl niet door en gaet,
Het scheut-vrij hert dat dese Maeght
ROSALIA *van binnen draeght,*
Dat is on-quetsbaer, onberoert,
Om dat het hooghe naemen voert,
Als JESUS, *en* MARIA *zijn,*
Die weiren boogh, en schicht, en pijn.
Wie dat ROSALIAM *hier siet,*
Die seght: Sy slaept, en doet sy niet?
De aerde is haer ledikant,
Haer hooft rust op haer rechter-handt;
Sy slaept, naer dat haer Wesen wijst,
Ghelijck een Roos die neder rijst.
Sy houdt het Cruys op haeren schoot,
O! dat is sterven sonder doot!
Nu siet ghy Siel wat dat bediet
Het geen dat in den hof gheschiet;
De doot die met haer Seyssel swaeyt,
En jonck, en oudt daer henen maeyt,

En al wat leeft, te neder hackt,
Die wordt hier wel te keur ghetackt,
Sy sagh hier een fris Rooſken ſtaen,
Daer viel dit Spoock ſoo happigh aen;
Doch als hy die nu plucken wouw,
De Liefde die haer was te gouw,
Die vloogh haer in, dat hyſe joegh,
En met ghedoornde Rooſen ſloegh,
En prickelden haer dat het klonck,
Soo dat ſy vlijtigh ſtuyven gonck,
En 't Roosken bleef ghelijck het was,
Ter tijt dat haer Godts Liefde las,
Die deſe Bloem vol geur en lof,
Ver-eerden aen het Hemelss Hof.
O Roſa, ô ROSALIA!
Laet ons nu vry Alleluia,
En ſinghen met een ſoete ſtem
Voor u den blijden Requiem.
Laet ons gaen ſtrooyen eglentier,
En groene kranskens van Laurier:
Laet ons gaen haelen Bloem-ghewas,
Het ſoetſte dat oyt Flora las;
Pluckt Herderkens, pluckt Rooskens af,
En wat den ſchoonen Lenten gaf,
En weirt van deſe Ieſus Bruydt
Den Lijck-cypres, en droevigh kruydt,
En bleecke traenen, en beklagh,
't Is heden al te blijden dagh,
Hier is geen ſterf-huys vol verdriet,
Neen, 't is een Bruyloft ſoo ghy ſiet.
ROSALIA lagh of ſy ſliep,
Wanneer dat Godt haer ziele riep,

Haer ziel van deughden ſchoon, en rijck
Die riep hy in ſijn Hemel-rijck.
En is dees doot dan niet wel ſoet?
Daer't is een doot die leven doet?
Een doot, doch ſonder pijn, of leet,
Een doot in't wit Sattijn ghekleet,
En die met goude pijltjens gaet,
Haer pees is eenen ſijden draet;
En 't Silvre Booghſken dat ſy draeght,
En ſchiet noyt ymandt dat hy klaeght:
Het zijn door-ſcheuten ſonder pijn,
't Is ſterven ſonder lijck te zijn;
Ghelijck't ROSALIA *gheſchiet,*
Die ſterft, en voelt het ſterven niet.
O jeudigh lijck! ô ſchoone doot!
O Ziel dat u ſulck pijltjen ſchoot!
Een pijltjen ſonder bitterheydt,
En dat ons recht in glorij leydt:
't Waer wel te doen ô ziel, och ja,
Waert ghy ghelijck ROSALIA,
Waert ghy ſoo ſuyver van ghemoet,
Oodtmoedigh in ſoo edel Bloedt,
Waert ghy verduldigh t'allen tijdt,
Waert ghy kloeckmoedigh inden ſtrijdt,
Waert ghy als ſy in deught volmaeckt,
Ghy wierdt met haeren pijl gheraeckt.
S'en ſterft niet als een ander menſch,
Maer heeft een doot voorwaer naer wenſch,
Een doot ghelijck den Phenix heeft,
Die weder uyt ſijn aſſchen leeft;
Iae min of meer als Phenix doet,
Die kruyden haelt in over-vloet,

Caneel, en ander riekend' hout,
Daer Phenix sijnen nest af bouwt;
Daer Phenix dan in vlammen staet,
Die door sijn doot naer 't leven gaet:
Soo las dees Maeght van langher handt
Al specerij tot desen brandt,
Al deught op deught heel geurigh-soet,
Daer toe een maeghdelijck ghemoet,
Dan noch een hert vol van Godts minn'
Dan noch een kroon van Coninghinn',
En scepter van een Keyser-rijck:
Waer vielder erghens rijcker lijck?
Waer Wasser erghens soeter doot?
Als die door liefde d'ooghen sloot?
Iae quaelijck sloot sy haer gheslicht,
Of vondt haer stracks in't eeuwigh licht.
Ick wensch, ô Siel! aen u, en my
Een doot soo fraey, soo soet, soo bly,
Ah! dat ons niet en valle suer
Die laetste, en die banghe ur'!
O Enghel die my staegh bewaert,
Weest in die ur' mijn Sauuegaert,
Laet komen teghen my die wilt,
Als ick schuyl achter uwen schilt.

HET VI. CAPITTEL.

De H. ROSALIA *vol van goede wercken, en Heylighe verdiensten is al slaepende inden Heere gaen rusten.*

ALs de biekens haer stroeyen Kasteeltjen vol ghepropt hebben met Honich en wachs,

wachs, wetende datter alſoo veel hanght aen de bewaeringhe als aen de vergaederinghe, ſoo gaen ſy de twee poorten, of inganghen rondſom bewercken met het ſap van bittere kruyden, ten eynde ſy de weſpen, en horſelen, ghewiſſe Honich dieven, door de bitterheydt ſouden af-wijſen, ende alſoo haeren bloemen-roof, ende ſomerſchen ooghſt ſouden verſekeren. Uwe deughden ende uwe verdienſten, ô H. ROSALIA, en vervulden niet alleen u herte, maer ſelver uwe heele Speloncke. Wat was het dan te verwonderen dat ghy u altijt begaeft tot herde en ſwaere lijfcaſtijdinghen, tot haeyre cleederen, tot diſciplinen, tot roeden, en ketenen? want die dienden u voor een orientaelſche Coloquinte, wiens bitterheyt onverdraeghelijck ſoude zijn aen die helſche geeſten.

In deſe Speloncke dan, ô Siel, dat is, in het kluyſken van penitentien, in het Cabinet van deughden, in het oxael van Lof-ſanghen, in die Goude Mijnen van Godts liefde was de H. ROSALIA dagh ende nacht beſigh om ſchatten te vergaderen, die noch van de motten op-ghegheten, noch van de dieven gherooft en worden. Gaet eens ô Siel, gaet een Pelgrimagie doen tot deſe Speloncke om door haer exempel in vierigheydt aen-te-nemen, om door het aenſchouwen van haere onvermoyelijcke Godt-vruchtigheydt eenen ſpoor-ſlagh te gheven aen u traegh ghemoet. Vraeght ghy waer langhs dat ghy den wegh

tot haere kluyſe moet nemen? En peyſt niet dat het hier gaet ghelijck wy van de Coninginne Semiramis leſen. Deſe had boven op een on-ghebaende rotſe doen ſtellen haer beeldt: het welck op dat het beter ghevonden ſoude worden, ſoo had ſy onder-weghen verſcheyde beelden van Hovelinghen, ende loffrouwen doen uyt-kappen, die al-te-mael met de handen weſen waer langhs dat den wegh liep om tot de Coninginne te gheraecken. Aen-wijſers ende leydſ-mannen, ô Siel, en ſult ghy hier geen ander ont-moeten als haere deughden, ende goede wercken, dat zijn haere Hovelinghen die u op deſe Coninclijcke Princeſſe ſullen uyt-brenghen:

Binet. de amore Dei.

O Siel ſoo ghy het gheluck hebt van haer te aenſchouwen, en ſoo ghy dan t'eenemael cont veranderen in ooghen, ſoo weet ick dat ghy niet langh daer naer ſult wenſchen t'eenemael te veranderen in tonghen, en dat ghy tot haeren lof ſult beginnen te ſinghen.

O ſchoon, ô claer, ô Maeghet reyn!
Veel ſuyverder als een Fonteyn!
ROSALIA ô edel ſpruyt,
Die al de edelheyt beſluyt!
De gulde Son, de Silv're Maen
Die moeten voor u ondergaen;
De Bloemen vanden ſchoonſten Hof,
Beroofde ghy van haeren lof.
Den Diamant, en den Robijn
Verduyſtert gy door uwen ſchijn:

Aen

Aen u moet wijken het Criſtael,
Ghy blooſt al ſoeter als Corael.
Den luyſter van het gierigh gout
Die wort door uwen glans verflout,
De Mijnen vanden Indiaen
Die ſchamen neffens u te ſtaen.
De Cederboomen t'uwer eer,
Die buyghen haere tacken neer;
Den Lauwerkrans gheeft u de handt,
En ſeght, dat gy de Kroone ſpant.

Deſen Lof-ſangh, ô Siel, valt t'eenemael uyt met de weerdigheyt vande H. ROSALIA, en eerder ſal u ontbreken wel-ſprekentheyt tot haeren lof, als haer ſtof van lof, ſoo menigh-vuldigh, en over-vloedigh zijn haere deughdē. Den ooghſt dan van haere herte heyligheyt begoſt t'eenemael te rijpen, eñ haer herte, (dat alleen met het ſpits, ende onder-punt de aerde raeckte, en met de bovenſte breedde vlamde op-waerts naer den Hemel) was ghelijck den ſchoonen Paradijſ-Voghel, die naer den eyſch van ſijn natuer geerne ſwiert boven die witte wolcken ontrent den azueren Hemel, houdende het voor een groot ongheluck hier beſloten te zijn ontrent de aerde; dat hy dan met ſijnen droef-ſuchtighen ſanck oock is betuyghende: ſoo gongh het met de H. ROSALIA, wiens hert als eenen echtighen Paradijſ-Voghel altijt op-waerts ſteygerde, en voor een ſpellen-hooft vanden Hemel geerne de gheheele aerde ſoude verwiſſelt hebben.

Seght my eens, ô H. Princeſſe, hoe dickwils dat

dat ghy verſucht hebt met den H. Auguſtinus:

Soliloq. cap. 1. *Oſtende te mihi conſolator meus, videam te lumen oculorum meorum, veni gaudium ſpiritus mei; videam te lætitia cordis mei. Diligam te vita animæ meæ. Appare mihi delectatio mea, ſolatium meum dulce Dominus Deus meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ.*

GHelijck een Hert te Waeter ſnelt,
En dorſtigh vlieght als over 't velt,
En ſchiet voor-by ſoo menigh boom
Tot dat het Wint den Silv'ren ſtroom,
Soo voel' ick dat mijn ſiele draeft:
Waer die ô Godt van u ghelaeft!
Ah mocht ſy doen den laetſten ſpronck!
Op dat ſy t'Hemels nat eens dronck!
Eylaes Wat maeck' ick langer hier!
Ick Word' verteirt door innigh vier!
Want naer dat my u liefde ſchoot,
Was 't leven my een ſtaeghe doot.
Treckt my dan, bidd' ick, uyt dees pijn,
De doot ſal my een leven zijn.

Dat waeren de ghewoon'lijcke ſuchten, en de vierighe wenſchen van ROSALIA, die gheduerigh vlamde naer de Fonteyne der levende waeteren. Doch wat was het wonder? ſy was al dickwils ghetreft met den pijl daer ghy naderhandt, ô Seraphinſche Moeder Thereſa, mede waert gheſchoten, en dieſvolghens mocht ſy met u ſinghen:

Ay que larga es esta vida!
Que duros estos diestierros!
Esta carcel, y estos hierros!
En que esta el alma mettida!
Solo sperar la salida
Me causa vn dolor tan fiero,
Que muero, porque no muero.

De menschen in dit leven ô Ziel die zijn ghelijck aen de vier elementen, onder de welcke die het meeste licht hebben, zijn de edelste, en naer de maete van edelheyt hebben sy een ghenegentheydt om op-waerts te rijsen. Het waeter heeft meer lichts als de aerde, de locht meer als het waeter, het vier meer als de locht, dies-volghens is dit het edelste, ende bespeuren daer in oock den meesten drift om op-waerts te klimmen. Het herte dan vande H. ROSALIA, daer de aerde niet een veesken aen en had hanghen, maer was van louter, en enckel vier ghegoten, dat en kost in dese werelt niet langher rusten, dat vloogh op, dat veroorsaeckte ont-geestinghen, dat dede haer seggen als sy die goddelijcke beswijminghen voelde aen-comen: *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Onderset my met bloemen, geeft my een steunsel van appelen, want ick beswijcke door liefde.* Of sy wilde segghen: O wanneer sal die langh-ghewenschste doot in haer witt' Sattijnen cleedt met haer gulde pijltjen tot my comen, niet om een wonde, maer alleen een streepken in mijn hert te snij-

den

den, ende ick en sal van't sterven, dat de andere soo bitter valt, niet meer wercks maecken, dan of ick door een groen glorietteken gongh' om in eenen Bloem-hof te wandelen.

Den Hemel dan heeft ten leſten goedt ghevonden de aerde van ſulck eenen rijcken ſchat te gaen berooven, waer op de Enghelen zijn af-gheveirdight. Sy voelende datſe de laetſte ure mede-brochten, heeft haer op de aerde neder-gheleyt, ghebruyckende haer rechterhandt voor een oor-kuſſen om het hooft daer op te laeten ruſten, ende haer ſlincker-handt legghende op haeren boeſem, waer in dat ſy had haer Rooſen-hoeyken, ende een Crucifix, ſtellende haer niet om te ſterven, maer als om wat te ruſten, is inden Heer ont-ſlaepen.

Hoe wel ſonck hier van uwe herpe ô David: *Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum eius. De doot der Heyligben is koſtelijck voor de ooghen des Heeren.* Heliogabalus ſpronck van eenen Tooren, en viel op Diamanten en Robijnen om koſtelijck te ſterven. Ah! hoe veel koſtelijcker is de doot van ROSALIA die voor haer ſterf-bedde een rouwe klippe heeft verkoſen, hier lagh een koſtelijcke ziel op ſlechte ſteenen, maer daer een ſlechte ziel op koſtelijcke juweelen.

O Enghels ſoet! ô lieve ſchaer!
Vlecht uWen krans doch rondſom haer,
Beſluytſe met dit bloem-gheWas,
Dat uWe handt naeuW-keurich las.

Ten

Ten is geen doot: neen, seker neen,
Of ist een doot, s'is onghemeen.
Ghelijck een bloem (als sy van verr'
Siet rijsen op de avondt-sterr)
Haer Roosken toe-luyckt voor den nacht,
En op de Son weer s'morghens lacht,
Soo sluyt dees Maeghet haer ghesicht,
Dat stracks verwacht het Hemels licht.
Mits sy dan soo scheyt sonder pijn,
En mach hier wee, noch klachten sijn,
Speelt Enghels dan met blijden toon,
En hoe dees Maeght beklimt den troon.
En uyt den droeven tijt verscheyt,
En treckt in die bly eeuwicheyt.
Weirt grooten Godt den banghen schrick
Van ons den laetsten ooghen-blick:
My heught noch van Hilarion
Die door sijn deught blonck als een Son,
Die heel het Landt Egypten deur
Van sticht-baerheyt dreef soeten geur,
Soo dat het eenen Enghel scheen
Hoe wel bekleedt met Vleesch en been.
Des niet te min siet sijnen strijdt,
Vwat straffen door-ganck dat hy lijdt:
Sijn siel is vol van bangicheyt
Als eenen die wan-hopigh scheyt
Hy sey: wat schroomde mijnen geest,
Die Godt ghedient hebt, en ghevreest?
Dat dien schroomt, en schudt, en beeft
Die als een beest in sonden leeft:
V waght de rust, u waght de vreught
Gaet, pluckt de vruchten vande deught.

Hoe ſaeligh is die, als hy ſterft,
Die ſulck een ſoete doot verwerft!
Want ſulck een lijck geen lijck en heeft

Dat vol van vaſte hop' noch leeft,
Gunt ons dit oock ô grooten Heer!
Daer toe een kroon, en dan niet meer.

Dit is ô Siel het eynde van haer ſaeligh leven, en het beginſel van haer ſaeligher glorie, glorie, ſegh ick, want naer dat ons de outſte, ende gheloof-weerdighſte ſchilderijen van Sicilien betuygen, ſoo is ſy op ſtaende voet ghekroont met verſche Rooſen hant aen hant met haeren Enghel bewaerder, die (oock dierghelijcken krans op't hooft hadde) inde Hemelſche Bruyloft inghetreden, daer ſy inder eeuwigheyt ſal ſingen het Liedeken dat niemandt en kan ſinghen als de reyne Maeghden.

Op wat manier de Enghelen haer heyligh

lichaem in deſe Speloncke hebben begraeven, dat ſal ons het naer-volghende Capittel breeder ont-vouwen, onder-tuſſchen ſie ick daer eenen herder ontrent de rotſe die verwittight ſijnde door het Hemels Muſieck van het ſaeligh overlijden, wil den naem vande H. ROSALIA bekent gaen maecken, en doen vereeuwen. En ſtoot u daer niet aen ô Siel als ghy hoort dat hyſe den naem van Coninginne, Goddinne is ghevende, hy en ſchijnt gheen andere taele gheleert te hebben: als de taele van eerbiedinghe, hoort hem ſpreken, en verſchoont ſijn ghebreken:

Al ben ick maer een Herders ſoon,
En niet als booy, en ſtrooy ghewoon,
Al draegh ick eenen groven pij,
En mijnen knapſack aen de ſy,
Al heb ick ſoo een plomp verſtandt
(Ghelijckmen buyten vindt op't landt)
En ſelden in de ſchool verkeert,
Nochtans maeckt my dees doot gheleert.
Die ſchoot in my een nieuwe vonck,
Die ſchielijck my in't herte ſonck,
En my met ſoete krachten dreef,
Tot ick jet van dees Maeghet ſchreef.
En ſouw ick niet? Daer t'allen tijdt
Mijn ſchaepjens ſijn door haer bevrijdt?
Want van de ur' dat ſy hier quam,
En in de rots haer wooningh' nam,
En had ick noyt in mijnen ſtal
Noch hittigh ſeer, noch ongheval:
Dat meer is, 't ſchijnt dat deſe Maeght
De Wolven heeft uyt't landt ghejaeght,

Die elders nu een vette beyt,
Nu weer een langh-ghehaeyrde geyt,
Dan lammers grepen uyt den hoop,
En ſnelden ſpoedich op den loop:
Hoe dickwils is haer klip beſtraelt?
Hoe menigh Enghel daer ghedaelt?
Den Hemel quam ten Hemel af,
Die voedtſel haer, en bloemen gaf.

Ah! wat Muſieck? wat ſnaeren klanck
Heb ick ghehoort heel daeghen lanck?
Ey wat ick hoorden voor, of na,
't Was al lof van ROSALIA.
Gaf haer den Hemel dan dees eer?
Soo wordt het oock eens mijnen keer;
't Is meer als tijt, ô mijn ghemoet!
Dat ghy haer jet ter eeren doet.
Dus wil ick deſe Coningin
Verkondighen te boſch-waert in;

Ick wil gaen drucken in het wout
ROSALIAM op al het hout.
Ick wil haer printen in het groen,
Dat plachten Herders al te doen;
Want sy was d'aldersoetste Maeght,
De soetste die gh'u leven saeght.
Ick sal, ick kan, ick wil, ick moet
Verheffen haer op staende voet,
Dus wil ick gaen van boom tot boom,
Soo hier, als aen den water-stroom.
Wat kan een Herder beter doen
Als haer verbeelden in het groen?
Op dat sy in de herten wast
Ghelijck in desen rouwen quast.
Op dat sy groeyt in elcken mensch
Ghelijck ick op dees boomen wensch,
Nu wild' ick wel dat elcken tack
Niet anders als dees Maeghet sprack:
Nu wild' ick wel dat haeren naem
Op elck lof ghewassen quaem,
En datmen sulcke vrughten vondt
Op welcker schell' dees Maeghet stont:
Dat jeder kern' een herte was
Waer in men dese Maeghet las;
De boomen waeren noch soo schoon,
De tacken hadden beter toon,
Het jeudigh loof stont noch soo dicht,
De schell' had eens soo bly ghesicht,
Want dan waer haeren schoonsten bloos
Den naem van dese soete Roos.
Al was de kern dan noch soo kleyn,
Men souse prijsen soo ick meyn,

De vruchten ſmolten inde mont,
En Waeren noch ſoo ſeer gheſont,
Ick quam noch eens ſoo lief in't Wout,
Ick Waeckte ſnachts noch eens ſoo ſtout,
Als ick ſou Waecken by dit loof,
Dan vreeſden ick geen Wolven-roof.
De tacken die daer boven ſtaen,
En ſou dan geenen blixem ſlaen,
Te moghen eten van dees vrucht
Waer mijnen Wenſch, en mijn ghenucht.
Van elcke kerne nader-hant
Groeyt in het boſch een nieuWe plant,
Soo dat ghy haeſt door heel het Wout
Niet als dees Maeghet vinden ſout.
Dan Waer dees Maeghets naem bekent,
Dan ſou ſy leven ſonder endt.
Dan Wild' ick als ick ſterven ſou,
Dat ſy mijn doot verlichten WouW!
En Wierdt daer neffens my gheplant,
Van Waer het loof rees in het ſant
Ick ſey ſoo menigh loofje viel:
ROSALIA *helpt mijne ſiel.*
ROSALIA *ô edel Maeght!*
Toont dat ghy voor my ſorghe draeght,
En ſtaet my by in mijnen noot,
Ghelijck ick u eer naer u doot.

Dit ſaeligh ontſlaepen inden Heer vande H. ROSALIA behoorden te minſte in ons te verwecken eene ghedaghteniſſe van onſe laetſte (die kan weſen de naeſte) ure. Wy moeten ô Siel alle vlijtigheyt aen-wenden om oock een ſaelighe doot te hebben voor onſe vrindinne, ghelijck het ghebeurde aen den alder-

gheleerſten P. Franciſcus Suares, die in ſijn uyterſten vol blijſchap liggende, ſey: *Non putabam mortem eſſe tam pulchram. Ick en wiſt niet*, ſey hy, *dat de doot ſoo ſchoon was*. Sy is ſchoon voor den rechtveerdighen, en die met een reyn en ſchoon hert die ont-moeten een goet leven is altijt den rechten wegh tot een goet ſterven, in teghen-deel een quaede doot is den Echo, en weder-galm van een quaet leven ghelijck die vlas rockt, vlas ſpint en die kemp rockt kemp ſpint, ſoo valt het van ghelijcken uyt met den draet van ons leven.

Eene ghedueríghe ghedachteniſſe dan van de doot is altijt ſaeligh, daerom beſtaet het oock met goede reden dat de doot en den Baſiliſcus aen malkanderen worden verghelecken, want ſiet den Baſiliſcus u eer ghy hem ſiet, ſoo moet ghy ſterven; maer ſiet ghy den Baſiliſcus eer hy u ſiet ſoo moet hy ſterven. Siet wat een voor-deel datter is in d'een d'ander voor af te ſpieden! De ghelijckeniſſe is klaerder als dat icker eenigh licht moet neffens ſtellen. Laet u dan ô Siel dees waerſchouwinghe diep in het hert ſincken, op dat u een doot mach ghebeuren als was die van den ſaelighen Gerardus broeder vanden H. Bernardus die van hem ghetuyght dat hy vande Religieuſen gheroepen wierde op dat hy ſoude komen hooren den blijden ſangh van Gerardus doen hy lagh op ſijn ſterven, hy ſcheyden ghelijck den witten ſwaen, en wiert vervrolijckt als hem al dat ſijn bloet van ſijn goede

weeken rondsom het hert quam gheschoten. Leeft ô Siel altijt soo op dat de om-staenders naer dat ghy inden Heer sijt ont-slaepen, van u moghen segghen: *O Wat eenen schoonen dooden!*

Aen sulcke eene schoone doot sal waerschijnlijck tot sijn groot nae deel mistrouwt hebben sekeren persoon van staet, den welcken siende dat de handt vanden wijser sijn ure van scheyden begost te naerderen, sey dese woorden. *Paululum præuentus sum. Ick ben een weyuigh verhaest.* Dat hy noemde een weynigh, dat en schaede hem niet weynigh. Onghetwijffelt had desen sijn voor-sichtigheydt te kort ghedaen, en sou veel beter beraeden geweest hebben, hadde hy sijn boecken effen gheschelt, eer den tijt quam van rekenen; dan had hy met u David tot sijnen troost moghen singen: *Paratus sum, & non sum turbatus.*

Cressolius fol. 100.

Diesvolghens ô Siel ist dit eenen grondtreghel voor alle menschen: *Disce mori. Leert sterven*, op dat ghy, alst op een nijpen komt, de konste hebt van wel te sterven. Eene kleyne ghelijckenisse kan ons hier in een groote verlichtinghe gheven. Ick sal u hier ô Siel selver rechter van de saecke stellen. Ghenomen datmen aen eenen huysman, die by gheval in Schutters-Hof quam, boogh en pijl in de handt gaf, en dat met sulck een straf bespreck, dat hy of het doel-wit met den eersten scheut sal treffen, of wel dat hy het leven, sal verbeuren, desen huysman verstaende de scherpe conditie die antwoordt: *Ick en wil niet schieten.*

D'an-

D'andereſeggen daer op: Of ghy wilt ſchieten of niet gy moet ſchieten met deſe conditie dat ghy ſult of het middel-punt raecken, of u ghereet maecken om het hooft onder het ſweert te legghen. In deſe ghelegentheyt wat ſoude den ermen hals anders konnen ſegghen, als: *Had ick ghe weten ghehadt dat my oyt in mijn leven ſulcken ghevaerlijcken ſcheut te vooren ſoude ghecomen hebben, ick ſouder my met alle nerſticheyt in gheoeffent ende volmaeckt hebben, op dat alſoo mijnen ſcheut ſoude ter eeren ghe weeſt hebben.* Als wy ſterven ô Siel ('t gene maer eens en gheſchiet) ſoo onſen pijl van onſe onnooſelheyt, en een goede conſcientie niet en ſchiet in het wit blaeyken, ſoo is den ſcheut, en den ſchutter eeuwigh verloren.

Een daeghelijcks bedencken van ſterven, is eene konſtighe oeffeninghe om eens wel te ſterven. Hier op valt my in een korte (ſoo ghy de woorden wilt tellen) maer een ſappighe ſpreucke van dien Godt vreeſende Biſſchop van Bambergen: *Quotidie ſto ante oſtium æternitatis. Alle-daghe ſtae ick voor de deure van d'Eeuwigheyt.* P. Drexel. Deſe woorden had hy dickwils inden mondt, en dick-wilder noch in ſijn ghepeyſen, hem dienende voor eene gheduerighe waer-ſchouwinghe om ſijnen laeſten ſcheut meeſterlijck te treffen.

En peyſt dan niet ô Siel oock als ghy zijt in't groenſte van uwe jaeren, dat de bleeke doot noch verre van huys is, datter noch niet en valt te vreeſen. s'Is naerder als je meent.

Procul videtur esse, sed non est procul.

Ick moet hier een vveynich licht vande schilder-conste gaen haelen om u hier door de vvaerheyt vande saecke claer-schijnlijck voor ooghen te stellen. Slaet eens u ghesicht op een schilderije daer Landt-schappen, en Landouvven in het verschiet sijn gheschildert. Voor aen, en in't beginsel siet ghy daer een kasteel met sijn vyvers, en Lust-hoven, ghy siet daer eenen Visscher in sijn schuytjen met de Engel-roede een Vischken op-haelen. Dese duncken u soo naer te vvesen, dat ghyse vvel met eenen steen soudt bereycken. Een half mijl van daer, en op den tvveeden grondt daer siet ghy eenen vlijtighen jaeger met zijn vvinden eenen haes uyt sijnen legher op-lichten, een mijl verder ont-deckt ghy steden, Kercken en Toorens, op het uyterste, en soo verre als de ooghe can draeghen siet ghy de schepen in Zee, maer soo kleen dat die oordeelende naer 't ghesicht, thien oft tvvelf mijlen verre schijnen te vvesen. Gaet nu eens en steckt uvven vingher tèghen de Schilderije, en teghen den doeck, en ghy sult bevinden dat die Steden, en Schepen soo naer by u sijn als het Visscherken dat daervoor u voeten is gheseten, soo vvordt de ooghe ende Schilderijen bedroghen.

Al even bedrieghelijcken schijn ist als ons dunckt dat de doot soo verre is gheleghen. Ghy siet eenen ouden Patroon die sy selven met crucken voort sleypt langhs de straeten, achter hem staet eenen Frisschen Ionghman,

ter

ter ſijden rijdt eenen vromen Capiteyn in't beſt van ſijn leven. Den ouden ſtellen vvy naer, den jonghen ſtellen vvy verre vande doot: en daer-en-tuſſchen raeckt den doeck, raeckt het doot-cleedt den eenen iſſer ſoo naer by als den anderen. Van dit ghevoelen vvaerde ghy ô jeudighen David, vvant als Ionathas u vvou vercloecken, ende het hert in't lijf ſpreken, ſegghende: *Non morieris. Ghy ſult niet ſterven.* Ghy boeſemde daer op uyt: *Viuit Dominus & viuit anima tua qnia vno, vt ita dicam, gradu ego, morſque diuidimur.* Soo waer als Godt, en ghy leeft ſoo vvaer iſt dat ick en de doot maer eenen voet-ſtap en ſijn van malcanderen.

Hoe veel en ſien vvijer niet die al vroeger, als ſy hunne rekeninghe ghemaeckt hadden, ghehaelt vvorden uyt het leven? daerom en can ick hier uvven on-ſterffelijcken lof ô Carole den V. niet verſvvijghen, ghy ſaeght de doot eerſe u ſach, en doedt deſen Baſiliſcus ſoo berſten. Ghy hielt u eyghen uyt-vaert, ende in de ſiel-miſſe ten offer gaende, ſpraeckt ghy deſe Godt-vruchtighe vvorden. *Ego te vitæ ac mortis arbiter, oro quæſoque, vt quemadmodum oblatum hunc à me cereum ſacerdos capit, ſic commendatam in manus tuas hanc animam, quandocumque libuerit tibi, in ſinum complexuſque tuos benigne ſuſcipias.*

De H. ROSALIA had dien ſlagh al langh in't gheſicht ghehadt, en iſſer dieſ-volghens met eenen on-ſterffelijcken prijs uyt-gheſcheyden. Een voorder blaeyken ſal hier voorder bewijs af konnen gheven.

De vindinghe des Lichaem vande H. ROSALIA.

Hoe, langher ver-wachte,
Hoe dierder ghe-acht.

Vyt.

Vyt-legginghe van het voor-gaende Sinne-beeldt.

DE deught als eenen Palmen boom,
Gheplant ontrent een silv're stroom,
Ver-eeuwt, en blijft in groenen standt,
Die oock den grijsen Tijt vermant.
ROSALIA doet hier van blijck
Door haer heel ongheschonden lijck,
Dat meer als naer vier-hondert jaer
Soo rust al of het levend' waer.
O! Doot die slaef, en Koninck haelt,
En alle Vleesch tot asschen maelt,
En 't lichaem strackx vol wormen jaeght,
En alles tot de beenders knaeght;
Siet hier u over-felle maght
Van een teer Maeght te niet ghebraght,
Die licht soo heel, soo versch, soo fris,
Ghelijck een Roos die jeudigh is.
Stelt Karl' den Grooten eens hier by
Met sijnen praght, en Heerschappij;
Siet hoe Guilielmus is ghestelt,
Die heel dit Rijck hadd' in ghewelt;
Soeckt Princen in een loode kist,
Sy worden al, jae al ghemist:
En watmen graeft, men vindt alleen
Den schraelen naem ghekapt in steen.
Hoe nietigh is het Edel Bloet!
Ah! het glijdt door als eenen vloet!
Als eenen roock, als eenen schijn,
Dat dueren wil, moet deughtsaem sijn.
Nemt mijne pen wat hoogher swier

Ter Wijl ghy siet dit Wonder hier:
Iae leent der Winden vlercken af,
Al tot verkondingh' van dit graf.
VVaer in een on-verslenste Roos
Meer dan vier-hondert jaeren bloos.
O Goude Mijn' die t'ons profijt
Door-aedert met veel deughden zijt!
VVat vloot' die sulcken Cargo broght,
Als rust in desen steenen-kroght?
O graf! geen graf, maer eenen schat
Veel rijcker als Peru besat.
Het gierigh Gout Wordt by u bleeck,
Geen perl by u meer perl gheleeck,
Den Cochenil, den indigoo,
Die sijn by u soo slecht als stroo,
Ghy over-treffet altemael
Ghesteent', en perl', en rijck metael.
Toont dan Sicilien, toont vlijt
Die heden soo gheseghent zijt,
Als u Son Weder tot u keert,
V Son soo langh ghe-eklipseert:
Hoe soet ist dat sy op u lacht!
Die steckt in eenen droeven nacht,
In lijcken Waerje gaet, of staet,
VVie isser die geen latten slaet?
Hoe wel komt sy op u ghestraelt
Mits de ghesontheyt met haer daelt!
VVel aen dan toont eens danckbaer vreught,
Hier op is dat ghy roemen meught:
Niet op u Haeven, op u ree,
Noch oock op u schip-rijcke Zee,
Noch op den terW' soo Wijt vermaert

Als ghy de ſchuer van Romen waert;
Noch dat ghy in de baeren ſwemt,
En door u maght Neptumis temt.
Maer roemt, want hier is roemens ſtof,
Iae in dees klip meer als in't Hof.
VVant ſonder al haers Vaders goet,
Behalven oock haer edel Bloet,
Soo is hier Maeghdom, ſuyverheyt,
Hier is Ghebedt, en eenigheyt,
En diſciplin, en haeyren kleet,
En veel dat maer den Hemel weet,
En een kout hert dat nochtans brandt
Door liefde tot ſijn Vaderlandt.
My dunckt dat oock dat niet en leeft,
Noch lof ô Siel dees Maeghet heeft:
De Son loopt blijder als ſy plagh,
Een helder ſtrael verguldt den dagh,
De berghen ſpringhen op en neer,
Het boſch dat buyght ſijn tacken neer,
De Voghels ſinghen wonder ſoet,
De Viſſchen danſſen op den vloet,
Gheheel het Landt ſpringht om, en t'om,
En heet dit Lichaem Willecom.
Sult ghy dan Siel, ſult ghy alleen
Sijn harder als den harden ſteen?
Is u'wen boeſem dan verkilt
Dat ghy noch in geen traenen ſmilt?
In traenen die uyt blijſchap gaen,
Die boven douw, en perlen ſtaen?
Ah Siel eert, die den Hemel eert!
't Is beter ſpaey, als noyt gheleert:
Ghy hoort de ſchepſels altemael

Dees Maeghet groeten in haer tael:
Dus ſeght eens met een bly ghemoet:
Sijt ô Princes, zijt hoogh ghegroet,
O grooten Schat! ô langh verwaght!
O veel, maer noyt ghenoegh gheacht!
Soo langh den ronden Hemel draeyt
Soo langh den windt door velden waeyt,
Soo langh als d'aertrijck wordt bedouwt,
Soo langh als Etna vlammen ſpouwt
Moet uwen naem voor ons gheſicht
Ghevloghten ſtaen in't ſterren-licht,
En als den Hemel draeyen ſal
V kenbaer maecken over al.
Dat wenſch ick u van s'herten gront,
En dat hy in mijn herte ſtont.

HET VII. CAPITTEL.

Hoe, en door wat middelen het lichaem van de H. ROSALIA *is ghevonden.*

COmt hier, comt ô bleecke droefheyt met uwe root-ghekreten ooghen, comt inwoonders van Palermo, comt en ſtort hier uwe bracke traenen, comt heel Secilien t'eenemael in rouwe, vol van hert-ſuchtighe klachten, comt alle ghelijck om deſe door-luchtighe Princeſſens doot te beweenen. Neen, en comt niet, ROSALIA en is niet doot, die haer maer een weynigh tot ruſten heeft begheven: ROSALIA en is niet doot, die alleen met het goude pijltjen van de liefde en is gheſchoten: ROSALIA en is niet doot, die noch leeft in alle onſer

ſer herten: ROSALIA en is niet doot, die door haere wonderbaere wercken ſal bethoonen datſe be-erft heeft het eeuwigh leven.

Och hoe wel heeft naer mijnen ſin, en naer de gheleghentheyt van deſe ſaecke den wijſeman eens gheſproken! *Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum mortis, viſi ſunt oculis inſipientium mori: illi autem ſunt in pace. De Sielen der recht-veerdigen die ſijn in de handt Godts, ende haer en ſal de ſmerte des doots niet raecken; aen de ooghen der on-verſtandighen ſcheenen ſy te ſterven, maer ſy ſijn in vrede.* Min of meer ghelijck kinderen ſnachts, als den hemel met vlickerende ſterren beſaeyt is, op den oever van een rivier ſittende oordeelen door den weerſchijn, dat de ſterren liggen op den grondt van het water, daerſe met der daet nochtans hunne plaetſen hebben inden hemel; ſoo begaen de on-ervaeren menſchen eenen fael-greep oordeelende vande Heylighen naer hunne ſinnelijcke ooghen, ende niet naer de waerheydt vande ſaecken.

ROSALIA dan is in de eeuwighe ruſte, ROSALIA beſit met eene al-ghemeyne blijſchap het eeuwigh leven, ſoo dat ick haer magh toepaſſen 't gene den H. Gregorius Nazianzenus ſeght van het over-lijden van ſijne Suſter Gorgonia, dat haere doot eenen *Heylighen dagh* maeckten. Doen is aen de H. ROSALIA gheſeyt: *Veni coronaberis de capite Amana. Comt ghy ſult ghekroont worden van het ſop vanden bergh Amana.* Op welcke woorden den wijt-be-

roemden Lyranus ſeght, dat als de Kinderen van Iſrael veertigh jaeren door de woeſtijne ghedwaelt hadden, op-ſpeurende het gheluckigh Landt dat aen hun belooft was, datſe ten langhen leſten ghereyſt ſijn boven op de kruyn van den bergh Amana, van waer ſy het Landt van belooften ont-deckten, en datſe alſdan tot teecken van blijſchap daer bloemen ghepluckt hebben, en kranſſen ghevloghten, daerſe malcanderen door vrolijckheyt mede ghegroent, ende ghebloemt, en verwille-comt hebben. En wat aerdigh kransken moet u ô H. ROSALIA van daegh vereert ſijn? als ghy naer het reyſen, en ballinckſchap van den Bergh Erecta niet met u ooghen beſien, maer met uwe Siele ſijt gaen beſitten dat Landt dat inder eeuwigheyt van Honigh, en Melck is vloeyende. Och hoe ſmaeckelijcke woorden hebt ghy ons daer van achter-ghelaeten ô gheleerden Cardinael Petre Damiane!

Virent prata, vernant ſata,
Riui mellis influunt,
Pigmentorum ſpirat odor,
Liquor & aromatum,
Pendent poma floridorum
Non lapſura nemorum.

Het Wey-landt groeyt, het ſaey-landt bloeyt,
Den Silu'ren ſtroom geeft ſeem, en room,
Den Balſem ſweet uyt alle planten,
Het Boſch is bly door ſpecerij,

En't

En't fruyt dat laght, dat ſtaet en waght
Dat ſiet nae pluckers t'alle kanten.

Ter wijlen dan haere ghebenedijde Siele van een deel Enghelen verghefelſchapt wierde naer deſe Hemelſche glorie, ſoo is haer Lichaem van andere Enghelen beſtelt ter aerde. Ende dat te verwonderen is, den drup uyt het ghehemelte vande ſpeloncke, dat op het ſaeligh Lichaem vande H. ROSALIA ghedurigh aftraende, is daer over als gheſtolt, en hert gheworden, ſoo datſe ſcheen in een plaetten Tombe te ruſten, ſoo dat de ſorghvuldighe natuere hier heeft uyt ghebroght dat eertijdts de eerbiedinghe by de Egyptenaeren, die de uytmuntenſten perſonagien in Kriſtallijnen kaſſen plaghten op te hanghen tot cierſel der overledenen, ende tot verweckſel der levenden.

Soo was al hier het H. Lichaem van ROSALIA ruſtende den tijt van vijf-hondert jaeren, naer welcke eeuwen alle dinghen van Godts Voorſichtigheydt ſoo gheſchickt ſijn, dat het ten leſten is ghevonden, op dat ſy vande menſchen eer, en de menſchen van haer hulpe ſouden ghenieten. Ick magh dan vry ſegghen tot lof, en verheffinghe van deſe Speloncke, en, ſoo't my ghe-oorlooft is, tot verkleyninghe van vermaerde groote ſaecken:

Wat roemt den vetten Nil
op ſijn konſt-rijcke bouwen?
Dit werck doet ſijnen lof,
en hellen glans verflouwen,

't Mausool, dat graf van trouw,
en Pyramiden trots,
Iae Pharos met sijn vier
is roock by dese rots.
Al waeren sy ghesticht
van vlammende Robijnen,
Dit Lichaem met een strael
ded' menigh strael verdwijnen.
Erecta kent u lot,
kent uwen weerden pandt,
Den stier-man van het Hof,
de haef van heel het Landt.
Rust dan, ô Lichaem rust,
en laet vier eeuwen vloeyen,
Dan sal door heel het Rijck
een pest, een sterfte groeyen.
En ghy sult door Godts jonst
dan toevlucht sijn van al,
Als hope sonder hop,
en bystant wesen sal.

En effen alsoo, als ick segghe, is de saecke oock uyt-ghevallen: het welck hoe het toeghegaen is, ghelijck het is dienstigh, en oorbaer om te lesen, soo is het oock weerdigh om te beschrijven.

Het is al over de vier-hondert jaeren gheleden, dat dese H. Maeghet saelighlijck inden Heere is ont-slaepen, ende op desen tijdt naer haere doot is sy altijt gheviert gheweest, ende in eer ghehouden ghelijck ons doen blijcken de oude Kercken, oude beelden ende

de Broeder-ſchappen. In't jaer 1622. heeftmen boven de Speloncke, daerſe haere eerſte woon-plaetſe in hadde verkoſen, ghevonden den ſteen, daerſe haer voor-nemen, ghelijck wy hier voren gheſien hebben, met groote letteren in hadde gheſneden.

Men had voor deſen al menighmael ghetraght ghehadt deſen ſchat te ſoecken, maer 't was al vrughte-looſen aerbeydt dieſe daer toe beſteden: Iae men wierde ſomtijts ghewaer deſe ſtemme: *Ghy en ſultſe niet vinden, maer ſy ſal ghevonden worden als Palermo met eene dappere peſte ſal worden ontſteken.* Vijftigh jaer te vooren iſſer een yverigh man gaen graeven, ende ſiet met den eerſten ſteeck iſſer olie uyt de aerde komen vloeyen, en den heelen bergh heeft ſoo dapper beginnen te ſchudden, dat hy vreeſden dat hy ſeffens in-gheſtort ſoude hebben.

Ten langhen leſten in het jaer 1623. heeft haer de Moeder Godts Maria ver-openbaert aen eene ſiecke, ende katijvighe vrouwe, haer ſegghende: *Doet belofte van den bergh te beſoecken.* De belofte vande vrouwe is achterghebleven, en de gheſontheyt iſſer op vervolght. Het jaer daer naer, een heele maent van te vooren eer het ſchip uyt Afriken overſtack, dat de peſt in Sicilien broghte, is de vrouwe ghegaen inde Kercke vande H. ROSALIA ſtaende boven op den bergh Erecta (nu ter tijt ghenoemt den Pelgrims bergh) ende naer haer ghebedt in ſlaep ghevallen

sijnde, heeft sich ander-werf de H. Maeghet Maria gheweerdight haer te vermaenen, en heeft haer verseckert, dat het Lichaem vande H. ROSALIA op sulcke plaetse (diese haer aenwees) ghevonden soude worden. Ende soo dese vrouwe versoght een teecken om vast te gaen; soo antwoorde de H. Maeghet Maria: *En zijt niet bedught voor een teecken, want sy sullen in't graeven teeckens ghenoegh vinden.*

Dit heeft dese Vrouwe op-staende voet gheboodt-schapt aen sommighe die daer besich waeren met graeven om eenighen schat, of pot-gelt te soecken, en soose op dese aengheweesen plaetse de schuppe in d'aerde staeken, soo heeft haer d'aerde van selfs gheopent, en daer is eenen steen van onderen opghebortelt. Welcken steen van de Moeder Godts aen die voor-noemde vrouwe voor een ghewis teecken was ghegheven. Men heeft ettelijcke daeghen langh met spitten en delven vol-herdight, ende veel aerbeydts ghe-
P. Drexel. daen, edogh sonder eenigh voordeel, reden was, om datse vroghten op een laeghe van harden, en straffen Marmer, die ter sijden afliep, en aen de rotse niet en was ghebonden. Maer soo eenen van hun, misschien by gheval, kapten inde plaetse daer den weerdighen schat onder lagh verborghen, heeft sich datelijck eenen grooten vier-kantighen steen vertoont.

Hier op heeft den werck-baes ghelast datmen den steen soude weiren, en daer onder begin-

beginnen te graeven. Maer mits den ſteen aen een of twee te ſwaer viel om te ver-porren, ſoo hebben ſy de houweel ter handt ghenomen en den ſelfſten in vier deelen ghekloven, waer van het een ſich vertoonde al of het eene witte marmere ſchotel gheweeſt hadde, noch hun en viel ten eerſten niet anders in als dat het was een ſtuck marmer. Maer het ſelfſte nerſtigher, en nauwer aen-ſchouwende, bevonden dat het was het hooft vande H. ROSALIA. Hier door eerſt met eene heyligh vreeſe aen-ghegrepen, en terſtondts daer aen verquickt door eenen ſeer ſoeten reuck, hebben een paerlijck gheroepen: ROSALIA ROSALIA. De gheſtelteniſſe des lichaems daer ſy haer in vonden, was deſe. Haere ſlincker-handt lagh op haeren boeſem waer in ſy hadde een wit-beenen Rooſen-Hoeyken, houdende daer noch in een Crucifix van plaeſter, dat t'eenemael gheheel, en ongheſchent was, hier en daer oock met bloedich-achtighe druppelen bereghent, haer rechter handt hadſe onder haer hooft, min of meer als ymandt die ſich gheſtelt heeft om wat te ruſten.

Dit wierdt terſtondt rucht-baer, en opſtaende voet vercondicht aen den Door-luchtighſten Cardinael Iannetin Doria Aertſ-Biſſchop van Palermo. De blijſchap wierdt over al verbreydt, 't ſcheen datter een nieuw Indien was ghevonden. Iae ſoo veel als de heyligheyt over-treft de begeerlijckheyt, ſoo veel moeſten de rijcke Threſooren van Peru

wijcken aen den weerdighen ſchat die hier was ont-graeven,

Den koſtelijckſten ſchat
Oock in een rijcke Stadt
Dat is een Heyl'gh Ghebeent
Aen die het Godt verleent.

Tot beveſtinghe van dit, ſchiet ick hier in een kort dicht, voor deſen by my gherijmt als de HH. Lichaemen in het Huys der Profeſſen vande Societeyt Ieſu binnen Antwerpen met groote Heerlijckheyt, ende goet ghenoeghen van alle de aenſchouwers (de afgunſtighe altijt uyt-ghenomen) wierden verheven in het jaer 1655, 25. Iulij. Doen ſchreef ick als volght;

De Lichaemen der HH. MARTELAREN ſijn voor de Stadt een toevlught teghen de Peſt, Oorlogh, en Dieren Tijt.

ALs Abraham Godt ſagh,
in volle gramſchap branden,
Die vier en ſolfer Wouw
gaen ſtorten op de landen,
Doen wierdt den goeden Man
ghequetſt in ſijn ghemoet,
En viel aen ſijnen Godt
met lijf, en ſiel te voet.

Iae hadt 't ſoo verr' ghebroght
dat die verweſen volcken,
Noch ſouden ſijn verſchoont,
voor Godts ghevlamde wolcken,
Nochtans met dit beſpreeck;
iſt datmen onder al
Thien die rechtveerdigh ſijn
ten minſten vinden ſal.
Dan ſou Godt om dees thien,
en yveraerts de wetten,
Den blixem aen d'een ſy,
en ſijn ghemoet herſetten;
En in de plaets van't vier,
een wel verdiende ſtraf,
Noch ſeynden over hun
oock ſijnen ſeghen af.
Eylaes ſoo kleenen hoop
en was daer niet te vinden,
Dus ſagh hy daer voor hem
vijf ſteden ganſch verſlinden.
„ Om wat een kleyn ghetal
ſpaert Godt een heelen Staet,
„ Die by ghebreck van die
hy met veel roeden ſlaet!
Schept moet dan Borgherij,
dreyght Godt u om u ſonden,
Ghy weet waer datter meer
als thien nu ſijn ghevonden,
Die woonen in u Stadt
in luyſter, en in ſchijn,
En hunnen wenſch die is
daer danckbaer voor te ſijn,

Wil hier den Dieren Tijt
met inghevalle kaecken,
Wil hier den ys'ren Krijgh
het oorlooghs-vier doen blaecken,
Wil hier de bleeke Peſt
noch haere latten ſlaen,
Roept dan dees MARTELAERS
voor u Beſchermers aen.
Op dat ſy van u Stadt,
van jeder in't beſonder
Peſt, oorloogh, quaeden tijt,
vier, blixem, haeghel, donder,
En Wat u deiren kan,
verbidden tallen tijdt:
Siet met Wat ſchat, en ſchilt
dat ghy begifticht zijt.
Iae dats' in teghendeel
Godts ſeghen op u trecken,
En ſijnen milden ſchoot
voor u Weer gaen ontdecken,
Op dat ghy Weer meught ſijn,
die ghy te voren Waert,
Als tot des Wereldts eynd'
Ant Werpen Was vermaert.
O! Stadt Wanneer ſal't Weer
op uWe Beurſen krielen?
Wanneer t' Scheldt Weer beſeylt
met rijck-ghelaeden kielen?
O! goeden Godt ſiet aen
het Martelaeren Bloet,
En jont hun t'Werelts hier
en daer het Hemels goet!

Siet

Siet het Ghebeente aen
tot Wiens eer Wy ſchrijven,
Siet op ROSALIA,
die ſal de peſt verdrijven.
Och hoe Wordt ſy ghevreeſt
oock van de bleecke Doot!
Sy maeckten Weer gheſont
dies in de kiſt al ſloot.
Tot u iſt dan ô Maeght
dat onſe ſuchten rijſen,
Ghy ſult ons noch meer jonſt,
Wy u meer dienſt bewijſen.
Roemt, roemt Sodaliteyt,
roemt op ſoo Weerden ſchat,
Siet hoe een kleene kas
beſchermt een groote Stat!

De Lichaemen dan ô Siel, en de Heylighe Ghebeenten ſijn eenen grooten ſchadt voor Landen of Steden dieſe beſitten. Hoort hier op noch een wonder woordt. Den doorluchtighſten Hieronymus Baptiſta de la Nuza dat groot licht van Spaenjen, en die ſchoone Perle vande Kroone vanden H. Dominicus, die ſeght: *Ick heb een cleene Reliquie, dat is, ick heb een haeyrken van het hooft vande H. Maria Magdalena, en ick acht deſen ſchat meer als alle de Rijcken van Spaenjen.* Siet hoe deſen Biſſchop de weerde wiſt te toetſen en te proeven. *Homil.* 32.

Doch laet ons weder keeren tot de H. ROSALIA en eens vernemen hoe ſich Doria tot Palermo naer de ontfanghene tijdinghe

ſal voeghen. Deſen hier af verwitticht heeft een Solemnele Proceſſie uyt-ghеſchreven, waer in al de Clergie meeſt belaſt wierdt te verſchijnen. De Geeſtelijckheyt op den beſtemden tijt vergaedert, hebben de Litanien vande Heylighen gaen ſinghen, het welck op dat het ghevoeghſaemer te werck ſoude gaen, ſoo hebben ſy hun verdeelt in twee hoopen, waer van elcken ſijn Sanghers hadde, wel dry-hondert paſſen van den anderen verſcheyden, en des niet teghen-ſtaende ſoo beyde de Chooren ghecomen waeren tot het deel der Litanien waer in de Heylighe Maeghden worden aen-gheroepen, ſoo hebben alle-bey de partijen van de Sanghers, d'een van d'ander niet wetende, oock op-gheſonghen den naem vande H. ROSALIA, die nochtans inde Litanien niet en was gheſchreven, niet ſonder verwonderinghe van de Sanghers ſelver, die uyt den boeck ſongen dat ſy in den boeck niet en laeſen, en ſoo is het H. Lichaem van ROSALIA ghevonden.

Maer miſſchien ſal my ymandt, door nieuwſgierigheyt ghedreven, voorder bevraeghen, wat ſekerheyt, of bewijs dat ſy hadden, waer uyt ſy bondigh koſten ſluyten, dat het ghevonden Lichaem was het eyghen Lichaem vande H. ROSALIA? Ick antwoorde dat de waerheyt daer van met ſoo veel verſcheyde en taſtelijcke bewijſinghe wierdt bekrachtight, dat het niet langher ghe-oorloft en was daer aen te moghen twijfelen.

felen. Ende voor het eerſt de wonderlijcke, ende als een Criſtallijne Sepulture ghetuyghden ghenoegh dat dit geen werck en was van menſchen handen. Ten tweeden ſoo was het Lichaem ende alle lit-maeten ſoo albaſter-wit dat het een ghenuchte was die te aen-ſchouwen, behalven den Hemelſchen geur die ſich de heele ſpeloncke door verſpreyde welcken ſoeten reuck ſoo uyt den ſteen, als uyt de omliggende aerde quam op-ghereſen. En dat groot ghewight in deſe ſaecke moet hebben, is de menich-vuldigheyt der mirakelen, die de ghenaede Godts ſoo door het aen-roepen vande H. ROSALIA, en haere Heylighe Ghebeenten, als oock door den ſteen, en d'aerde daerſe onder is gheweeſt begraeven, gheweerdight heeft uyt te wercken. Iae ſommighe ſiecken die met een on-volmaeckt gheloof aen-quaemen, ſeggende: H. Maeght ſoo dit ſijn uwe Heylighe Ghebeente, ſoo wilt my in deſen mijnen noodt behulpſaem weſen: en ſiet, voor een halve hope kreghen ſy een heele gheneſinghe. Voeght hier by verſcheyde openbaeringhe vande H. ROSALIA, ſelver aen de ghene die het vier vande peſte ghevat hadden: want deſe en dierghelijcke gaf ſy trooſt, hulp, byſtant. Diende hun de ſpijſe voor, genas de ſweiren, en kolen; gonck beſoecken de ſiecken inde Lazaretten: Met een woordt, ſy bethoonden dat den yver en liefde tot het Vaderlant ſoo veel op haer ghemoet vermoghten datſe den lieffelijcken Hemel

mel koſt verlaeten, om de katijvighe, ende ellendighe een vriendelijcke, ende heylſaeme handt aen te bieden. Hier door is de Stadt ſoo verquickt dat allen handel, en Coopmanſchap ontrent de maent November ſonder eenigh achterdencken als vooren wierden ghedreven.

Maer, ghelijck den nijdt de ſchaduwe is vande deught, ſoo iſt ghebeurt dat ſommighe (oock Religieuſen, al hoe wel dit geenen goeden Religieuſen treck en vvas) hebben vvederom in tvvijffel gaen roepen de vvaerheyt, ende verſekeringhe van het Lichaem vande H. ROSALIA vvaer door de eerbiedinghe der ghemeente verflaeuvvt is, als oock den drift vanden door-luchtighſten Heer Aertſ-Biſſchop, die gheraetſaem vondt de ſaecke met meerdere rijpigheyt te onder-taſten. Edoch dies niet teghen-ſtaende ſoo hiel de Societeyt Ieſu ſterck aen (over-tuyght van ſoo vele gheſchiedeniſſe, en mirakelen) en bleeffer by dat-men ſulcken eenen ghewenſchten ſchat vlijtigh met open ermen behoorden te om-helſen, en te vervville-comen. Siet Godt (die vreeckt daer hy niet en ſpreckt) die heeft deſe laſteringhe, ende half-ſterricheyt op-ghenomen, ende ſulcken over-vloedighen Peſtilentialen vier de Stadt van Palermo vvijt en breet door-gheſtroeyt dat het te Kermiſſe over-al vvas ontſteken, inder voeghen datter niet het minſte hoecxken af verſchoont en vvierdt. Noyt dach of daer en vielen nu 10. nu 50. nn 60.

Ex Relat. Sicil.

nu 60. nu 70. nu 100. nu 150. en meer lijcken. De dooden moeſten aen de levende de ooghen openen. En noch en wiſten ſy qualijck ſy ſiende wilden worden.

Iae dat het droefſte noch van al was veel gaende wandelen, ſonder eenich teecken of ghevoelen vande peſte, waeren in twee uren tijts gheſont, en een lijck. Soo ghebeurdent oock ten tijde van Gregorius Magnus, dat de menſchen binnen Roomen op de ſtraeten al nieſende ſtierven, waer van ons is by-ghebleven die loffelijcke manieren van te ſegghen: *Godt ſeghent u*, als wy ymandt hooren nieſen, Palermo dan ſtaende rond-ſom in het vier, ſiende ſich on-verſien, en ont-bloot van alle aertſche hulpe, heeft de ooghen en het hert naer den Hemel gheſlaeghen, men heeft inghеſtelt Proceſſien, naementlijck eene van het H. Cruys waer in groot en kleyn met ſulcken wee-moedighe gheſtelteniſſe is verſchenen, datter noyt jet erbermelijcker gheſien en was binnen Palermo. Want ſy gonghen bloodt-voets, met dorens ghecroont, om-gort met rouwe, en ſtraffe koorden, ſommighe belaeden met houteren, andere met ſwaere ketenen, jae ſommighe ſtaecken de brandende fackels aen hunne ſijden, en oxelen. Soo dat Palermo geen Palermo, maer den tweede Niniue ſcheen te weſen.

Maer ô wondere verborghentheydt van Godts oordeel! daer ſijne bermhertigheyt met eenen ſucht, met eenen traen ons placht te ont-

ont-moeten, daer was den Hemel nu als louter yser en ſtael ghe worden, ſiet Godt almachtich bewaerde deſe eere voor de H. ROSALIA die hy door ſijne plaegen onder die verflouwde borgherije wilde bekent maecken. Ende ghelijck ſijne voorſichtigheyt naer ſijne ſchickinghe altijt uyt-valt, ſoo iſt in dit ſijn voornemen oock ghebleken. Want van doen af begoſten ſy te roepen met de Broeders van Ioſeph: *Meritò hæc patimur. Hadden wy volherdight ghehadt inden dienſt en Godt-vruchtigheydt tot de* H. ROSALIA, *ſy had volheyrdt ghehadt in haere jonſte tot ons, en in haere ghenaede nu ghevoelen wy eerſt de maght vande Heylighen, als wy verſuymt hebben de Heylighen. Ondanckbaerheydt mach ſoo ſnel ſijn als ſy wilt, de ſtraffe die haer op de hielen volght, en ſal ſy nimmermeer ont-loopen.*

De Societeyt haer dienende van dit gherucht, en van deſe wee-moedighe klachten, heeft ander-werf even hert by den Aertſ-Biſſchop aen-ghedronghen, ten eynde men dit ghevonden Lichaem voor het Lichaem van de H. ROSALIA ſoude aen-veerden, ende haer voor Patronerſe ſoude eeren, den Aertſ-Biſſchop hiel noch al teghen, en wouw het ghevoelen der Godtſ-gheleerden daer over noch eerſt aen-hooren, die een-paerlijck gheſtemt hebben datter niet ghewichtighs en was om langher aen ſoo klaere waerheyt te twijffelen. Ende men heeft de ſtrijdende partije ſoo met bondighe redenen den mondt gheſtopt, datſe hun verſtant hebben onder-ghegheven,

waer

waer in niet weynigh aerbeyts, en dies-volghens veel loſs behaelt heeft P. Iordanuis Achaſonia. Hy was een van die kloecke geeſten die gerne een blaeuw ooghe waeghen als ſy ſien dat de eere van Godts Dienaren, en Dienareſſen, als oock het wel-vaeren van het Vaderlandt daer door eenen merckelijcken aenwas connen verkrijghen, ghelijckſe in dit gheval oogh-ſchijnlijck ſijn ghevoordert.

En ſiet op den ſelfſten dach als dit vande Theologanten ſoo gheraemt was, en vaſt geſtelt, ſoo wordter een boodtſchap ghebrocht aen den voorſchreven Cardinael datter eenen Borgher vande Peſte ſieck ligghende eene openbaeringhe hadde ghehadt waer in hy vande H. ROSALIA verſtondt dat het haer Lichaem was datter inde ſpeloncke was ontgraven, en dies-volghens dat het noodeloos was voorder onderſoeckinghe by der handt te nemen; ende datſe wel moghten verſekert ſijn, dat de lanck-duerigheyt der Peſte hun van Godt tot eene boet-ſtraffe was toe ghe-ſonden om hunne ongheloovigheyt, en miſtrouwen daer ſy plichtich af waeren. Soo wierdt ghebootſchapt uyt den mondt van deſen ſiecken, die daer noch by-voeghden, dat de H. ROSALIA ſeyde, dat de heele Stadt ſoude gheſuyvert worden, ende gheneſen, ſoo ras de Proceſſie ghehouden, ende den Lof-ſanck *Te Deûm* ſoude weſen gheſonghen.

Hier dan niet langher op-gheſlapen, ſoo is den eerſten Saterdagh inde vaſten het Lichaem

van de H. ROSALIA ghedraghen in de Aertſ-Biſchoppelijcke Kercke van Palermo in't by-weſen, en gheſelſchap van den gantſchen Adel. Den Lof-ſanck *Te Deum* is gheſonghen. En ſiet van die ure en wierdender op eenen heelen dach (daer't korts te vooren ſoo dapper over-hoop liep) ſomtijts 8. ſomtijts 4. ſomtijts maer 2. ſomtijts niet eenen beſmet. Iae op deſen dach van haere over-voeringhe en iſſer niemandt gheſtorven.

Van doen af ſach een jeghelijck ghenoech de volcomen gheneſinghe die door de Proceſſie moeſte verkreghen worden, uyt kracht vande beloofte vande H. ROSALIA ghedaen aen den voorghemelden ſiecken. Hier toe is ghekoſen de Maent Iunius, als wanneer die ſoo koſtelijck en rijckelijck is op-gheſtelt, datſe over de hondert duyſent Kroonen is beloopen. Alle de ſtraeten, waer langhs den wegh viel, waeren behanghen met gout en ſy-draeyighe Tappijten. Daer waeren te ſien vier Arken Triumphael waer van den eenen bekoſticht was van de Ghemeente, weerdich over de 18. duyſent Kroonen. Daer wierdt oock met Trompetten de gantſche Stadt door verkondight dat het een yghelijck vrij ſtondt (oock die met de haeſtighe ſieckte waeren bevanghen) dien dach op de ſtraet, en onder het volck te comen. Ende naer deſen dach, ſchoon de gheſonde ende ſiecken onder een liepen, en iſſer niemant meer vande Peſt ghevat ghe worden. En op-ſtaende voet is alles her-

herſtelt, den handel,en Coop-manſchap met de naebueren is wederom begoſt,en noch die van buyten aen die van binnen, noch die van binnen en hebben jet ghewaer ghe worden aen die van buyten. Iae dat meer is wel 24. omligghende Steden, die inden ſelfſten brant ſtaecken, ſijn verloſt door het voor-bidden vande H. ROSALIA wiens Heylighe Ghebeenten, vanden Aertſ-Biſſchop hun voor korten tijt gheleent, ſy met heerlijcke Proceſſien in haere Steden droeghen. Somtijts ghebeurdent oock wel datſe de ſelfſte jonſte ghenoten met het om-draghen van haere beelden.

Hier hebt ghy ô Siel een echtich, en trouw verhael van de vindinghe van het Lichaem vande H. ROSALIA, ſoo is deſen Treſoor dan naer het verloop van veel eeuwen aen de edele Stadt van Palermo door Godts ghehenghenisſe vereert ghe worden. Ick en ſal hier niet verre buyten ſpoor gaen, als ick hier jet ghedenck-weerdigh by gae voeghen, dat eenichſins ghelijck-vormich is aen het voorgaende. Niet verre vande Stadt Voh-burgh ghelegen by Ingel-Stadt,daer den Donnauw met ſijne vette wateren beſproeyt het machtigh Hertoghdom van Beyeren; niet verre van deſe Stadt, ſegh ick, was eenen huyſman woonachtigh met Vrouw en kinderen, die onder hunne ghebueren den naem hadden, en de daet dat het waeren nerſtighe, en ſijne, en hupſe lieden, die hunnen koſt oock wonnen met Godt, en met eeren. Dan ghelijck To-

P. Stengelius tom. 3. fol. 430.

bias met blindtheyt gheproeft wierde, om dat hy aen Godt behaeghde, soo heeft desen oock eenen herden toet-steen moeten uyt-staen, op dat soo te meer het edel en louter gout van sijne deughtsaemheyt soude gheopenbaert worden. Ende voor het eerste soo is hem sijne Huys-Vrouwe af-ghestorven, daer naer sijn hem sijne kinderen ontvallen, soo dat hy het verlies van sijne broodt-winders ten hooghsten ghevoelden, en ten bitterssten beklaeghden. Hy quam daer-en-tusschen tot sijne grijse jaeren, en tot ghebreck van alles, soo verre dat hy out, en kout ghenoot-saeckt wierde sijn broodt te gaen bidden aen de goe-lie deuren. Hy hadde voor een loffelijcke ghewoonte van op alle Sondaghen, ende Heyligh-daghen tot Voh-beurgh te gaen om daer de Misse ende het Sermoon te aenhooren, ende als hy dan sijne siele ghespijst hadde, dan gonck hy om, ende haelden het voedsel voor sijn lichaem.

De borgherije was hem t'eenemael gunstich, en mildt-dadich, soo dat hem den eenen den korf vulden met broodt, den anderen met boter, eenen derden met kees, en dierghelijcke lijf-tochten. 't Ghebeurden dat hy op sekeren Sondagh ghemist wierde, soo dat een yghelijck seyde: waer mach onsen goeden Eremijt doch steken? En soo hy noch op den tweeden, noch op den derden Sondagh en verscheen, soo sijnder sommighe vande borgherije naer sijn huysken ghegaen om te verne-

vernemen de oorſaecke van ſijn achter blijven. Sy gonghen dan en klopten aen de deure, doch ſoo daer nae veel kloppens niemant te voor-ſchijn en quam, ontgavent ſy't hun, en beelden ſich in dat hy erghens eene lanckreyſighe Pelgrimagie hadde aen-ghevanghen.

Maer ſoo dit af-weſen al te langh duerden, en dat hy naer veel maenden noch niet en wierdt vernomen, ſoo hebben ſy goet ghevonden ander-mael naer ſijne wooninghe te gaen, met op-ſet van de deure open te breken, ten eynde ſy mochten weten watter koſt ſchuylen, Soo gheſeyt, ſoo ghedaen: ſy ſijn binnen ghebroken, en het heel huysken van boven tot beneden door-ſnuffelende, ſoo hebben ſy ten leſten (ô droef ſpectakel!) geſien dat hy aen de haenſ-balcken was verhanghen. Dit en wiert ſoo ras binnen de Stadt niet gheboodtſchapt, of terſtondt ſijn de ghemoederen der borgherije t'eenemael op hem verbittert gheworden, hem laſterende, en ſcheldende als eenen Hypocriet, en ſchijnheylighen, als eenen bedriegher des volcks, die onder het kleedt van eenen Eremijt deckten ſijne ſchelm ſtucken, en rabauwerijen. Riepen een-paerlijck datmen ſulcken gheveynſden fielen (die de Ael-moeſſen van de ſchaemele lieden, ende huyſ-ermen inſlocken) datmē die behoorden te Stadt uyt-te-brandtmercken.

Siet ô Siel hoe driftich de menſchen met hun blindt vonnis ymandt een laſteringhe

naer werpen, sonder te onder-soecken op wat pijlen de waerheyt is berustende.

Den Magistraet dan daer van verwitticht hebben dē Scherp-Rechter derwaerts gestiert, desen heeft de strop af-ghesneden, ende den Eremijt, als eenen die de ghewijde eerde onweerdich was, by de galghe begraeven.

't Ghebeurde datmen een weynich naer desen tijt tot Voh-burgh jaer-merckt hiel (die om den grootē toe-loop heel volck-rijck waren) ende ghelijckmen siet dat daer menichte van Coopmans gaen, dat daer oock een groot ghetal van bedelaers henen trecken, die op de merckten, alse het gelt sien passen, en tellen, eenen penninck biddende weeten af te smeeken, soo ghebeurdent al-hier, datter van dat ghelapt, en erm volck niet weynich derwaerts gonghen. Onder andere, die naer den merckt-dach quamen, wasser eenen blinden, den welcken onder-weghen, recht teghenover de galghe begaeft wierdt met het ghesichte. Eenen kreupelen, die van achteren quam aen-hincken, kreegh op de selfste plaetse het vol ghebruyck van sijn beenen. Iae eenen derden, dat eenen melaetschen was, die met de Lazarus-kleppe gonck bedelen, komende oock recht teghen-over de galghe is op-staende voet ghesuyvert gheweest van sijn lasarije, daer hy heel wit mede was overgoten.

Dit wierdt terstondts rucht-baer door de heele Stadt en onder allen de Coop-lieden.

De

De Heeren vanden Magistraet deden de saecke onder-tasten, ende wierdt bevonden datse alle dry, den eenen voor, den anderen nae, op het graf van desen Eremijt waeren gheneesen. Doch wie soude hem daer van naest Godt de eere af hebben derven toe-schrijven? hoe sou een vermaledijt mensch, die sy selven als eenen verrader Iudas (soo raesden noch al het uyt-sinnich gepuffel) de keel met een koorde vast toe gheslropt hadde, hoe sou die mirakelen connen uyt-wercken? *Scimus quia Deus peccatores non exaudit.* Ghelijck de Ioden eertijts seyden. Ter-wijlen de Heeren dan hier door verstelt, ende als op eenen Cruys-wegh stonden, soo is het gherucht daer van oock ghekomen tot de traellien vande ghevanckenisse, daer doen ter tijt by den gheweldighen tvvee moordenaeren saeten in de boeyen. Dese hoorende de gheneesinghe vande dry ghebreckelijcke bedelaeren, en dat die hun op het graf vanden Eremijt vvas aen-ghecomen, die voor eenen Goddelooscn en ramp-salighen schelm van de borgherije vvierdt ghescholden, dit al-te-mael hoorende, segh ick, soo hebben dese tvvee een vry-vvilligh verhael ghedaen van het gene dat den Eremijt vvas ervaren, en bekenden alle-bey, dat sy op eenen nacht vvaeren in sijn huys ghebroken, meenende by hem veel gelts te vinden dat hy in't bedelen op-ghehaelt hadde. Ende vreesende dat hy sich nader-handt daer over by de Heeren soude beklaeght hebben, datse hem aen

de haenſ-balcken hadden op ghehanghen, ten eynde ſy van hem over hunne crimineele delicten, halſ-ſaecken, en huysbraeck niet aenghebroeht, en verklickt en ſouden worden. Doen ſaghen die tongen, die al te vry tot naedeel vanden goeden man hadden ghesproken, hoese in haer eerſte ghevoelen vvaeren bedroghen. Doen Canoniſeerden een yghelijck vvederom den Eremijt, doen ſprackmen van ſijne Godtvruchtigheyt, doen preſen ſy ſijne verduldigheyt, doen kroonden ſy vvederom ſijne heyligheyt.

En om te toonen dat ſy hem voor goet in vveirden hielen, en om de voor-gaende verſmaedinghe met eene nieuvve vereeringhe te verbeteren, ſoo is de gheheele Stadt dervvaerts ghegaen met den Biſſchop van Regenſ-burgh, hebben het lichaem ont-graven met Proceſſie vergheſelſchap binnen Voh-beurgh ende ſijne heylighe Ghebeenten gheſtelt in het Gaſthuys daer hy nader-handt door menichte van mirakelen gheroont heeft datmen aen ymant vvel ſijn leven, en ſijnen goeden naem, maer niet ſijne verdienſten en kan ont-nemen.

My docht ô Siel dat de vindinghe van het Lichaem vande H. ROSALIA vereyſchte dat ick deſe gheſchiedeniſſe hier by ſoude voeghen, en dat ick die vvat breeder, ghelijck ick ghedaen hebbe, moeſte ontvouvven. Waer in ons als met den vingher vvordt aenghevvesen vvat al blinde ſael-grepen vvy begaen in die lichtveerdighe oordeelen die vvy over on-

ſe

se naestens leven, en manieren strijcken, als oock hoe die Voorsichtigheyt Godts noch en slaept, noch en sluymert over den schat vande HH. Lichaemen, maer heeft tijdt en stont gheset vvanneer hy die in het licht ende glorie sal herstellen.

En dat vvas het gene dat ghy songht op uvve herpe ô Godtvruchtighen Conincx. *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius.* *Kostelijck is in Godts gheschicht de doot van sijne Heyligheen.* Kostelijck segh ick, jae kostelijcker als de doot van Heliogabalus die op de aerde neffens eenen Toren over-vloedigheyt van Iuvveelen en ghesteente gheslroydt hadde, vvaer op hy van boven uyt den Toren quam nederghevallen om met eene kostelijcke doot, soo hy sich inbeelde, uyt dese vverelt te scheyden. De kostelijckheyt en vvas niet gheleghen in de ghesteenten, perlen en juvveelen, maer in het verstnaden van de perlen en juvveelen, ghelijck vvy hier vooren in u leven ô H. ROSALIA tot uvven lof, ende onse vervvonderinghe aenghemerckt hebben, door vvelcke verachtinghe van sterffelijcke glorie ghy eene onsterffelijcke voor siel ende voor lichaem hebt ghevvonnen. *Lamp. in vitâ.*

O Siel dat ick eens vvel kost vatten en u dan vvel in-drucken die vier gaeven daer de Lichaemen ten ionghsten daghen soo rijckelijck mede sullen verciert vvorden, die sijn soo edel en uyt-muntende, dat de Heyligheen geen lijf-castijdinghen, noch penitentien ont-

sien en hebben, om dien krans van glorie eens af te ternoyen. Hoort hier op ô Siel de welsprekende penne van Hieronymus, en laet de woorden daer van niet alleen in uwe ooren, maer veel meer in u hert nederſincken. Hy had beſchreven het leven vanden H. Paulus eerſten Eremijt, die oock, ghelijck de H. ROSALIA, in eenen hollen en onbekenden bergh onbekent aen de werelt, maer in't gheſicht vanden Hemel gheleeft hadde. Hy beſluyt ſijn ſchrift met deſe woorden: *Libet in fine opuſculi eos interrogare qui ſua patrimonia ignorant, qui domos marmoribus veſtiunt, qui vno filo villarium inſuunt pretia. Vos gemmâ bibitis, ille natura concauis manibus ſatis-fecit, vos in tunicis aurum texitis, ille ne viliſsimum quidem indumentum habuit mancipij veſtri. Sed è contra illi quidem pauperculo paradiſus patet, vos auratos gehenna ſuſcipiet, Paulus viliſsimo puluere coopertus jacet reſurrecturus in gloriam, vos operoſa ſaxi ſepulchra premunt cum veſtris opibus arſuros. Obſecro quicumque hæc legis vt Hieronymi memineris peccatoris, cui ſi Dominus optionem daret multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis eius, quam Regum purpuram cum pœnis ſuis.* Treffelijcke woorden voortwaer! en die in mijn verſtant eene uytnemende ſchilderije verbeelden, ick ſal ſien of icker een ſchetſe uyt den rouwen af can leenen, ende de ſaecke op het verrijſen van Lazarus en den Rijcken Vreck toepaſſen.

WIlt dit ô mijne Siel
met rijpen ſin bevroeyen,
Waer door tot u cieraet
de ſchoonſte perlen groeyen:
Ah peyſt eens op die ur',
Wanneer ten jonghſten dagh
Sal ſtaen in Vleeſch, en been
dat heel in aſſchen lagh!
O dagh! ô blijden dagh
Wanneer aen d'uyt-verkoren
Naer ſchande, druck, en ſmert
de klaerheyt Wordt gheboren!
Noch ſterr' en is ſoo ſchoon,
noch Criſtallijn ſoo klaer,
Noch hemel oock als hy
gheheel een Sonne Waer.
Siet Lazarus rijſt op,
hoe vlickert hy van ſtraelen?
O Wat een hellen glans
gaen d'etter-doecken haelen!
Siet hoe dat elcken ſweir
verduyſtert een Robijn;
Waer hy doen meeſt in lee
is nu den meeſten ſchijn.
En ghy in teghen-deel
met u ghepurpert laecken,
Rampſaeligh als ghy ſijt!
moet ghy dan eeuwigh blaecken?
In't diepſte vande hel?
in ſolfer, en in peck?
Siet hoe de kans nu keert
vermaledijde Vrock?

Ghy Wist in over-daet
u tonghe, en smaeck te toeven,
Als ghy den koelen Wijn
dronckt uyt vergulde schroeven:
Hadt doen een brisel broots
aen Lazarus ghejont,
Gh'en leet nu deser tijt
geen hel in uWen mondt.
V lichaem als een Son
sou boven sonnen schijnen;
Nu ist sijn eyghen schroom
vervult met duysent pijnen,
Nu ist vol schrick, en stanck,
af-grijs'lijck over al,
Soo dat het noch in't lest
de hel be-pesten sal.
Ah! hadt ghy soo gheleeft
dat ghy mocht eeuWich leven!
Dat Godt u lichaem kost
die edel klaerheyt geven!
Gheliick van nu af aen
ROSALIA *gheschiet,*
Die met haer Lichaem toont
Wat glans haer Siel gheniet.
VVie dat sijn lichaem viert
in pracht, en leckernijen,
Die sal sijn eyghen self
van stanck niet konnen lijen;
Maer Wie dat sich versterft
die Wint, dat is gheWis,
Die Wint ten jonghsten dagh
een schoon verrijsenis.

Adieu

Adieu ô Werelt dan,
met all' u ydel-heden,
Het is de deught alleen
die naermaels ciert de leden;
O Maeght ROSALIA
met hemels licht door-ſtraelt,
Ghy rijſt in vollen ſchijn
daer s'werelts pracht-ſon daelt!

Datter inde werelt ô Siel eenen winckel waere daer de ſchoonheyt verkocht wierde, wat een gheloop, wat al neeringhe, wat al kalanten ſou dat huys hebben? en daer wy weten, jae ghelooven dat wy door de deught een ſchoonheyt, en klaerheyt connen verkrijghen (by de welcke de ſterffelijcke verghelecken qualijck eene ſchaduwe en is) daer ſijn nochtans de minſte Coop-lieden; en dat het meeſte weirdt is, daer wordt dickwils het minſte voor gheboden. O wie ſal my geven ô Siel dat ick deſe woorden eens wel magh bevroeden? *Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno Patris eorum. De Rechtveerdighe ſullen blincken ghelijck de Son in het Rijck van hun-lieden Vader.* O wat is dat blincken als een Son! blincken als eenen Heylighen! blincken als de H. ROSALIA, blincken als den H. Apollinaris! *Matth. 13.*

Want dit is vanden H. Romualdus ſoo bevonden, om dit te verſtaen ô Siel, ſoo moet ghy weten dat Romualdus was een fris doorluchtigh Edelman, en Soon van den Hertogh van Rauenna. Seker Religieus hadder de ooghen

ghen op-gheslaeghen, en wenschten dat dese schoon bloem uyt den hof des werelts in den hof van een Religie hadde verplant gheworden. Dan mits menschelijck vernuftheyt in dierghelijck voor-vallen niet meer als goeden raedt en magh gheven, en dat de herten van een hoogher handt moeten gheroert worden, soo is desen Religieus met desen jongen Prins ghegaen in de Kercke daer den H. Apolinaris Bisschop ende Martelaer was begraven, en dat met sulck een bespreeck van beyde kanten, dat soo den H. Apolinaris sich soude verthoonen, dat Romualdus dan het Cloosterlijckleven soude aen-veerden. Sijnde hier over alle-beyde in't ghebedt, soo is te middernacht den H. Apolinaris in Bisschoppelijcke kleederen ver-resen, gaende door de Kercke, ende wieroockende voor alle de Autaeren, ende was desen H. Bisschop soo blinckende, en schietende soo helle straelen, dat al wat Romualdus nader-handt schoons sagh, oordeelden het slijck te wesen, jae de Son was een duystere wolcke by den glorieusen Apolinaris vergheleken. Dat is een staeltjen uyt dien winckel ô Siel, gaet daer om schoonheyt, om koleur, om glans, en om straelen; En hier hebt ghy de reden ô Siel waerom de H. ROSALIA die andersints van natuerlijcke schoonheyt en gratien rijckelijck begaeft was, dese werelt niet en heeft willen achten, om een ander te verkrijghen, die boven de wereldt eeuwigh sal ghe-acht worden.

S. Petr. Damian.

Godt-

Godt-gaeve, dan dat de ydele, ende wereltſche jonckheydt, die de moeyicheyt des lichaems ſoo ter herten treckt, dat die, ſegh ick, wat beter bevroede deſen Artikel des Gheloofs: *Verrijſſeniſſe des Vleeſch.* Want dit alleen waer ghenoegh om veele prachtige ydelheyt in te binden, en te kort-vlecken. Daer mede trooſtede ſich oock een Godt-vruchtighe perſoon, die vande ſchoonſte oock niet en was, het welck haer met groote on-heuſheyt en met weynich gracij wierdt verweten, waer op ſy met ghedult antvvoorde, ſeggende: *Can ick mijnen Godt maer behaeghen, die ſal my ten jonghſten daeghe wel eens ſchoon maecken.*

Ick keere weder tot de H. ROSALIA, hoe vvel ſoude ick haere Verrijſſeniſſe connen toepaſſen een vvoordt alleen veranderende, 't gene den H. Chriſoſtomus ſchrijft van het lichaem vanden H. Paulus: *Qualem Roſam Chriſto mittet Sicilia! ô Wat eene blinckende Rooſe ſal Sicilien aen Chriſto ſeynden, en op-offeren?* Iae iſt by al-dien dat op het graf daer de tvvee Propheten onder begraven laeghen, (3. *Reg.* 13.) doornen en bloemen ſijn ghevvaſſen, doornen op den booſen, bloemen op den recht-veerdighen, die als voor-boeykens vvaeren om te verkondighen vvatter nader-handt van deſe lichaemen ſtont te gheſchieden? vvie en ſal niet bondich daer uyt connen ſluyten, de vveerdigheyt vande H. ROSALIA? vviens lichaem van de Enghelen ſelfs is verciert ghevveeſt met bloemen? dit ô Siel al-te-mael wel

Auctar. Fabri in Dom. f. 12.

gheme-

ghemediteert is eenen spoor-slagh om sich vande kort-tijdighe pomperijen des wereldts te besnoeyen, ende den glans, die eeuwigh dueren sal, nerstighet te betrachten. Daerom val ick den Hemel met een nederich hert te voet, segghende, en biddende:

VErlicht ô Godt mijn aerts verstant,
En stiert het tot een beter landt!
Stort in my een' begeerlijckheyt,
Van dees' oprechte schoonigheyt,
Op dat ick oock ten jonghsten dagh
Voor u in glans verschijnen magh!
Maer Siel! waer naer dat ghy al haeckt!
Siet dat ghy eerst ghereetschap maeckt,
Laet vasten, strengheyt, smert, en pijn
In uwe doot den Batsem sijn,
En een versmaed' ootmoedigheyt
Het saet van dees klaer blinckentheyt.

HET IX. CAPITTEL.

Hoe den naem, en glorie van de H. ROSALIA *in dese onse eeuwe door verscheyde Coninckrijcken verbreydt is, ende hoe sy voor eene waerachtighe Patronerisse teghen de Peste wordt aengheroepen.*

TOt noch toe ô Siel hebben wy ghesevlt door het leven van de H. ROSALIA, en van de gheboorte af tot haere doot toe hebben wy in't voor-by vaeren aen-ghevvesen haere

haere uyt-muntende, ende glorij-rijcke Oeffeninghen, en deughden, nu ſullen wy de verbreydinghe van haere eer, en hoeſe van veele voor Patronerſſe teghen de Peſte is aen-ghenomen gaen voor ooghen ſtellen, ende dit volbroght hebbende, ſullen ancker laeten vallen, onſe ſeylen inkorten, ende het werck beſluyten.

Die den ſtaet, en alle de gheleghentheydt van de H. ROSALIA door de naemen vande dry Dochteren van Iob ſoude willen ten toon ſtellen, die en ſoude naer mijn oordeel niet eenen voet buyten het oprecht ſpoor treden. De eerſte was ghenoemt. *Dies* dat is, *dach*; de tweede voerde den naem van *Caſſia*, dat is een kruyt ſeer wel-rieckende. De derde was ghenoemt *Cornuſtibium* den over-vloedighen hooren van bloemen, en vruchten draeghende. Of ghy deſe hoort noemen ô Siel, of dat ghy een kort begrijp hebt van het leven vande H. ROSALIA, dat ſal al ten naeſten by op het ſelfſte uyt-comen. Want en was ROSALIA in het Hof niet als *Dies*, eenen klaer-ſchijnende *Dach*, die de ſtraelen van ſtichtinghe, van ootmoedigheyt, van eerbaerheyt ſchoot op alle kanten? Dit licht vrij-willich af-legghende heeft ſy haer in ſpeloncken beſloten daerſe haer ſelve door diſciplinen, en lijf-kaſtijdinghe ſoo ghepulveriſeert heeft datter geen Caſſia ſoo ſoet-geurich was voor de menſchen, als ſy was voor de Enghelen. Hier op is het derde ghevolght datſe door eene Saelighe, ende glo-

rieuſe doot (ſoo nochtans haere doot een doot moet ghenoemt worden) is gaen ghenieten de vruchten en bloemighe kranſſen, dieſe in ſoo veel te hooghere verheventheyt moeſt ontfanghen, als ſy haer in het leven te dieper ver-ootmoedicht hadde. En tot vergeldinghe vande onbekende Speloncken heeft haer Godt vergolden met een glorie die gheſtelt is in't gheſicht vande gantſche wereldt. De maete van onſe verdienſten is by Godt altijt de maete van ſijne vereeringhe.

Wie ſal ons nu connen beſchrijven wat Palermo 't haerder eere aen-ghericht heeft, wat het gants Coninck-rijck van Sicilien? hoe veel Kercken t'haerder eeren ghebouwt? hoe veel Autaeren haer toe-ghewijt? hoe veel ſchilderijen op-ghehanghen? hoe veel Silv're brandende lampen, jae brandende herten van liefde op-gheoffert? ende noch waeren hunne wenſchen verre boven de verdienſten van hunne wercken.

Het nae-buerich aen-paelende Italien heeft terſtondt de ginſteren ende voncken van dit Siciliaens vier ontfanghen. Hier op hebben de Sanck-Goddinnen t'haerder eere gaen dichten; hier op hebben die van het Doorluchtich Lateraen de eere vande H. ROSALIA ter herten ghenomen. Hier op heeft de welſprekentheyt treffelijcke Lof-reden uyt-ghe-ſproken inde teghenwoordicheyt van ſijne Heyligheyt Vrbanus den achſten. Ende voorwaer het betaemde datmen voor dien Stoel haere

haere heyligheyt eerſt ſoude open-baeren, die alleen wat heyligh, of niet heyligh en is, macht heeft te verklaeren.

Den dobbelen Arent van Ooſtenrijck heeft de blinckende Son oock van verre ſien op-rijſen. Weenen iſſer door ver-vrolijckt gheweeſt, ende mits dat in een kleen boexken groote wercken maer alleen in verkortinghe, ende in het verſchiet connen gheſtelt worden, om niet onder hunne weerdigheyt te ſpreken ſoo wil ick voor u ô Siel alleen op-hanghen de twee Silv're lampen die den Onverwinnelijcken Keyſer Ferdinandus den derden ter eeren vande H. ROSALIA heeft doen maecken, en branden. O Door-luchtighſten Vorſt! klaer-blinckende kolomme voor de H. Kercke ende verduyſterende wolcke teghen de Mahometaenſe Maene! de liefde van het Rijck tot u was groot in u leven, maer de droefheyt en het ghevoelen naer uwe doot is vrij wat grooter! het minſte dat in u vvas, dat vvas, dat ghy vvaert Keyſer, ſoo gtoot vvaeren in u de deughden, ſoo doorluchtigh Godts-dienſt ſoo edel de eere tot de Heylighe!

Och hoe geerne leſe ick deſe uvve vvoorden alſoo vol van betrouvven, als van Godtvruchtigheyt. Soo ſchreeft ghy met eene Doorluchtighe penne, ende met meer als goude vvoorden, legghende uvve ſcepters onder den ſcepter, ende beſcherminghe van de H. Maeghet Maria Koninghinne van Hemel en van aerde:

Tibi ego me, meosque, Coniugem & Liberos.
Tibi Romanum Imperium cui me Deus præfecit
Tibi Regna à Maioribus accepta,
Tibi, tutelæque tuæ populum, & exercitus meos,
Tu eos protege, Tu eis vince,
Tu in ijs regna, & impera.

ITA VOVEO.

Tuus Ferdinandus.

Ende ghy ô Coninckliicke Stadt van Crakouvv, als oock die edele Metrapolitane Kercke van Gnesna, al sijt ghy-lieden onder haere dienaeren ghevveest naer den tijt schier de leste, soo hebt ghy even vvel door den brandenden yver ghetracht om te sijn de eerste. Met vvat eenen toe-loop des volcks, met vvat eene bevveginghe der ghemoederen? met vvat eenen luyster vande Geestelijckheyt hebt ghy haere HH. Reliquien sien draeghen uyt het Collegie vande Societeyt Iesu in de Kercke van onse L. Vrouvve om van dese Patronersse in de Peste hulpe te versoecken, en troost te vervverven? ghy vielt haer te voet in de Kercken, sy boode u de handt inde Lazaretten, ende ter-vvijlen dat uvve ghebeden; en vvier-oock-offer rees ten Hemel, soo quam de genaede en ghesontheyt daelen op de aerde.

Dan ick keere t'huys uyt die vergheleghen, ende uyt-heymsche Rijcken; ghy sijt die my tot u treckt ô Antvverpen, ô Stadt noyt ghe-

noech

noch beſien, noyt te hoogh ghepreſen! Soo dat ick mach ſegghen:

BElgium orbis Annulus,
Annulique huius gemma
Antverpia.
Belgium orbis oculus,
Oculique huius pupilla
Antverpia.
Belgium orbis nemus,
Nemoriſque huius laurus
Antverpia.
Belgium Orbis Paradiſus,
Paradiſique huius delicia
Antverpia.
Belgium Orbis cælum,
Cælique huius ſol
Antverpia.

S. Scribani in Antverpia. fol. 136.

Heerlijcke woorden voorwaer om eene heerlijcke Coop-Stadt te beſchrijven, ick ſal ſien of ickſe uyt den rouwen can naer-boetſeren.

NEderlandt den rinck vande Werelt,
En den Diamant van deſen rinck is
AntWerpen.
Neder-landt de ooghe vande Werelt,
En den appel van deſe ooghe, is
AntWerpen.
Nederlandt het boſch vande Werelt,
En den Laurier van dit boſch is
AntWerpen.
Nederlandt het Paradijs vande Werelt,
En het lieffelijckſte van dit Paradijs is

Antwerpen.
Nederlandt eenen hemel vande Werelt,
Ende de Son van deſen hemel is
Antwerpen.

Iae *Diamant* om uwe ſtandt-vaſtigheyt in Godtſ-dienſt, ende ghetrouwigheyt tot uwen Coninck. Iae *Appel* van de ooghe, die ghy ſoo dickwils ghenaedelijck met eene Aelmoeſſe laet vallen op de aerme ende ſchaemele lieden. Iae *Laurier* van het boſch om de acht-baerheyt en crediet van uwe Beurſe boven andere ſteden winter, en ſomer groyende. Iae het *Lieffelijckſte* van het Paradijs om uwe beleeftheyt, goede ſeden, en ghepollijſterde manieren. Iae *Son* vanden hemel om uwe wijt-beroemde vermaertheyt door de vier gheweſten des werelts.

Dat de andere in u prijſen de ghelijck-vormicheyt uvver huyſen, de ſchoonheyt uvver ſtraeten, de verheventheyt uvver veſten, de bequaemigheyt uwer ſchelde, den luyſter uvver Kercken, de heerlijckheyt uvver Toorens, 't Muſieck uvver klocken. Datſe heele boecken ſchrijven vande menichvuldigheyt uvver konſten, vande edelheyt uvver pinceelen, vande vernuftheyt uvver Invvoonderen, ick ſal my hier te vreden houdē met de Godt-vruchtigheyt van de borgherije, naementlijck die de acht-baere Ionghmans aen de Moeder Godts Maria, ende aen de H. ROSALIA in de Sodaliteyt bevvijſen.

Voeght u eens ô Siel by eenen van deſe vergaede-

gaederinghe, en vraeght hem eens, soo ghy't niet en weet (doch hoe souden u soo ruchtbaere saecken konnen onbekent sijn) vraeght hem eens waer in hunne Godt-vruchtigheydt is gheleghen. Ende hy sal u toonen die heerlijcke Sodaliteyt, dien kostelijcken Autaer, dat treffelijck stuck van het konst-en-rijck-geestich pinceel van Signior van Dijck. Hy sal u wijsen de nieuwe marmere kasse daer de HH. Ghebeente vande H. ROSALIA in rusten, hy sal u verhaelen hoe menich hondert Flambeeuwen t'haerder eere hebben ghebrandt, hoe menighe Solemnele Missen t'haerder eere sijn ghesonghen, wat Processien t'haerder eere ghehouden, vvat weldaden van haer sijn ontfanghen, met een woordt, hy sal u van alles sulck een wijt-loopich verhael doen dat ghy by u selven daer uyt sult connen besluyten, dat de H. ROSALIA niet alleen in de Sodaliteyt, maer veel meer diep staet in een jeders herte. Hoort hier op een aerdich, en sin-rijck ghedicht van eene treffelijcke penne. De penne is vanden Eerw. P.IG. P.S.I. daer dese wel-sprekende woorden, ende Lof-dicht vande H. ROSALIA uyt sijn vloeyende.

EER-DICHT
TOT LOF
VAN DE HEYLIGHE
ROSALIA
MAGHET
WIENS HH. GHEBEENTEN
TOT
Behoudeniſſe deſer Stadt
VAN
ANTVVERPEN
TEGHEN DE PESTE
Ruſten in de ſale der
SODALITEYT
Vande Meerder-jarighe Ionghmans
onder het beleyt vande
SOCIETEYT IESV.

'T Vier is wegh, het is vervloghen,
Dat de Peſt had uyt-ghcſpoghen
Over deſe ſchoone STADT:

En,

En, de Doodt is op-ghesloten,
Eer haer pijlen zijn verschoten,
Nergens vintmen SLOT, *of* LAT.
Wie heeft al dit quaet verdreven?
VVie heeft Pest en Doodt doen sneven?
Ist ROSALIA *niet me?*
'k Vraegh naer onbekende Naemen:
Blijft hier, even-wel, niet raemen;
Lijdt vry, dat sy mede de.
Daer het Heyligh der Ghebeenten,
(Vast, aen sijne Rotss-ghesteenten,)
Deser MAGHET *eertijts quam:*
Heught u niet, dat m'in die landen,
(By soo verr' de Pest daer branden,)
Vreught, en leven haest hernam?
De SICILIAENSCHE *Steden,*
Die, door Pest by-naer vertreden
VVaeren reghts een menschen-graf;
Stoocken nu noch glori-vieren,
Laeten vlagh en vaenen swieren,
Om den troost, dies' haer doen gaf.
't Riep daer al om dese ROOSEN;
Selfs by-naer de lijve loosen,
Alsmen die droegh wegh en weer:
En men sagh, stracks, voor sijn ooghen;
Dese ROOSEN, *wierden drooghen*
Die de SIECKTE *velden neer.*
EDEL STADT, *die temt de stroomen*
Van de SCHELD', *die Brabant soomen;*
Perel van het Spaensche Rijck:
Sous' u hebben dan vergheten,
Als ghy, onlanghs, schier ghesseten

In u aſſchen, wirdt een lijck?
Heeftmen binnen uwe mueren
Eertijts, oock niet in ſien vueren
De Ghebeenten van die MAEGHT,
Die, die leven-looſe Steden,
Doens, ſoo hebben voorgheſtreden?
Stet, wat ſchatten dat ghy draeght!

VVaer toe wilt m'u dit herhaelen:
Gaet, en klimpt eens op die ſaelen
Daer u IONGHMANS *ſijn vergaert;*
Daer ſy, eens ter weeck, verkeeren,
Om de MOEDER GODTS *te eeren;*
Onder hun ſtaen die bewaert.
Souſe dan geen ſorghe draeghen
Om, oock hier de ſwarte vlaeghen
Af te weiren, van u leet?
MAEGHET, *waerom ſoude minder*

Tot

Tot het dempen vanden hinder
Onſer STEDE, *ſijn ghereet?*
Ghy ſaeght oock (want, alle menſchen,
Al hun herten, al hun wenſchen,
Staen u nu, in Godt, ter hant:)
Dat, eer langh, oock deſe Borghers
Souden ſijn u eer-beſorghers,
En des' STADT, als Vaderlant.
Roept dan vry: s'is op-gheſchreven
Onder die de Peſt verdreven!
Strooyt al om die blijde maer!
Roept: ROSALIA ſal weſen
Altijdt hoogh by ons ghepreſen;
Ons gheluck quam oock van Haer!
Roept; met trommels en trompetten,
Om de STADT in vreught te ſetten;
Nu magh opſtaen vier en vlam:
Noyt en ſalmen meer ſien beven
Voor den vyandt van het leven,
Wie tot Haer ſijn toe-vlught nam.
Roept vry uyt! want, oock de Schaeren
Die ten hemel ſijn ghevaeren,
Stijven u, en gheven moet:
'k Sien in hun een hooft-ghewemel:
Dat's het toeſtaen vanden Hemel,
Die dat roepen houdt voor goet.
Al dat Heyr, dat door ſijn ſtrijden
Ons, van daer pleegh te bevrijden,
En, bevrijdt noch, metter daet;
Gheeft die MAEGHT *den roem oock mede*
Dat ſy ons dit weldaet dede,
Van te weiren 't droeve quaet.

Edel

Edel leven-rijcke ROOSE,
Die gheneeſt de leven-looſe,
Ghy zijt onſe welvaert me!
Op u ſterren ons gheſichten:
VVilt ons SWAERIGHEYDT *verlighten,*
En ons gheven SIECKTEN-*vrè!*

Hier kont ghy ô Siel nu lichtelijck ontdecken waerom dat de Steden van outs altijt getracht hebben om eenighe ſchatten van HH. Reliquien te beſitten, ſy wiſten dat de Heylighen voor Godts troon den ſeghen verwerven, de plaeghen verbidden en de plaetſen beſchermen. Seght my eens ô borghers van Antiochien, waerom dat ghy-lieden den H. Simeon Stylita niet alleen in ſijn leven, maer oock naer ſijn doot hielt in weerden, dat ghy-lieden ſijn H. Lichaem bekomen hebbende, weygherich ſijt ghevallen aen den Keyſer Leo die het ſelve was verſoeckende? Ick laete my voorſtaen dat het gheſchiede om dat u lieden kenbaer was dat de HH. Reliquien eñ de HH. Ghebeente dienen voor wallen, en voor beſcherminge, en daerom ſchreef uwen Edelen Magiſtraet aen ſijn Majeſteyt: *Quia ciuitas noſtra mœnibus caret ô Imperator, ſanctiſſimum Simeonis depoſitum huc apportauimus, vt nobis & muri, & munimenti loco ſit adverſus expugnatores.* Onghet wijffelt de HH. Reliquien houden voor ons de waght dach en nacht. Dan laet ons eens eenen ſpronck doen in Polen. Caſimirus eenen Godt-vruchtighen Coninck

ninck van Polen verſocht door ſijnen gheſant van den H. Lucius Paus van Roomen eenighe HH. Ghebeente tot beſcherminghe van ſijn Rijck, en van ſijne onderdaenen. Hier op is ſijn Heyligheyt ghegaen in den krocht daer veel HH. Lichaemen ruſteden. Ende met een Goddelijck betrouwen heeft hy gheroepen: *Quis veſtrum eſt ô Martyres qui in Poloniam vult proficiſci? VVie iſſer van u lieden ô Martelaeren die naer Polen Wil trecken?* Ende ſiet, terſtont heeft den H. Florianus ſijn ermen uyt ghesteken, om te toonen dat hy, en die ten beſten waeren om de Pollacken daer tuſſchen te beſchermen. Daer en is niet aen te twijffelen of de HH. Ghebeenten hebben by Godt-Almachtich groot vermoghen. *P. Perard. fol. 114.*

Hoort hier op ô Siel de goude woorden vanden H. Gregorius Biſſchop van Nazianzen: *Sanctorum vel ſola corpora idem poſſunt quod animæ; ſiue manibus contrectentur, ſiue honorentur: quorum vel ſolæ ſanguinis guttæ, atque exigua Paſſionis ſigna, idem poſſunt quod corpora. Eſtque adeo frequens horum lucta, certaminumque veneratio, vt exiguus puluis aut reliquiæ veterum oßium, ad totius honorem ſufficiant.* Voorwaer woorden ſoo klaer en doorluchtich offe met de ſtraelen van de Son waeren gheſchreven. *De lichaemen alleen van de Heylighen hebben het ſelffte vermoghen dat hunne Sielen hadden, 't ſy datſe met de handen gheraeckt worden 't ſy datſe ghe-eert worden: jae ſommighe druppelen Bloets alleen, of eenighe teeckenen van hunne martelie ſijn ſoo krachtich als hunne lichaemen.*

haemen. Ende de eerbiedinghe tot hunnen ſtrijdt, en ſaelighe doot is ſoo in't ghebruyck, dat een weynich aſſchen, ofte Reliquien van de oude Ghebeenten de eere uyt-voeren van het gheheel lichaem.

Slaet Eliſæus niet met den mantel van ſijnen meeſter op de waeteren, en terſtondt de Riviere biedt eenen drooghen door-ganck ofſe op de ghehoorſaemheyt gheoeffent waere? Eenen dooden wordt gheworpen in het graf, en op het doot lichaem van Eliſæus, ende den eenen dooden doet den anderen dooden leven. Ende uwe ſweet-doecken ô H. Paule hadden die niet meer krachts als alle de plaeſters van de apotekerijen met hunnen *Sana-todos* beſtreken? Iae dat het wonderſte noch van al is, de ſchaduwe van Petrus vallende op de ſiecken, trock die uyt de ſchaduwe des doots, en gaffe een volle gheneſinghe. De Son, dat wonder vat, die gout en Silver voortbrenght, ſach deſe wercken aen met verwonderinghe gerne bekennende haere gulde ſtraelen nu van eene bruyne ſchaduwe overwonnen.

Dit ſoo vveſende ſoo dunckt my ontfanckbaer te ſijn het ghevoelen van de gene die ſeghen dat Godt-Almachtich het lichaem vanden Propheet Moyſes in't heymelijck heeft begraeven, en dat hy geenſins en heeft vvillen ghedooghen dat daer ymandt vande ghe-ſlachten van Iſrael kontſchap af ſoude hebben. Want Godt kennende de groote verdienſten van Moyſes, en de Heylicheyt van ſijne

Ghe-

Ghebeente, ende van den anderen kant ſiende daeghelijcks de broosheyt, en boosheyt der Ioden, ſoo dickwils en ſoude Godt ſijn roede niet op-gheheven hebben om die te kaſtijden, of ſy en ſouden op ſtaende voet hunne toe-vlucht, tot de verdienſten, en voor-ſpraeck vanden grooten Propheet hebben ghenomen, die ſoude aen Godt door ſijn voor-bidden t'elcke keer de handen hebben ghebonden, ende ſoo ſou de vergramde Rechtveerdigheyt Godts tot haeren weder-wil de boosheyt daeghelijcks op de aerde hebben ſien toe-nemen ſonder dat hy die uyt den Hemel met blixem of donder, met peſt, of ſerpenten ſoude hebben connen verhoeden.

Daeghelijcks, ſegghe ick ô Siel, want en peyſt niet dat de Bermhertigheyt Godts tuſſchen ſoo enghe paelen beperckt is, ghelijck wy ſien de ghenaede by de menſchen. In China iſt een ghewoonte dat ymandt hebbende eenighe treffelijcke Voor-ouders die ſich tot dienſt, en wel-vaeren van het Rijck, en't Vaderlandt man-haftich ghequeten hebben, dat deſe doende ſchilderen de vrome feyten, en daeden van de over-ledene Voor ouders, daer mede ten Hove mach komen en vrijelijck hier om een Staetſ-ampt tot eene vergeldinghe aen-houden, om dieſ-wille dat die verdienſten den Auteur wel tot glorie, maer de erfghenaemen altijt tot profijt ſtrecken. In deſe belooninghe nochtans wordt dit on-verbrekelijck onder-houden, dat ſoo dickwils als *P. Trigault.*

ſy

sy jet verſoecken, en ſaemen verkrijghen, dat t'elcken keer wordt op-ghekerft, en alſt aen die Magiſtraeten dan dunckt dat de vergeldinghe neffens de verdienſten op-ghehangen van ghelijck ghewicht ſijn, dan is het Hof toe, en allen de verdienſten worden op den doot-boeck gheſchreven.

Ten gaet ſoo niet met Godts Bermhertigheyt sy is rijcker in ghenaede, beſonderlijck als wy comen met den ſleutel vande verdienſten der Heylighen, ende dieſ-volghens miſ-trouvvende (laet ons ſoo op onſe menſchelijcke maniere ſpreken) op ſijne voor-genomen ſtandt-vaſtigheyt, ſach hy dat de HH. Ghebeenten van Moyſes by-naer krachtiger ſouden ghebleven hebben om hem te verſoenen, als de boosheyt om hem te vergrammen. Waer uyt ick nu bondelijck verder ſluyte, dat daer Godt Almachtich HH. Reliquien en Ghebeenten verleent, daer verleent hy met eenen fonteynen van ghenaede en van vvelda-den; Ghelijck als ghy ô machtighe, maer doen bedruckre Stadt van Palermo, d'eerſte vvaert die trooſt door de verdienſten vande H. ROSALIA hebt ghenoten. Edoch sy en heeft het (dat uvven lof is) aen geen ondanckbaere bevveſen; vvant ghy tot eeuvvighe ghedachteniſſe aen deſe uvve Patroneſſe teghen de Peſte op-ghericht hebt een aen-ſienlijck Beeldt vvaer onder dit naer-volghende ſchrift vvordt gheleſen;

Diuæ ROSALIÆ *Virgini, è regia Siciliæ Liberatorum ſtirpe, inter illuſtriores ſanctitatis Ciues, & Tutelares benè merentiſſimæ Patria Panormus redditum, ac planè auctum, rediuiuæ felicitatis nitorem acceptum refert.*

Kent dan oock u gheluck ô Sodaliteyt, en gheniet u voor-deelich lot dat u inde H. ROSALIA is toe-gheſonden. Dient, en viert deſe H. Patronerſſe, valt haer te voet, bidt, en ſmeeckt haer darſe dat vlammich ſweert der Peſte van u, ende vande uwe altijt wil afſchermen. Aengheſien dat Godt Almachtich gheſtelt heeft dat deſe Maeghet altijt eene goedertiere, en ghenaedighe en krachtighe Voor-ſpraeckerſe by ſijnen throon in de haeſtighe ſieckte ſoude weſen. Overſulcks ſeght hondert mael, ſeght duyſent mael:

GHEBEDT.

O! *Godt die het Lichaem vande H. Maeghet* ROSALIA *uWe Dienaereſſe naer ſoo veel eeuWen uyt de berghen ontgraeven aen de Gheloovighe tot een heylighe beſcherminghe teghen de Peſt hebt ghegheven, Wilt verleenen, dat Wy, die haer Heylighe Ghebeenten eeren, door haere verdienſten van de teghenWoordighe perijckelen, ende van de haeſtighe ſieckte moghen verloſt Worden.* Amen.

HOORT NV Ô SIEL EENE GRONT-HERTIGHE *danck-ſegginghe van eenen die met de Peſte beſmet, ende berooft ſijnde van hulp, trooſt, en hope van te*

bekomen, heeft sijnen toe-vlucht ghenomen tot de H. ROSALIA, *ende is wonderlijck gheneesen, Wiens lof hy met sijn dichten wil beschrijven.*

'T Is tijt, jae meer als tijt
dat wy ô Siel verkonden
De jonst aen ons betoont:
ah! had ick duysent monden!
Want wat ick by ghschrift
gae stellen op't papier,
Dat heeft, gheloovet vry,
by't wel-daet niet een sier.
Ghy Leser, Wieje sijt,
verschoont mijn krancke dichten,
Sy quelen noch met my
tot binnen haer ghevrichten,
S'en hebben geen koleur
als dat den meester draeght,
De Pest, och jae de Pest
heeft onse jeught verjaeght!
Dies niet te min ô Maeght
Wilt die met jonst ontfanghen,
Al vinde ghy daer op
noch perl', noch luyster hanghen,
't Is ongherijmt dat ick
hier kloecke rijmen schrijf,
Mijn handt, en meer mijn hert,
is van de doot noch stijf.
Ghy SCHELDT soo Waeter-rijck
die met u ebb', en vloeyen,
Iae schier met graen, en melck
ons' landen gaet besproeyen,

Die

Die uwen milden ſtroom
ſpoelt teghen onſe Stadt,
Ghy weet, hoe naer dat ick
van Charon was ghevat!
Ick lagh met pijn in't hooft,
k'en ded' ſchier niet als braecken,
Het bloet ſooy in mijn lijf,
mijn hert dat ſcheen te blaecken,
Mijn tongh' was ſwert als roet
gheplackt in mijnen mondt,
My docht k'had pomp, en put
ghedroncken tot den grondt!
Maer als ick eerſt-mael ſach
de kolen op mijn leden,
Doen heeft die banghe vrees
mijn hert gheheel door-ſneden,
Ick raeckte met mijn handt
mijn doot al voor mijn doot,
Ick ſey: O Siel wy gaen,
den brandt die is te groot!
Hoe dickwils wenſchen t'ick
in't midden van de pijnen
Hier om een heel-ſaem kruydt,
daer om koel' medicijnen!
Hier om een Man, een handt
rijp in ervaerentheyt,
Die my een plaeſter daer,
en hop' had op-gheleyt?
Ick ſagh mijn koffers aen
vol kroonen en ducaeten,
En midden in het gout
en koſt geen gout my baeten,

Ah Wat den menſch al ſlaeft,
ah vruchte-looſen ſweet!
Een ander erft het goet,
en hy het herten-leet!
Soo Woelden ick in't bedd',
ſoo maelden mijn ghedachten,
Den brandt die ſtercker Wierdt
vernielden mijne krachten,
Mijn hert Wierdt ſeffens ſlaeuW,
den pols trock op-Waerts aen,
Mijn tanden voelden ick
ſtraf op malkanderen ſlaen.
Ick ſagh die felle Doot
die met haer maegher leden
Quam naer mijn ledikant
recht toe recht aen-ghetreden,
En vol verbolghentheyt
viels' op mijn bangich hert,
En ſtelden op den boogh
den ſchicht van louter ſmert.
Ah Wat al bleecke vrees'
quam doen mijn ſiel bevanghen!
Ick ſach aen ellick haeyr
een druppel doot-ſweet hanghen!
Mijn lippen Wierden peerſch,
ick had de doot in my;
En ſach tot meerder ſchrick
een Doot noch aen mijn ſy!
Maer ſiet! alſt al-te-mael
oogh-ſchijnlijck Was verloren,
Doen is een nieuWe hop'
in mijn ghemoet herboren,

Want

Want my quam in den ſin
ROSALIA die Maeght,
Die over Peſt, en Doot
het lauwer-kranſken draeght.
Ick ſey met droef gheklagh,
en met wee-moedich kermen:
Ah wilt my edel Maeght
in deſen noot ontfermen!
Want ſiet mijn banghe ſiel
is totter doot benouwt!
En daer ick liggh' in't vier,
iſt hert van vreeſe kout!
Ghy kont, alſt u belieft,
Dit SPOOCK van hier verjaeghen,
De kolen, ſoo ghy helpt,
die ſullen etter draeghen,
Ghy kont, eer noch de Son
daelt met haer gulden ſchijn,
My trecken uyt de doot,
en haelen uyt de pijn!
Hoe menich-mael quaemt ghy
de Doot van achter vatten,
Als ſy nu beſich was,
en naegelden de latten?
Schoon ymant was ghereckt,
jae in de kiſt gheleyt,
Badt eenen vriendt voor hem
uw' jonſt die ſtont bereyt!
Och mocht ick een van die,
van uwe dienaers weſen!
Om eeuwich in mijn hert
u hulp, en trooſt te leſen!

Ick ſchreef nyt danckbaerheyt
de heele ſaeck in dicht,
Ick brocht en mijn ghevaer,
en uWen naem in't licht!
Wel! Word' ick dan verhoort?
ontfanght ghy mijne ſuchten?
My dunckt dat vrees, en brandt
gaen van mijn herte vluchten,
Hoe ſal ick u Ghebeent'
ver-eeren dagh voor dagh?
Want ſonder u voorWaer
ick't graf al voor my ſagh!
Eylaes! hoe jaeght den pols!
hoe gaen die ader-ſlaeghen!
Die ſullen noch op't leſt
my in de kiſt gaen draeghen!
Ick ſie dat d'ydel hop',
en allen trooſt verdWijnt,
En dat mijn laeſte ur'
is naerder als het ſchijnt!
Ah! Waer iſt Crucifix?
Waer ſijn mijn Kercken-rechten?
Ick voel den laetſten ſtrijdt
die daeght my om te vechten!
Ontſteckt, bid ick, ontſteckt
doch de ghewijde kers!
Want mijn benoude ſiel
light in een ſWaere pers!
Wilt my ô goeden Godt
hier aen het Cruys verheven,
Wilt my door uWen druck
nu Wat verlichtingh' gheven!

En

En soo ghy my ontfanght
ô Haef van Saelicheyt,
Soo ben ick tot den strijdt,
en tot de Doot bereyt!
V Wil ick voor het lest
in mijne ermen binden,
Soo sal ick in't ghevecht
u mijn SECONDE *vinden!*
Komt Hel, komt Duyvel aen,
komt Doot, en al die wilt,
Ick staender deur en deur,
maer achter uWen schilt!
Noch moet ghy voor het lest
my dese gunst beWijsen
Dat ghy mijn swacke siel
Wilt met u Lichaem spijsen,
Dat is het lest, en 't best,
en nu dit is ghedaen,
Soo roept my goeden Godt
ick ben bereet te gaen!
My dunckt ick hoor u stem.
Sa! Siel laet ons gaen reysen,
Daer boven Son, en Maen
staen Hemelsche Palleysen,
Ick hoor, ick hoor't Musieck,
ick hoor den soeten klanck,
En boven alle soet
den Seraphinen sanck.
TerWijl ick machteloos
versucht met groot verlanghen,
Wordt mijn gheSicht verdWelmt,
en met de doot bevanghen,

Adieu, adieu wy gaen,
ô Siel waerom ghevreest!
IN UWE HANDEN GODT,
BEVEEL ICK MYNEN GEEST!
My docht ick was een lijck,
en had mijn Siel ghegheven,
En siet ick sach de Doot
uyt vrees' nu selver beven,
ROSALIA *die nam*
haer boogh, en pijlen af,
En had de Doot by-naer
ghedolven in mijn graf.
Doen voelden ick in my
weer mijne Siel ontfoncken.
Als ick sach dat dees Maeght
my't leven had gheschoncken,
De seyse van de Doot,
den boogh, den pijl van stael
Die laeghen daer verstroeyt
in't midden vanden sael.
O Maeght wat sal ick u
nu lof, en eer gaen gheven!
Want 't is naest Godt u handt
Die my hiel in het leven!
Eylaes! k'en was van't lijck
maer eenen ooghen-blick,
Ick had al op de tongh
den alder-laestlen snick!
't Is uwe jonst ô Maeght!
Want sonder uwe handen
Soo waer ick voor ghewis
al naer die duyster landen!

't Is uwe jonſt ô Maeght,
ghy braeckt haer pijlen fel,
En ghy hebt deſen roof
ghehaelt als voor de hel.
O ſoo ick immermeer
gheraeck weer aen het dichten,
Hoe ſal ick uwen naem
door boecken gaen verlichten!
Wat kan ick minder doen
als dat ick Ooſt, en weſt,
Blaſoen u groote macht
in't midden van de Peſt?
Nu wil ick deſen dagh
voor mijn Gheborte vieren,
En alle jaer mijn huys
bekroonen met Laurieren,
Dan ſal voor u Ghebeent
den wier-oock-offer gaen,
En dan ſal voor u Beeldt
een danckbaer kerſe ſtaen.
Iae eerder ſal het Scheldt
tot op den grondt verdrooghen,
Eer u mijn hert vergeet,
eer ghy gaet uyt mijn ooghen,
Ick hangh' in mijn ſaelet
hier van een ſchilderij,
Waer in ghemaelt ſal ſijn
de Doot, en ick, en Ghy.
Ick weet 't is al-te-mael
verr' onder uwe weerden,
Doch ghy ſult het goet hert
voor rijcker gift aen-veerden,

Hy geeft veel die dit geeft,
ontfanght dit edel Maeght,
Waer af gh'ebt ſwerte Peſt,
en bleecke doot verjaeght.
Ontfanght noch in dit hert
mijn heel ghemoet, en ſinnen,
Een Siel die danckbaer is
kan noyt te veel beminnen,
Want watſe doet of niet
't ſchijnt haer al niet-met-al,
Soo dickwils ſy de jonſt,
en't wel-daet weghen ſal
Sijt eeuwich dan ghegroet
ROSALIA *verheven,*
Ah ſagh ick u noch eens
op't eynde van mijn leven,
En dat ghy met u handt
dan mijne ooghen ſloot,
My dunckt ick ſou terſtont
gaen leven door mijn doot.

Ick beſluyt dit al-te-mael met den Hymnus daer de treffelijckſte ſtucken van haer leven in worden begrepen:

AVe Roſa ſine ſpina,
Contra peſtem medicina
ROSALIA *Dux inclyta,*
Recens à mundo cognita:
Exemplum ſecuta Chriſti
Mundum relinquens, ſpreuiſti
Quidquid Pater offerebat

Quid-

Quidquid Aula promittebat
Ad montana procurriſti
Specum ferro pertudiſti
Monitorem vt haberes
Propoſiti, quem videres.
Angeli te docuerunt,
Modum nouum oſtenderunt,
Quo Deo preces ſolveres;
Roſas fragrantes mitteres.
Antrum cælum habuiſti,
In quo Chriſtum conſpexiſti
Apoſtolis comitatum,
Angelis, matre ſtipatum
Ab hoc coronâ donata,
Ad nuptias invitata,
Terras libens reliquiſti
Cælum felix introiſti
Tua ſacra poſt hæc oſſa
Nulla vnquam texit foſſa
Sed rupes aquam iugiter
Stillans, occluſit fortiter.
Poſt tot ſecla reuelata
In Patronam orbi datæ
Contra peſtem: nobis faue,
Dum tibi ſonamus Aue.
Laus honor ſit Majeſtati
Vni, Trinæ Deitati
Roſaliam exaltanti,
Peſtem per eam ſedanti.
Aſcendat odor Roſæ huius in conſpectu Dei.
Et placetur iræ Altiſſimi.

Ex Roſa Cæleſti. fol. 15.

De

De vertaelinghe van dit Latijns dicht ô Siel ſult ghy ten naeſten by hier vooren konnen vinden, wantſe alle-beyde weynich in
Pag. 13.
ſin van malkanderen verſchillen. Nochtans om datmen nimmermeer ghenoech en kan ſegghen tot lof vande H. ROSALIA ghelijck in dierghelijcke ghelegentheyt eenen van die oude Oratores ſeyde: *De Dilecto numquam ſatis.* Soo iſt my lief, en aen-ghenaem dit Eer-dichtjen hier noch by te ſchrijven: ende het leven vande H. ROSALIA te beſluyten:

O Koninckx Bloet! O groot ghemoet!
O ſuyver Maeght! die Godt behaeght!
Die u oock meer als d'uw' beminden;
En die u gaf van kindtsheyt af
Dat ghy maer vreught vondt in de deught
En liet het Rijck vol ſiende-blinden,
O met wat lof vlucht ghy het Hof,
En woont alleen in eenen ſteen.
Nu weerder als de ſchoonſte ſaelen!
De rots verkilt, u hert dat ſmilt,
In ſoet vermaeck, in vreught, en ſmaeck,
Iae d'Enghels komen hier trooſt haelen!
Ah Werelt boos! ah ſlim, en loos!
Ghy ſtelt ſoo ſchoon het Rijck ten toon!
Al of het wonder ſaecken waeren;
Maer wat ghy jaeght op deſe Maeght,
Wat dat ghy viſcht, 't is al ghemiſt,
Ghy vanght u ſelven in u gaeren.
Want wat ſy ſiet, s'en achtet niet
Als blaeuwen ſmoock, en ſchraelen roock,

Haer

Haer kluys dat is al haer behaeghen,
S'en acht ſattijn, noch armoſijn;
Och haere dracht is verr' van pracht,
S'is bly een haeyren kleedt te draeghen
Ghy en vindt hier perl', noch ſaphier,
Noch oock komptoor van Wit yvoor,
Maer Wel een Siel vol ſchoone deughden,
En een ghemoet vol Hemels ſoet,
Dat dach en nacht altijt verWacht
Den blijden in-ganck tot Godts vreughden.
O doncker kluys! noyt klaerder huys,
O ſlechten Want! noyt diamant
Of hy verloor by u den luyſter,
Ghy Wint den pracht die 't Hof ſoo acht,
En al hun mooy is by u ſtrooy,
Ghy ſtaet in't licht en ſy in't duyſter.
Siet hoe Godt loont die in u Woont?
In tijt van noot dWinght ſy de doot,
Sy doet de Peſt, ſy doetſe vluchten,
Haer macht en handt kent heel het Landt,
Dat met Oodt-moet haer valt te voet,
En bidt om hulp met duyſent ſuchten.
O Maeghet Weirt al dat ons deirt!
En drijft van hier dat haeſtich vier,
Y jae! verſchoont de Nederlanden!
Dan ſal ons hert voor deſe ſmert,
En ons ghemoet voor dat ghy doet
V eeuWich, eeuWich ſtaen tot panden.

Ick wil het leven vande H. ROSALIA onſe Patronerſſe gaen beſegelen met de ſinrijcke woorden, die den H. Hieronymus ghebruyckt

bruyckt in het Lof-ſchrift van die doorluchtighe Roomſche Matroone Paula, naer datſe heylichlijck inden Heere was ont-ſlaepen: ick ſalſe toe-paſſen aen onſe H. ROSALIA tot dat een ander betere vindt, betere, ſegh ick, want haere deughden verdienden met louwter diamanten, of met de klaerſte ſtraelen der Sonne aen alle volcken en eeuwen over-gheſchreven te worden.

Si cuncta corporis mei membra verterentur in linguas, & omnes artus humana voce reſonarent, nihil dignum ſanctæ, ac venerabilis ROSALIÆ *virtutibus dicerem. Nobilis genere, ſed multo nobilior ſanctitate, potens quondam diuitijs, ſed nunc Chriſti paupertate inſignior. Sinibaldi ſtirps, Soboles Regum, neptis Caroli Magni. Aulæ prætulit ſpecum, & auro tecta fulgentia informis luti vilitate, mutauit. Non mœremus quod talem amiſimus, ſed gratias agimus quod habuimus, imo habemus.*

LOF SY AEN V Ô SCHOONE MAEGHT.
DIE ONSEN HEER SOO HEBT BEHAEGHT.

Tot meerder glorie Godts ende van de H. Maeghet ROSALIA.

TAEFEL

VAN HET LEVEN VANDE

H. ROSALIA.

Ende van de ghedenck-weerdighſte ſaecken aengheraeckt in de beſchrijvinghe van het ſelfſte leven.

Dedicatie ofte op-dragh Brief aen de eerbaere Ionghmans vande SODALITEYT.

DEn H. Gregorius ver-eert den Coninck van Enghelandt een ſilu're ſleuteltjen voor eenen nieuwen jaer.

De Godt-vruchtigheyt der Sodales tot de H. ROSALIA, *en hoe die met den tijt tot deſer uren toe altijt aen-ghegroeyt is.*

Treffelijcke Schilderijen, marmere kaſſe printen, en dichten t' haerder eere uyt-ghegaen.

Een woordt tot lof vande treffelijckheyt van die van Antwerpen.

De

De H. ROSALIA *wordt ghepreſen om de deught van ſuyverheyt.*

De ſuyverheyt ſpreyt haeren luyſter tuſſchen de Heydenen, ende Chriſtenen.

De ſuyvere Maeghden ſijn van Godt altijt beſchermt gheweeſt.

Den Maeghdom ſmaeckt edel.

De Lelien des veldts dat is, de ſuyverheyt, over-treffen Salomon en alle ſijne glorie.

Van waer den ſchilt van Vranckrijck komt.

De ſchoone ſuyverheydt veropenbaert haer aen den H. Auguſtinus om hem uyt de ſinnelijckheydt te trecken tot de eerbaerheyt.

Iaer-ſchrift en eer-dichtjen van het vijf-tich jaeren Iubile dat de Sodales nu vieren.

Naerder verclaeringhe, ende bemerckinghe op de Titel-plaete.

BEelden van treffelijcke Perſonagien dienen tot verweckſel.

Ghelijck beſondere Landen beſondere vruchten voortſ-brenghen, alſoo jonnen ons beſondere Heylighen, door hun voor-bidden, beſondere ghenaeden.

Daer worden ghepreſen ſommighe HH. Patroonen teghen de Peſte.

En onder deſe wordt de H. ROSALIA *daer over*

over gheroemt, ende verſocht om de beſmette van de haeſtighe ſieckten trooſt, hulpe haete, en gheneſinghe te jonnen.

Aenſpraecke tot de Godt-vruchtighe ende Leef-ſuchtighe Siele.

WAerom de Deughden in Maeghden ghedaenten gheſchildert worden. 1

VVondere natuere van een bloeme, die een Vogeltjen heeft voor Sauveguarde. 2

De Levens der HH. Aendachtelijck gheleſen ontſteken 't ghemoet vanden Leſer. 4

On-verwachte bekeeringhe van Columbanis die met korſelheyt was bevanghen. 5

Fenijn gheſtrooyt op bloemen om eenen aermen ghebuermans bier te vergiften. Wordt toe-ghepaſt het leſen van on-tuchtighe boecken. 10

Krachtighe en ſoete vermaeninghe ghegeven aen dry Maeghden, op dat een van dry Heyligh ſoude worden. 12

Het Beeldt vande H. ROSALIA met een kort Lof-dichtjen. 12

AEnſpraecke tot de H. ROSALIA *vervattende de ghedenck-weerdighſte ſtuc-*

ken van haer leven in rijm-dicht ghescreven. 13

Bemerckinghe genomen op een saecke oft twee die ghescheidt is in den slach van Lepanto daer Don Iuan van Oostenrijck victorieus was. 19

Saelighe gheboorte, ende kindtsheyt vande H. ROSALIA. 20

Vyt-legghinghe van het voor-gaende sinnebeeldt. 21

HEt I. Cap. *VVaer in verhandelt wordt van het Vader-landt, Ouders, Gheboorte vande* H. ROSALIA. 24

ô Glycera verstandich van in veel-der-hande manieren bloem-kransen te vlechten. 25

Blancka tot Coninghinne aenghenomen om dat haeren naem lief-ghetaelder was als die van haere Suster Vrraka. 27

Godefridus den IV. Hertogh van Brabandt wordt aen een wilghe in de wiegh' op-ghehanghen om sijne Legher te verkloecken. 29

Een kort dicht daer op staende. 29

De HH. Enghelen worden ghenoodight tot de wieghe vande H. ROSALIA. 31

VVaerom de Roosen in Egypten sonder reuck, en geur-loos sijn. 33

Quaede ghewoonte sijn quaelijck af te leeren alsmer van jonghs af in verhert is. 34

Den

Den H. Antonius is vermijdt van in s' Keysers Hof te komen, oock voor een reyse. 35

Handel en wandel vande H. ROSALIA in het Hof. 35

Breeder Vyt-legginghe van het ſinne-beeldt. 37

HEt II. Cap. *Stelt voor ooghen hoe de* H. ROSALIA *midden in het ghewoel van het Hof, en tuſſchen de ydelheyt heyligh-lijck is levende.* 40

Heydenſche verſieringhe om te leeren waer van de kloeckmoedigheyt der Sielen haeren oorſpronck is vatende. 41

Haſaerd van deughdelijcke ofte on-tuchtighe jonckheyt aengheweſen in de perle. 44

Den witten en drooghen Swaen in den vyver is een aerdich ſinne-beeldt vande H. Maeght ROSALIA *in het Hof een on-nooſel leven leydende.* 46

Een Reliquiarium ghemaeckt tot een teecken, en verbeeldinghe van een eerbaer ghemoet. 50

De H. ROSALIA vlucht den ſorghelijcken ſtaet van het Hof. 52

Vyt-legghinghe van het voorgaende ſinne-beeldt. 53

OP wat manier eenen ouden Houelinck ſijn fortuyn hiel ſtaen in het Hof. 58

Het Hof wordt vergheleken by verscheyde saecken. 58

De Houelingen ghelijck die onder een Walvisch gheraemt slaepen, droomen altijt van tempeesten. 60

Wonderlijcke bekeeringhe van twee Houelinghen die buyten gonghen wandelen, en by gheval in de kluyse van eenen Eremijt quaemen, en vonden daer het leven vanden H. Antonius. 61.62.63

Geestlich sinne-beeldt van die verydelde herse-becken die naer de glorie steken. 64

ROSALIA *spreckt in een dicht datse anders is van ghevoelen nopende de voor-ghenoemde glorie.* 65

De H. ROSALIA *ghewapent met de benedictie ende seghen van de H. Moeder Godts Maria, ende het kindeken Iesus, vlucht uyt het Hof.* 66

Haere Siel vlamt om Godt te ghenieten. 67

Iaquelina eene edele en H. Maeghet verlaet haeren Broeder, ende het houwelijck, daer hy haer toe praemde. 68.69

Sy wandelt door Godts genaede over de wateren vande Zee. 70

Sy singht voor dit weldaet een blijmoedich danck-

danck-liet aen Godt Almachtigh. 71

Treffelijcke, ende sin-rijcke bemerckinghe die de H. ROSALIA *trock uyt verscheyde daegheliickse voor-vallende saecken.* 76.77.78

De H. ROSALIA *wijser als Atsalanta (die tot haer groot naedeel de goude appels op-raepte) seght de werelt Adieu.* 79

De H. ROSALIA alles kleyn-achtende, leeft in eene speloncke als eene kluysenersse. 80

Vyt-legginghe van het voor-gaende Sinnebeeldt. 81

EEne geestighe bemerckinghe op de beeldekens van talck. 85

De H. ROSALIA *wordt van de Enghelen vergheselschapt naer die hooghe berghen, en rouwe klippen, daerse boven op klaeuert met veele moeyten.* 86

Een rijp-sinnich liedeken dat de H. ROSALIA *staende boven op de kruyn van den bergh tot Godt heeft ghesonghen.* 88

De H. ROSALIA *kapt haerē naē, en stantvastich voornemen inden steen boven haere*

ſpeloncke. 89

Staetich antwoordt van Philippus II. *aen eenen ſteen-houwer.* 90

Beſchrijvinghe vande onghemacken van haere ſpeloncke. 91

Sy moet daer binnen veel ſtrijdts uyt-ſtaen teghen de Helſche geeſten, edoch blijft altijt victorieus. 92.93.

Lof vanden onverwinnelijcken Carolus V. die af-leggende alle Rijcken ſich in eene H. Vertreck, en eenigheyt heeft begheven. 94

Sijn diſcipline ende penitentien worden met Lof voor ooghen gheſtelt. 95.96.

De H. ROSALIA *is van ghelijcken eene groote penitentie doenſter.* 97

De Eenigheydt wordt ghepreſen, dienſtich, en weerdich om bemint te worden. 98

In de ghelijckeniſſe van een ſchaepje wordt aenghewеſen dat het ringhel-rooyen, en laeyen onghevallen ver-oorſaecken, 100

VVaerom dat de H. Maeghet ende Moeder Godts Maria van eenen Enghel, en niet van eenen menſch de bodtſchappe heeft ontfanghen? 101

Schaede die uyt ſorghelijcke aen-ſpraeckens is rijſende. 102

De H. Alexandra woont 12. *jaeren in een graf, om haere eerbaerheydt daer te verſekeren.*

ren. 103

Den Lof vanden H. Thuys, dat is, vande Eenigheyt, wordt door de Poesie wijt, en breedt aenghewesen. 106.107

Een aerdich treckje nopende het tempeltjen van Apollo, wordt toe-ghepast de spelonckе vande H. ROSALIA. 109

De kleene Creatuerkens worden ghenoodicht tot het op bouwen van een beter kluysken voor de H. ROSALIA. 110

VVondere Deuotie der eerste Christenen tot bewaeringhe hunder ooghen, op datse daer mede niet en souden sondighen. 111

De H. ROSILIA ontfanght de H. Communie uyt de handen vanden Heere Iesus. 112

Vyt-legginghe van het voor-gaende sinnebeeldt. 113

HEt V. Cap. *Begrijpt de treffelijcke ende uyt-muntende Hemelsche jonsten bewesen aen de* H. ROSALIA *Eremitinne.* 116

Aerdighe vernuftheyt vande Coninginne Saba om een proef te doen van Salomons Wijsheyt. 116

De H. Dorothea seyndt door eenen Enghel aen Theophilus bloemen, en appelen uyt het Paradijs, waer door Theophilus sich bekeert een dicht hier op spelende. 117

De H. Moeder Godts Maria met het kindt Ieſus, verghelelſchapt met den HH. Petrus ende Paulus komen de H. ROSALIA *beſoecken.* 119

Ghedenck-weerdighe ſchenkagie door die van Dornick ghedaen aen Ludouicus den XI. 120

Den Reghenboogh daelende op bloemen, vervult de ſelfſte met eenen aenghenaemen geur. 121

Aen de H. ROSALIA *wordt ghejont dat ſy magh Communiceren uyt de handen vanden Heere Ieſus.* 122

Grondt-hertighe weerderinghe van dit H. Sacrament door de H. ROSALIA *in dicht uyt-ghelproken.* 123

Die beſtreken is met het bloet van eenen Leeuw, en ſal in't boſch van geen wilde beeſten beſchaedicht woorden. 132

Door de kracht vande H. Communie verſtijft den erm van eenen die ſijnen vyandt aen't lijf viel. 133

De Saelighe doot, en het ont-ſlaepen inden Heer van de H. ROSALIA. 134

Vyt-legginghe van het voorgaende ſinne-beeldt. 135

DE verſtervingheu bewaeren de deughden ghelijck bitter kruyden den honich inde bie-korven. 139

Beelden langhs den wech gheſtelt om de rechte baen aen te wijſen. 140

Lof vande H. ROSALIA. 140

Het ghemoet vande H. ROSALIA *ghelijck een-*

nen Paradijs-Voghel haeckt altijt naer den Hemel. 141

Haere Siel Wordt verghelekken by een dorſtich hert. 142

Haer groot verlanghen, ende vierighe Wenſchen om te moghen ſterven. 143

Siende dat haere begeerten vanden Hemel verhoort Wierden, ſtelt ſy haer om haeren Saelighen geeſt te gheven. 144

Miſ-verſtandt van Heliogabalus om eene koſtelijcke doot te hebben. 144

De H. ROSALIA geeft haeren Saelighen geeſt Wordt met Rooſen om-hanghen, met Muſieck verghefelſchapt. 145

Den laeſten tijt is eenen tijt van ſtrijdt, Wordt inden H. Hilarion aenghe Weſen. 145

Hoe de Siel vande H. ROSALIA is gheleydt ter eeuWigher glorie. 146

Eenen Herder verſtaende de doot vande H. ROSALIA verhaelt haere verdienſten en Weldaeden ende gaet haeren naem bekent maecken. 147

De doot en is niet af-grijſſelijck voor die Wel gheleeft hebben ghelijck den Godtſ-gheleerden P. Franc. Suarez op ſijn doot-bedde ghetuyghde. 151

De rechtveerdighe ſterven met ghenuſtigheydt. 151

De doot en den Baſiliſcus Worden by malcanderen, ende verghelekken Waerom? 151

Tis eene ghevaerlijcke ſaecke vande Saelighe doot verraſt te Worden. 152

Leeren ſterven eermen ſterft, is eene prijs-baere Oeffeninghe, die met eene taſtelijcke ghelijckeniſſe

Wordt aenghewesen. 152

Alle daeghen staen Wy voor de deure van de Eeuwigheydt. 153

Vyt eene gheschilderde landouwe wordt eene ghelijckenisse ghetrocken, en bewesen dat de doot verre schijnt te wesen, ende en is niet verre. 154

Carolus V. houdt sijn eyghen uyt-vaert en rekent sy selven doot eer hy doot was. 155

De vindinghe des Lichaems vande H. ROSALIA. 156

Vyt-legginghe van het voorgaende sinne-beeldt. 157

HEt VII. Cap. *Hoe en door wat middelen het Lichaem vande* H. ROSALIA *is ghevonden.* 160

De doot vande Heylighen schijnt een doot maer en is geen doot. 161

De kinderen van Israel komende op den bergh Amana (van Waer sy het Landt van Beloften ontdeckten) kroonden malcanderen met bloemen tot een teecken van blijschap, 161

Een Woordeken of twee uyt den doorluchtighen Card. Damianus tot lof vanden Hemel. 162

Het Lichaem vande H. ROSALIA *Wordt ghevonden of het in kristallijne schorse Waer besloten.* 163

VVeerdigheyt van dese Tombe door een dichtjen verheven. 164

VVie en Wanneer hebben de H. Lichaemen gaen op-soecken. 165

Eene

Eene openbaeringhe, nopende het vinden des Lichaems, ghedaen aen eene siecke vrouwe. 165
Het Saelich Lichaem wordt ghevonden. 167
De ghestelteniſſe des Lichaems alſt is ghevonden. 167
Aen den Cardinael Doria Artſ-Biſſchop van Palermo wordt ghebodtſchapt de vindinghe vanden grooten treſoor van dit H. Lichaem. 167
De ghebeente der HH. ſijn den ſchat en de beſchermers van een Stadt, dit wordt van de Poeſie duydelijck aenghewesen. 168
Hoe hoogh een haeyrken vande H. Maria Magdalena ghewaerdeert is. 171
Een wonderlijcke gheſchiedeniſſe in het ſinghen vande Litanien als die van Palermo Proceſſie hielden. 172
Verſcheyde mirakelen door de welcke de waerheyt van het Lichaem vande H. Rosalia *mede wierdt beveſticht.* 173
Een nieuwe Peſt ontſteckt tot Palermo om dat het Lichaem vande H. Rosalia *niet voor ſulcks aenghenomen ghe-eert en wordt.* 175
Grouwelijcke Peſte tot Roomen ten tijde vanden H. Gregorius, als wanneer in't nieſen eerſt ghebruyckt ſijn deſe worden: Godt ſegent u. 175
De H. Rosalia *aen eenen ſiecken open-barende wirt den Cardinael geboodtſchapt dat het haer Lichaem was ende ſoo ras de Proceſſie ghehouden ende* Te Deum Laudamus *gheſonghen wesende de gheheele Stadt ſoude gheſuyvert worden.* 177
Solemniteyt der Proceſſien. 178
Wondere gheſchiedeniſſe ende vindinghe van ee-

nen

nen huysman ontrent de Stadt Voh-burgh by Ingel-Stadt, van sijn leven Doot ende vindinghe. 179. &c.
Ongheluckighe doot van Heliogabalus. 185
Gaven daer de HH. *Lichamen ten jonghste daghe mede verciert Woorden.* 186
Rijm-constighe schetsche van't verrijsen van Lazares ende den rijcken vreck. 187
De Deught is den Winckel vande schoonheydt. 189
Proef-stuck hier van is ghebeurt aen Romualdus door den H. Apolinares. 190

HET XI. CAPITTEL.

HOe den naem, en glorie van de H. ROSALIA *in dese onse eeuwe door verscheyde Coninckrijcken verbreyt is, ende hoe sy voor eene Waerachtighe Patronerssche teghen de Pest Wordt aenghe-roepen.* 192
Den loop des levens vande H. ROSALIA *Wordt uyt-ghebeeldt door de naemen vande dry Dochteren van den Propheet Iob,* 193
De eere tot de H. ROSALIA *Wordt verbreyt. In Italien.* 194
In't Keyserlijck Hof tot Weenen. 195
In groot en kleyn Polen. 196
Binnen Antwerpen. 197
Antwerpen ten hooghsten ghepresen. 198
Treffelijck, en uyt-muntende Eerdicht tot Lof vande H. ROSALIA *Patronerse teghen de Peste oock binnen Antwerpen.* 200
Wondere gheschiedenisse van den H. Florianus

ſoo den Paus quam by ſijn HH. Ghebeenten. 205
Kracht der Reliquien aengheweſen
In den Mantel van Eliſeus.
En ſijne HH. Ghebeenten 206
In de ſweet-doecken vanden H. Paulus.
In de ſchaduwe vanden H. Petrus.
Waerom niemandt en weet waer dat den Propheet Moyſes is ghegraeven. 207
Vrome daeden der overledene Voor-ouders ſijn voor-deelich aen de Erf ghenaemen in het Rijck van China. 207
Ghebedt tot de H. ROSALIA. 209
Hertelijcke danck-ſegginghe van eenen die door het aen-roepen vande H. ROSALIA *vande Peſte is gheneſen.* 210
Eenen Hymnus van de H. ROSALIA. 218
Die anderen woorden, en met wat verſcheyden ſin in onſe taele wordt naer-ghebootſeert. 220

FACVLTAS

EGo infrascriptus Societatis IESV Præpositus Provincialis in Provincia Flandro-Belgica, potestate ad hoc mihi facta ab Adm. R. Patre nostro Gosuvino Nickel Præposito Generali eiusdem Societatis concedo Viduæ & Hæredibus Ioannis Cnobbaert & Cornelio Woons Typographis Antverpiæ facultatem imprimendi vitam S. Rosaliæ Virginis à quodam Societatis nostræ Sacerdote Flandricè conscriptam. In quorum fidem has manu mea subscriptas, & officij mei sigillo munitas dedi. Bruxellis. 21. Decembris 1657.

IOANNES RENTERGHEM.

APPROBATIE

HEt leven vande H. Rosalia conſtelijck beſchreven door eenen Prieſter der Societeyt Iesv, en heeft niet dat ſtrijdt teghen 't gheloof ofte goede ſeden, maer alderhande goede leeringhe tot Godt-vruchtighe beweginghe der Chriſtene zielen waerom het ſelve ſal moghen ghedruckt worden Datum 24. Decemb. 1657.

C. Voochts Archidiacken van Antwerpen.

PRIVILEGIE

PHILIPPVS by der gratien Godts Coninck van Castillien, van Aragon &c. Hertoghe van Brabant &c. Heeft geconsenteert ende gepermitteert consenteert ende permitteert aen *Michiel Cnobbaert* alleen te moghen drucken sekeren boeck gheintituleert. *Het leven vande H. Rosalia in* 8. *beschreven door eenen Priester der Societeyt Iesu.* Verbiedende alle andere boeck-druckers het selve in neghen toecomende jaeren nae te drucken oft te conterfeyten op pene in de opene brieven begrepen, ghegheven in Brussel den 8. Novemb. 1657.

Onderteeckent

Loyens.

7522693
16AP19